



SOTAVETERAANI KRIIGSVETERANEN

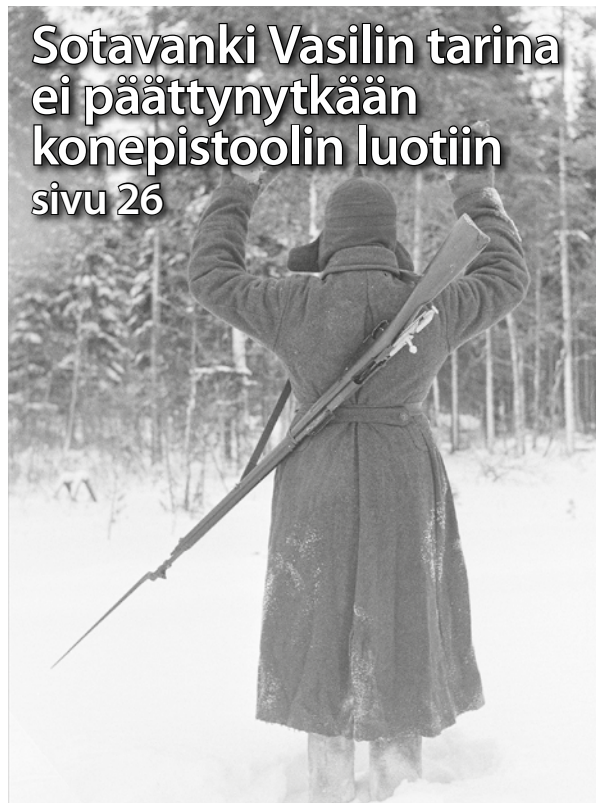
N:o 5/2018 ■ Tarkastettu levikki 46 239 ■ Lokakuun 31. päivänä 2018



Miten sinun kuntasi käytti veteraanimäärärahasa?

Listasimme koko Suomen tulokset sivu 14

Sotavanki Vasilin tarina ei päättynytkaan konepistoolin luotiin sivu 26



**Kuuterselkä oli
Veikko Punakallion helvetti**

sivu 8

**Lotta Svärdin
hiljaisuuden aika on ohi**

sivu 12

**Tätä et tiennyt
Vuokatin Urheiluopistosta**

sivu 20

**Alcatraz koitui monen
suomalaissotilaan kohtaloksi**

sivu 30

Suomen viimeinen heimoveteraani sivu 11

Kaikki veteraanit tasavertaiseen asemaan



Veteraanien tärkein tavoite on ollut saada eduskunnassa päätetyksi laki, jolla kaikille rintamaveteraaneille turvataan samat kotipalvelut kuin sotainvalideille. Hallitus hyväksyi esityksemme budjettiriihessään elokuun lopussa.

Veteraaniasioita on eduskunnassa perinteisesti hoidettu yli puoluerajojen. Päätöksen hyväksyivät tälläkin kertaa kaikki eduskuntapuolueet eduskuntaryhmien puheenjohtajien allekirjoituksilla. Laki astuu voimaan 1.11.2019.

Kunnioittavat kiitokset kaikille tämän hankkeen edistämässä mukanaolleille veteraaneille, veteraanivaikuttajille, kansanedustajille sekä ministereille ja ministeriöiden avainhenkilöille. Kansalaiset tukivat laajasti veteraanien lakiesitystä.

Aktiivinen vaikuttamistyömme jatkuu. Lain valmistelussa tarvitaan veteraaniliittojen osaamista ja veteraanien todellisen elämäntilanteen tuntemusta. Annamme kaiken tukemme lainvalmisteluun.

Alueellisesti ja paikallisesti tärkeä työmme on valvoa, että jokainen veteraan

ni saa hänelle kuuluvat edut. Tämä on veteraanijärjestöjen yhteistyöhanke kuten kuntien lisämäärärahojen anominen ja valmistautuminen tulevaan soteen.

Veteraanijärjestöt ovat tehneet tiivistä yhteistyötä jo vuosikymmenen verran veteraanien edunvalvonnassa, varainhankinnassa sekä paikallisissa ja alueellisissa hankkeissa. Olemme saaneet yhdessä paljon aikaan.

Yhteistyön tehostamisen lähtökohta on nyt veteraanien korkea ikä ja jäsenmäärämme supistuminen.

Veteraanien etu on meidän kaikkien yhteinen agendamme. Jatkossa otamme edistettäväksemme myös veteraanien puolisoitten ja leskien asiat.

Tulevina vuosina perinnetyö saa toiminnassamme yhä kasvavan merkityksen. Se on jo nyt merkittävä yhteistyöhanke järjestöjemme kaikilla tasoilla ja Tammenlehvän Perinneliiton piirissä.

Perinnetyötä käynnistetään veteraanien tukityön rinnalla. Veteraanit ovat vielä monta vuotta toimintamme tärkein kohde. Veteraania ei jätetä.

Veteraaniliittojen yhteistyön lisäämistä on käsitelty Sotaveteraaniliiton hallintoelimityksessä ja asia on otettu vastaan hyvin myönteisesti.

Erkki Heikkinen
puheenjohtaja

Alla veteraner i åtnjutande av en jämlik behandling

Veteranernas viktigaste målsättning har varit att riksdagen skulle fatta beslut angående en lag, genom vilken åt alla frontveteraner skulle säkerställas samma tjänster i hemmet som krigsinvaliderna åtnjuter. Regeringen godkände vårt initiativ under sin budgetria i slutet av augusti.

Veteranären har av tradition i riksdagen skötts partiöverskridande. Beslutet godkändes även denna gång av alla riksdagspartier genom undertecknande av alla riksdagspartiers ordföranden. Lagen träder i kraft den 1.11.2019.

Ett vördsamt tack till alla veteraner, beslutsfattare i veteranären, riksdagsmän samt ministrar och nyckelpersoner i ministerierna. Veteranernas lagförslag stöddes allmänt av medborgarna.

Vårt aktiva arbete att påverka fortsätter. Vid beredning av lagen behövs veteranförbundens sakkunskap samt kännedom beträffande veteranernas aktuella livssituation. Vi understöder till fullo beredningen av lagen.

På regional och lokal nivå är vårt viktiga arbete att övervaka, att envar veteran erhåller de förmåner han är berättigad till. Detta är veteranorganisationernas samarbetsprojekt liksom kommunernas anhållan beträffande tilläggsanslag och att bereda sig inför den kommande social och hälsovårdsreformen.

Veteranorganisationerna har samarbetat intensivt redan i ett årtionde beträffande

tillvaratagande av veteranernas intressen, beträffande medelanskaffning både i lokala och områdesvisa projekt. Vi har tillsammans åstadkommit mycket.

Utgångspunkten för effektivisering av samarbetet är nu veteranernas höga ålder och ett minskande medlemantal.

Veteranernas förmån är allas vår gemensamma målsättning. I fortsättningen åtar vi oss att befrämja även veteranmakornas och ånkornas ärenden.

Under kommande år erhåller traditionsarbetet i vår verksamhet allt större betydelse. Detta är redan nu ett betydande samarbetsprojekt på alla nivåer inom vår organisation och inom Eklövets Traditionsförbund.

Traditionsarbetet påbörjas samtidigt med det stödjande arbetet till förmån för veteranerna. Veteranerna är ännu i många år det viktigaste målet för vår verksamhet. En veteran överges icke.

Ett utökat samarbete mellan veteranorganisationerna har behandlats i Krigsveteranförbundets styrande organ och ärendet har rönt ett ytterst positivt mottagande.

Erkki Heikkinen
ordförande

Svensk översättning: Anders Knip

Pojat ovat päässeet kotiin

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen tämmänvuotinen sotavainajien hakumatka Viipurista toi kotiin 39 suomalaissotilaan jäänteet.

Joka syyskuu Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys käy hakemassa Suomeen rajan takana tehtävissä etsinnöissä kesän aikana löydettyjä sankarivainajia. Tämän vuoden tuomisina oli 29 pientä valkoista arkkua, joissa lepäsi 39 suomalaissotilaan jäänteet. Näistä todennäköisesti puolet pystytään tunnistamaan ja toimittamaan omaisilleen, arvioi yhdistyksen puheenjohtaja **Pertti Suominen**.

- Vaikka sotiemme päättymisestä on kulunut jo yli 70 vuotta ja löydettyjen määrä väistämättä vähenee, työtämme tarvitaan edelleen. Yli 10 000 kentälle jääneestä ja kadonneesta valtaosa on edelleen tietymättömissä. Toki tiedämme, että toiveet kaikkien



Pertti Suominen saattamassa yhtä pojista pitkäksi venähtäneelle kotimatkalleen

löytämistä ovat hyvin vähäiset, jopa mahdottomat, mutta jokainen löytö ja jokainen tunnistus on aina vaivansa arvoinen, hän muistutti Pietarin ja Paavalin kirkossa järjestetyssä siunaustilaisuudessa pitämässään puheessa.

Tähän mennessä Suomeen on

tuotu taistelumaastoista 1300 sankarivainajan ruumiit. Näistä 370 on kyetty luotettavasti tunnistamaan ja saattamaan haudattavaksi kotiseurakuntiensa mulle. Suomessa vainajat käyvät läpi DNA-testauksen, jonka perusteella heidän henkilöllisyytensä

varmennetaan. Tunnistamatta jääneet haudataan Lappeenrannan sankarihautausmaalla toukokuussa 2019 kaatuneiden muistopäivänä järjestettävissä valtakunnallisissa sankarihautajaisissa.

Venäläisvapaachoiset ovat etsinnöissä ratkaisevassa roolissa – nyt Suomeen tuoduista vainajista kahta lukuunottamatta vainajat olivat venäläisetsijöiden löytämiä. Hakumatkan yhteydessä palkittiinkin ansiokkaasta työstään **Vladislav Dubovtsev** ja **Inga Dubovtseva**. Kuluneiden vuosien aikana pariskunta on onnistunut löytämään 18 suomalaisen jäänteet.

- Kiitoksia, tämä on suuri kunnia, kiitteli silminnähden liikuttunut Dubovtsev.

- Me vain toivomme, että saisimme jatkaa tätä työtä jotta mahdollisimman moni sotilas pääsisi kotiin.

Pietarin ja Paavalin kirkossa perinteisesti järjestettävään siunaustilaisuuteen osallistui myös

samaan aikaan alueella sotahistoriamatkalla ollut suomalaisryhmä. Sodan raadollisuus konkreetisoitui koskettavasti, kun tuskin kallisarvoisten arkkujen sisältämien isänmaanpuolustajien ikäiset nuorukaiset vakavin ilmein kantoivat arkut alttarilta kirkon edessä odottavaan linja-autoon.

Kotimatka Suomeen sujui hiljaisuuden vallitessa. Linja-auton kuljettajan huokaisu rajan ylityksen jälkeen kiteytti varmasti kaikkien tilaisuuteen osallistuneiden tunnelmat.

- No niin. Pojat ovat päässeet kotiin.

Teksti ja kuva: Ariela Säkkinen

Viipurin Pietarin ja Paavalin kirkossa järjestetty siunaustilaisuus on kokonaisuudessaan katsottavissa Sotaveteraaniliiton Youtube-kanavalla osoitteessa www.youtube.com



Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja facebook.

www.sotaveteraanit.fi
<https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

Kolumni

Digidigi

Kun olin pieni tyttö, vein vähäiset säästöni pankkiin. Talletetut summat kirjattiin ylös siniseen pankkivihkoon ja vihkoa näyttämällä sai myös nostaa rahaa. Tänään pankkiasioihin käytetään älypuhelinia: siirrot, nostot, laskut. Pystyn makamaan laskun vaikka rannalla tai bussissa.

Suomi toimii nykyään virtuaalisesti: nettivarauksilla, sähköposteilla, älypuhelimilla (puhelin, jossa on ”netti” eli internet-yhteys) sekä pankkitunnuksilla. Jos näitä ei ole, elämä on hieman hankalampaa.

Moni yritys toimii nykyään vain netissä, fyysisiä toimistoja tai kauppia ei enää olemassakaan. Ihmiset katoavat yhä kauemmaksi, asiakkaan ja palvelun välillä on nykyään netissä täytettävä lomake. Tutut asiat kuten passi, henkilöllisyystodistus ja verokortti tilataan sähköisesti, useimmiten myös liput (matkalipuista teatterinäytöksiin). Omat lääkärintarkastukset, laboratoriotulokset ja uusitut lääkeresepit löytyvät Kelan Omakanta-sivustolta, mutta sinne pääseminen vaatii pankkitunnuksia.

Asialla on hyvät ja huonot puolensa. Teknologian käyttäminen tekee elämästä

helpompaa. Pystyn tilaamaan kotisohvalta käsin kaiken mitä haluan tai tarvitsen: ruoat ovelle, elokuvan omaan televisioon, kirjan älylaitteeseeni. Kampaajalle ja lääkärille pitää tosin itse vielä mennä.

Ikävämpi asia on se, että suuri osa vanhoista ihmisistä jää edelleen sähköisten palvelujen ulottumattomiin. Tämän kerroin vuosi sitten tehty Vanhus- ja lähimäispalvelun liitto Valli ry:n Ikäteknologikeskuksen selvitys. Toisaalta sekin selvisi, että ikäihmiset haluavat kuitenkin olla aktiivisia ja hoitaa omia asioitaan.

Kaikki eivät kuitenkaan voi käyttää tietokonetta, vaikka haluaisivat; heillä ei ole sopivia laitteita tai tunnistautumisvälineitä, monella ei ole myöskään varaa laitteisiin. Myös terveyssyyt kuten heikko näkö ja motoriset ongelmat voivat estää sähköisen asioinnin.

Netti on täynnä mielenkiintoisia asioita ja sinne kannattaisi kuitenkin kurkiistaa, jos ei muuta, niin uteliaisuutta. Ehkä lapsi, lapsenlapsi tai vaikka naapuri auttaisi asiassa, myös kirjastot auttavat mielellään. Kallista tietokonetta ei tarvitse tätä

varten ostaa, lapsenlapselta voi kysyä, että näyttäisikö puhelimestasi mitä siellä netissä oikein on?

Tutuista asioista on helppo aloittaa. Osoitteessa www.sotaveteraanit.fi löytyy Suomen Sotaveteraaniliiton nettisivut. Siellä kerrotaan mm. liiton historiasta ja annetaan tärkeää tietoa mm. veteraanien tuista ja etuisuuksista. On uutisia ja myös blogeja – blogi tarkoittaa verkkosivua tai -sivustoa, johon tuotetaan sisältöä säännöllisesti niin, että myös vanhat tekstit säilyvät luettavina.

Tätä kirjoittaessa liiton nettisivulla mm. ensimmäinen varapuheenjohtaja ja Pertti Suominen kirjoittaa perinnetyön jatkuvuudesta. Toisessa jutussa kuopiolaiset sotaveteraanit Aku Korhonen, 95, ja Panu Muraja, 92, korostavat maanpuolustustahdon tärkeyttä. Sivusto esittelee uudet ansiomitalin saajat sekä Suomenlinnan uusitun sotamuseon.

Digitalisointia ei voi pysäyttää, sen kanssa on nyt vain pärjättävä. Mutta teknologiaa ei tarvitse pelätä. Eräs tuntemani 83-vuotias osti juuri elämänsä ensimmäisen älypuhelimien ja alun kimpuroinnin

Toimittaja,
kirjailija
Eve Hietamies
toimii Sotave-
teraani-lehden
kolumnistina.



Kuva: Otava/Joumi Harala

jälkeen lueskelee nykyään iloisena puhelimellaan sanomalehtiä. Toinen ikäihminen hoitelee pankkiasiansa tietokoneella. Välillä menee vähän pieleen ja hän soittaa minulle paniikissa, mutta sitten vaan aloitetaan alusta – istun puhelin korvalla ja opastan kohta kohdalta, miten on edettävä.

Digitaalisesti voi myös tehdä hyvää. Tätä kirjoitusta varten tutkailin hieman tarkemmin Suomen Sotaveteraaniliiton nettisivustoa. Huomasin, että yhdellä tekstiviestillä voi lahjoittaa pienen tuen liiton toiminnalle. Sain tekstiviestillä takaisin kauniin kiitoksen, joka lämmittää sydäntä pitkään.

Eve Hietamies

Turun Sotaveteraanisoittajilla on takanaan 25 toiminnan vuotta



Turun Sotaveteraanisoittajien kokoonpano vuonna 2017.

Kaksi turkulaista sotaveteraania Erkki Enne ja Reino Saari-
nen olivat jo pitkään soitelleet
pienessä kotiorkesterissa, kun
he keväällä 1993 totesivat,
että Turusta varmasti löytyy
muitakin sodan kokeneita
musiikinharrastajia.

Saman vuoden kesällä seitsemän miestä perusti orkesterin, joka aloitti toimintansa Turun Sotaveteraanit ry:n yhteydessä.

Turun Sotaveteraanisoittajat jatkaa edelleenkin perinteitä kunnioittaen elinvoimaisena lähes 30 soittajan viihdeorkesterina. Merkkivuoden kunniaksi on nyt julkaistu pieni historiikki ja tulossa on juhlakonserttikin.

Ensimmäinen esiintyminen oli menestys

Orkesterin perustajien tarkoi-

tuksena oli rohkaista soittoharrastuksen pariin henkilöitä, joiden innostus oli syystä tai toisesta hiipunut tai kokonaan loppunut. Mieleisen harrastuksen ajateltiin virkistävän eläkepäivien arkea. Tavoitteena oli toiminta, joka ”merkitsee rattoisaa ja kehittävää yhdessäoloa harrastuksen parissa, jossa ei turhaan jännitetä eikä tunnetta stressiä”, historiikki kertoo.

Tarkoituksena oli myös elvyttää sotavuosien sävelmiä ja viihdyttää erityisesti vielä tuohon aikaan suurta veteraanilyleisöä. Erkki Enne oli jatkosodan aikana ollut mukana myös omaan yksikkönsä perustetussa Tulitasut-nimisessä rintamaorkesterissa, joten hänellä oli hyvä tuntuma siihen, millaisesta musiikista pidettiin.

Veteraanisoittajien ensimmäinen näytävämpi esiintyminen oli vuonna 1994 Turun konsert-

tialissa järjestetyssä Muistojen illassa. Vastaanotto oli innostunut. Samalla yhtyeen nimikin vahvistui nykyisin tunnettuun muotoon.

Alkuvuosina esiintymiset ulottuivat nopeasti kattamaan myös Turun, ympäristökuntien sekä Salon, Loimaan, Forssan ja Rauman veteraanijhdistysten järjestämät tilaisuudet. Orkesteriin liittyi vähitellen uusia jäseniä. Tällä hetkellä soittajia on noin 30. Kapellimestarina toimii dir.mus. Reijo Ahola.

Suomalaisia säveliä

Ymmärrettävistä syistä ei nykyisessä kokoonpanossa enää ole mukana yhtään sotaveteraania. Musiikillista perinnettä jatkavat nyt uudet sukupolvet, joiden taustalla usein on vanhempien tai isovanhempien sotaveteraanitausta. Myös uskollisena pysynyt

yleisö on rakenteeltaan muuttunut samoin.

Heikkilän sotilaskodissa 24. ja 25.11. pidettävien konserttien ohjelma on eräänlainen läpileikkaus Turun Sotaveteraanisoittajien 25 vuoden aikana esittämästä ohjelmistosta. Pääpaino on Lauantain toivotut -konserttien tapaisessa sisällössä, kuitenkin sillä poikkeuksella, että mukana on tällä kerralla vain suomalaisten säveltäjien teoksia.

Perinteiseen tapaan mukana on myös laulusolisteja. Orkesterin omien laulajien lisäksi esiintyvät Aulis Kotaviita, Tuija Saura, Kristina Raudanen ja Pertti Keihäs. Konsertin johtaa Reijo Ahola.

Teksti ja kuva: Tuomo Paasi
Kirjoittaja on Turun Sotaveteraanisoittajien tiedottaja

– Perinteitä kunnioittaen, ajassa eläen –
Turun Sotaveteraanisoittajat 25 v.

Kirje sieltä jostakin

La 24.11.2018 klo 15.00
Su 25.11.2018 klo 15.00

Heikkilän sotilaskoti,
Rykmentintie 15

Johtaa Reijo Ahola
Solisteina:
Kristina Raudanen
Aulis Kotaviita
Pertti Keihäs
Tuija Saura
Reijo Ahola
Antti Virtanen
Juontajana
Pertti Keihäs

Liput 20 €, veteraanit ja lotat vapaa pääsy. Lippuja ennakolta Turun Sotaveteraanijhdistyksen toimistosta Lintinen Pitkätie 37 ja Heikkilän sotilaskodista. Lippujen ennakkoarvas Heikkilän sotilaskodista myös puhelimella Heli Jukala 050 5584 023.

AJANKOHTAISTA

Toiminnanjohtajalta

Verksamhetsledaren har ordet

Helsingissä 31. lokakuuta 2018

Työ sotaveteraanien hyväksi jatkuu



Sotaveteraaniliitto ja sen jäsenyhdistykset ovat sitoutuneet tekemään työtä sotaveteraanien hyväksi viimeiseen mieheen ja naiseen. Tarve tuntuu jatkuvan paljon pidempään kuin vuosikymmen sitten suunniteltiin. Jatkoaikaa ovat erityisesti tuoneet liittokokouksissa tehdyt linjaukset. Myös kunnallisten kotipalvelujen laajeneminen edellyttää jäsenyhdistyksiltämme ja niiden kannattajajäseniltä aikaisempaa tarmokkaampaa suuntautumista veteraanien kotipalveluiden hoitamiseen.

Jatkoaikaa tuo myös Rintamaveteraaniasiain neuvottelukunnan nimeäminen aina vuoden 2021 loppupuolelle ulottuvaksi kaudeksi. Se puolestaan edellyttää jatkoa alue- ja kuntakohtaisille neuvottelukunnille. Niihin kutsutaan jäseniksi veteraaniasioiden asiantuntijoita veteraanijärjestöistä.

Miten kykenemme tapaamaan veteraanijäsenemme jatkuvasti? Hyvä, mutta kertamalli, oli liiton juhluvuonna toteutettu sotaveteraanien tapaaminen. Veteraanien tapaamisen tulee olla jokaisen yhdistyksen toiminnassa.

Jäsenyhdistyksissä tapahtuu muutoksia. Kun yhdistyksessä ei ole enää yhtään sotaveteraania, sen toimimiselle sotaveteraaniihdistyksenä ei enää ole oikeutusta ja se on purettava. Samalla on kuitenkin huomioitava, että jäsenet siirtyvät vastaanottavaan yhteisöön, naapuriyhdistykseen tai suurempaan aikanaan perinneyhdistyksenä jatkavaan sotaveteraaniihdistyksen. Purkavan yhdistyksen tilalle tarvitaan toimikuntapohjalta jatkamaan viimeisten veteraanien, puolisoitten ja leskien tukitoimintaan keskittynyt tukitoimikunta, sekä paikallisten perinneasioiden hoitamiseen tarvittava perinnetoimikunta. Näissä tehtävissä on nykyisillekin kannattajajäsenille arvokasta tehtävää.

Rintamaveteraaniliiton kanssa käytävä suunnittelu yhteistyöstä tulee tiivistämään yhteistyötä. Vaikka monilla paikkakunnilla yhteistyö on ollut jo pitkään hedelmällistä, on paikkakuntia, joissa yhteistyössä otetaan vasta alkuaskeleita.

Syyskuussa järjestetyillä Rintamaveteraaniliiton ja Sotaveteraaniliiton ensimmäisillä yhteisillä neuvottelupäivillä käsiteltiin saumattomasti yhteistoimia molempien järjestöjen veteraanien hyväksi. Yhteistyö tulee tuomaan uusia avauksia. Niihin pitää suhtautua myönteisesti. Tällainen uusi hanke on myös suunnitelma uudesta yhteisestä lehdestä.

Markku Seppä

Arbetet till förmån för våra veteraner fortsätter

Krigsveteranförbundet och dess medlemsföreningar har förbundet sig att till sista man och kvinna arbeta till förmån för krigsveteranerna. Behovet ser ut att fortsätta mycket längre än vad man för ett årtionde sedan uppskattade. Förlängningen har förorsakats speciellt av de linjeringar som gjorts under förbundsmötena. Även utvidgandet av de kommunala hemvårdstjänsterna förutsätter mera energisk koncentration på veteranernas skötsel i hemmet av våra medlemsföreningar och dess stödande medlemmar.

Tilläggsstid erbjuder också den rådgivande kommittén för Frontveteranären den vars mandat förlängts till slutet av år 2021. Detta i sin tur förutsätter en förlängning av de regionala och kommunala rådgivande kommittéerna. Till medlemmar i dessa kallas sakkunniga beträffande veteranären från veteranorganisationerna.

På vilket sätt förmår vi kontinuerligt sammanträffa med våra veteranmedlemmar? Ett bra sätt var engångsmodellen med veteranernas sammanträffande som förverkligades under förbundets jubileumsår. Att besöka våra veteraner bör ingå i alla föreningars verksamhet.

Det sker förändringar i medlemsföreningarna. När föreningen inte mera har en enda krigsveteran, finns det inget berättigande i att fungera som en krigsveteranförening och den bör upplösas. Samtidigt

bör man dock notera, att medlemmarna övergår i en mottagande förening, en grannförening eller i en större traditionsförening som i sinom tid fortsätter som krigsveteransammanslutning. I stället för den förening som upphör behövs en kommission som fortsätter stödåtgärderna för de sista veteranerna, makorna/makarna och änkorna/änklingarna, samt en traditionsförening att omhänderta de lokala traditionsärendena. I dessa uppgifter finns ett värdefullt arbete att utföra även för nuvarande stödande medlemmar.

Det planeringsarbete som utförs i samarbete med Frontveteranförbundet kommer att intensifiera samarbetet. Fastän samarbetet på många orter redan länge har varit fruktbart, finns det orter, där man nu tar de första stegen beträffande samarbetet.

Under de i september arrangerade första gemensamma diskussionsdagarna mellan Frontveteranförbundet och Krigsveteranförbundet behandlade man sömlöst gemensamma åtgärder till förmån för båda organisationernas veteraner. Samarbetet kommer att skapa nya möjligheter. Därtill bör man förhålla sig positivt. Ett sådant nytt projekt innehåller även en ny plan angående en gemensam tidning.

Markku Seppä

Svensk översättning Anders Knip

Sotaveteraanipiirien myyntituotteet

Kävelykeppi

Jääpiikillä ja rannelenkillä varustettu kävelykeppi. Sotaveteraanien perinneyhdistyksen jäsenen käsityönä valmistama. Tilatessasi ilmoita pituutesi.

Hinta 60 euroa

Tilaukset:

Loimaan Seudun Sotaveteraanien Perinneyhdistys r.y., Risto Jaakkola, Loimaankatu 8 C 5, 32200 Loimaa, puh. 050 566 0456, risto.jaakkola@saunalahti.fi
Toimitus postiennakolla.



Veteraanivyö

Laadukas kotimainen kääntövyö, nahkaa väri musta/viininpunainen. Soljessa liiton tunnus, solkea saatavana myös hopeanvärisenä.

Hinta 25 euroa



T-paita tunnuksella

tummansininen, koot L, XL ja XXL
Hinta 15 euroa

Tilaukset: Solveig Hyöty, 09 612 7003, sodrafinlands.kvd@sotaveteraaniliitto.fi
Toimisto on avoinna klo 10.00-14.00.



Henkselit

Kotimaiset, veteraanitunnuksella. Saatavana on viininpunaista, tummansinistä ja mustaa.

Hinta 23 euroa



Kynttilänjalka

Kultakeskuksen perinteinen malli vuodelta 1918. Korkeus 77 mm. Varustettu liiton tunnuksella. Hopeaa.
Hinta 150 euroa

Tilaukset:

Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiiri ry, Suomenkasarmi rak. 2 A 105, 13130 Hämeenlinna tai puh. 03 675 6839 (ma-to klo 9.00-12.00), kanta-hameen.svp@sotaveteraaniliitto.fi. Toimitus postiennakolla.

Kaikki tuotteet on varustettu Sotaveteraaniliiton logolla.

Sotaveteraaniliitto onnittelee

Liisa Pekonen 100 vuotta



Sotavuosien jälkeen Eino ja Liisa Pekonen asettuivat viljelemään maata Nastolaan. Perheeseen syntyi kolme tyttäätä ja kaksi poikaa. Eino-puolison elämä päättyi vuoden 1985 jouluaattona 46 avioliittovuoden jälkeen.

Pekonen on koko ikänsä ollut varsin yhteisöllinen henkilö. Lottapalveluksen lisäksi hän on antanut aktiivisen panoksensa synnyin- ja asuinseutunsa maratta- ja nuorisoseuratoimintaan. Marattatoimintaan hän lähti mukaan jo yhdeksänvuotiaana ja sodan jälkeen hän toimi Mälkölan Marttayhdistyksen sihteerinä kaikkiaan 14 vuotta.

Vuosien varrella Pekonen on tehnyt mittavan työn sodassa menetetyn kotiseutunsa murteen ja karjalaisen kansanperinteen vaalimiseksi ja hänet on palkittu lukuisissa kansanperinteen tallennuskilpailuissa.

Liisa Pekoselle on myönnetty Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitali. Lisäksi hänelle on myönnetty Karjalan Liiton kultainen ansiomerkki, Museoviraston hopeinen ansiomerkki ja Suomen Marttaliiton suuri hopeinen ansiomerkki. Hänelle on luovutettu Suomen Kotiseutuliiton ansiolaatta ja hänet on kutsuttu Mälkölan Marttayhdistyksen kunniajäseneksi.

Teksti: Hilikka Yli-Jokipii
Kuva: Titta Kallonen

Anna-Liisa Pekonen täytti 14.10.100 vuotta ja vietti merkkipäiväänsä lähipiirinsä parissa Nastolassa. Muolaassa syntynyt Pekonen (o.s. Torkkel) vietti lapsuutensa ja nuoruutensa Äyräpäässä. Kansakoulun jälkeen hän suoritti kankaankudontalinjan opinnot Perkjärven kotiteollisuuskoulussa. Kesäkuussa 1939 hän solmi avioliiton naapurin pojan Eino A. Pekosen kanssa. Pariskunta ehti olla naimisissa vain muutamien kuukausien ennen talvisodan syttymistä.

Talvi- ja jatkosodassa Pekonen palveli lottana Karjalan kannaksella, lähinnä Äyräpäässä. Hän oli Mälkölan Lotta Svärd -yhdistyksen sihteeri 1930-luvulta aina yhdistyksen toiminnan loppumiseen vuoteen 1944 asti. Hän on Nastolan Sotaveteraanien naisjaooston perustajajäsen.

Tuomas Lappalainen 100 vuotta



satta mersuaan, jolla päätti taksiyrittäjän uransa 1989. Tuomaksella oli ajokortti jo ennen kutsuntoja ja niinpä nimismies käski häntä viemään käskykortteja ympäri laajaa Liperin pitäjä.

Ajokortti vaikutti myös hänen sota-ajan tehtäviinsä. Kutsuntojen jälkeen 1939 seurasi komennus huoltokoulutuskeskuksen kautta pohjoisen rintamalle. Siellä tehtäväksi tuli ajokortillisen miehenä moninaiset kuljetus- ja huoltoajot kuorma-autoilla – ammuksista ruumiisiin. Tuomas toimi kuljetusmiehenä myös Lapin sodassa. Lähes viisi- ja puolivuotinen asevelvollisuus päättyi 1945 huoltokoulutuskeskuksessa.

Tuomas on ollut aktiivinen osallistuja veteraanilyhdistyksessä ja hänelle myönnettiin liiton kultainen ansiomerkki satavuotisjuhlassaan.

Teksti: Rauno Pelkonen
Kuva: Jouni Hyttinen

Tuomas Lappalainen on tuore satavuotias talvi-, jatko- ja Lapin sodan veteraani.

Hän syntyi 7.10.1918 Liperin Roukalahdella. Hänen työuralaan ammatteina olivat maanviljelijä sekä taksiyrittäjä.

Nykyisin Tuomas asuu leskenä kotitalallaan, jossa hän esittelee mielellään 17. autoaan ja kahdek-

Kunnallisneuvos Onni Toljamo 95 vuotta



Toljamo on toiminut aktiivisesti 1990-luvun puolivälistä lähtien. Rintaveteraaniliiton puheenjohtajana hän toimi 1999 – 2011. Onni on edelleen Rintamaveteraaniliiton Oulun piirin puheenjohtaja.

Veteraanien ja veteraanijärjestöjen yhteistyön edistäminen on aina ollut Toljamolle tärkeää. Hän oli keskeinen vaikuttaja Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnan ja Veteraanivastuun käynnistämiseksi hoitamaan veteraanien yhteistä edunvalvontaa ja varainhankintaa.

Hän on toiminut tarmokkaasti kaikkien veteraanien edunvalvonnassa mm. valtakunnallisessa Rintamaveteraaniasiaain neuvottelukunnassa, Oulun läänin rintamaveteraaniasiaain neuvottelukunnassa ja Pulkkilan rintamaveteraanien pitkäaikaisena puheenjohtajana.

Onni Toljamo on ollut läheisesti mukana Rintamaveteraaniliiton ja Sotaveteraaniliiton yhteistyön lisäämisessä järjestöjen

Rintamaveteraaniliiton entinen puheenjohtaja, kunnallisneuvos Onni Toljamo täyttää 95 vuotta 27. marraskuuta. Hän on syntynyt Ranualla. Elämäntyönsä Onni Toljamo teki poliisihallinnossa Oulun läänissä. Eläkkeelle hän siirtyi 1989.

Rintamaveteraaniliiton paikallisissa, alueellisissa ja valtakunnallisissa luottamustehtävissä

kaikilla tasoilla. Hän oli syyskuussa paikalla Tuusulassa liittonen kenttäjohtajan ensimmäisillä yhteisillä neuvottelupäivillä. Hän käytti kokouksessa monia liittojen yhteistoiminnan lisäämistä kannattavia puheenvuoroja erityisesti veteraanien näkökulmasta.

Sain istua iltatilaisuudessa Onnin vieressä. Aktiivinen veteraanivaikuttaja kertoi yksityiskohtaisesti henkilökohtaisia kokemuksiaan jo vuosikymmeniä kestäneestä veteraanitoiminnasta. Liittojen yhteistoiminnan lisäämisestä on keskusteltu ennenkin. Onni on tyytyväinen, että asiassa on nyt edetty ja lisääntyvä yhteistyö tehostaa kummankin järjestön toimintaa veteraanien, puolisojen ja leskien parhaaksi.

Sotaveteraaniliitto kiittää Onnia rakentavasta yhteistyöstä ja onnittelee virkeää veteraania.

Erkki Heikkinen
Sotaveteraaniliiton
puheenjohtaja

Unto Poutala 100 vuotta

Kahden sodan veteraani, faktori Unto Poutala täytti 100 vuotta 5.10.2018.

Vuodesta 1968 Espoon Sotaveteraanit ry:n jäsenenä ollut Unto Poutala on osallistunut sekä talvi- että jatkosotaan. Poutala palveli eversti Armas Kempin ja kenraali Adolf Ehrnroothin alaisuudessa kunniaakkaassa JR 7:ssä.

Rykmentin oman lipun suunnittelussa ja toteutuksessa hänen osuutensa on muistamisen arvoisen. Lippua nauhattaessa ensimmäisen naulan löi kenraali Ehrnrooth ja toisen naulan sai kunnian lyödä Unto Poutala.

Unto Poutala on ollut Espoon Sotaveteraanit ry:n hallituksen jäsenenä ja toiminut monissa muissa vaativissa tehtävissä sotaveteraanien hyväksi. J.L. Runebergin sanat ”jotakin ehkä tietäisin, olinhan siellä minäkin” sopii oikeutetusti tunnuslauseeksi Poutalalle, joka viettää ehtoovuosiaan Espoossa Hopeakotka-palvelukodissa.

Helena Luukkonen
Kirjoittaja on Espoon
Sotaveteraanit ry:n hallituksen
jäsen



Viljo Mustonen 100 vuotta



Satavuotispäiväänsä viettävä Viljo Mustonen syntyi Heinjoella 02.12.1918. Karjalan kannaksella sijainnut kotikunta menetettiin muiden rauhansopimukseen

kuuluneiden luovutettujen alueiden mukana vuonna 1944.

Talvi- ja jatkosodassa Mustonen palveli tykistön alikersantina.

Sodan jälkeen elämä jatkui virkapuvussa. Poliisin virkaan Kuusankosken nimismiespiiriin hän tuli 50-luvun alkupuolella, jossa palveli aina vuoteen 1977 vanhempana konstaapelina.

Luonto on ollut Mustoselle aina tärkeä ja yli 90-vuotiaaksi saakka hänen harrastuksiinsa kuuluivat kalastus, marjastus ja sienestys.

Merkkipäiväänsä päivänankari viettää perhepiirissä.

Hannu Mustonen
Kirjoittaja on Viljo Mustosen poika



Käy katsomassa
Sotaveteraaniliiton
internet-sivut ja facebook.

www.sotaveteraanit.fi

<https://www.facebook.com/sotaveteraaniliitto>

Veva tapasi kansanedustajia

Veteraaniliittojen valtuuskunnan edustajat tapasivat eduskuntaryhmien edustajia 26. syyskuuta eduskunnassa. Vevan puheenvuoron käyttänyt ministeri **Matti Louekoski** kiitti erityisesti Rintamaveteraaniliiton ja Sotaveteraaniliiton puolesta eduskuntaryhmiä merkittä-

västä tuesta saada aikaan laki, jolla kaikki veteraanit saataisiin tasapuoliseen asemaan sotainvalidien kanssa. Laki tulee voimaan 1.11.2019.

Eduskuntaryhmät totesivat veteraanilain olleen harvoja asioita, joissa kaikki eduskuntaryhmät ovat olleet yhtä mieltä.



Eduskuntaryhmien edustajat oikealla ja Veteraanijärjestöjen edustavat vasemmalla puolella.

Veteraanien ja maanpuolustusväen yhteinen kirkkopyhä Vantaalla



Nuorten tervehdyksen juhlaan toi Aleks Virolainen

veteraaniväelle tuttua musiikkia. Juhlapuheessaan Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Pertti Laatikainen** korosti miten veteraanien arvot vahvistavat nykypäivän varusmieskoulutusta, reserviläistoimintaa ja vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta.

Nuorten tervehdyksen toi opiskelija **Alexi Virolainen**. Hän esitti kiitoksen veteraaneille, jotka taistelivat vapaan isänmaan ja myös kristillisen uskon puolesta. ”Kiitos teille veteraanit, teidän ansiosta saamme käydä kirkossa ja ennen kaikkea viettää joka vuosi Sotaveteraanijärjestöjen ja Maanpuolustusväen kirkkopyhää. Teidän tähden risti suojelee meitä kaikkia, sen todistaa siniristilippu, jonka puolesta te taistelitte.”

Huilisti **Laura Rahnasto** ja kitaristi **Janne Malinen** musisoivat supisuomalaisia lauluja ja näyttelijä **Eeva-Maija Haukinen** lausui Aleksin Kiven ja Paavo Cajanderin isänmaallisia runoja. Juhla päätettiin oopperalaulaja **Hannu Niemelä** ja Maanpuolustussoittokunnan esittämään Veteraanin iltahuutoon.

Ennen kotimatkaan nautittiin Vantaan Maanpuolustusnaisten ja Marttojen valmistama maukas keittolounas ja kahvi.

Teksti ja kuva:

Rauno Loukkola

Kirjoittaja on Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

Epätäydellisiä pyhimyksiä

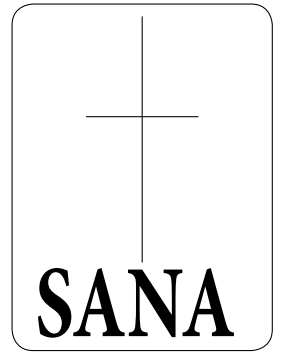
Luin kymmenisen vuotta sitten vasta ilmestyneen kirjan äiti Teresasta: *Mother Teresa: Come Be My Light*, jossa äiti Teresa itse tähän mennessä tuntemattomiksi jääneissä kirjeissä rippi-isälleen kertoo eri aikoina kärsineensä vaikeista sisäisistä kriiseistä, siitä miten epäily ajoittain piinasi häntä. Vuosia hän oli elänyt ”sisäisessä pimeydessä”. Kirjan kannessa on lainattu hänen tokaisunsa (rukouksensa?): ”Jos minusta koskaan tulee pyhimys – varmaan tulen olemaan ’pimeyden’ pyhimys. Tulen jatkuvasti olemaan erossa Taivaasta – jotta voisin maan päällä eläville sytyttää valon pimeyteen.” Itse asiassa äiti Teresasta (1910–1997) tuli pyhimys 4.9.2016, kun paavi Franciskus julisti hänet pyhimykseksi. Autuaaksi hänet oli julistettu jo vuonna 2003. Nobelin Rauhanpalkinnon hän sai jo vuonna 1979. Hän toimi lähes koko elämänsä ajan Intian Calcutassa köyhimmistä köyhimpien parissa.

Äiti Teresa tunsikin kirjassa lainattujen kirjeitten mukaan usein itsensä Jumalan hylkäämäksi. Ajattelen – sotaa ja rintamaelämää kokemattomana en voi tietää – että te sotaveteraanit saatoitte tuntea vähän samaa taistelun melskeessä ja hengenvaaran ollessa jatkuvasti läsnä. Missä Jumala on nyt? Jos hän on kaikkivaltias, miksi hän sallii sodan julmuuden? Äiti Teresan tapauksessa esille tulleet epäilyn paljastukset eivät estäneet pyhimysjulistamisprosessin jatkumista. Päinvastoin ne olivat uskottavuuden tärkeä mittapu. Äiti Teresa toi ihmisenä esiin elämänsä täsmälleen sellaisena risaisena kuin se todellisuudessa oli. Tämä on lohdullista meille vajavaisille ihmispoloille: ”suuretkin” persoonallisuudet joutuvat etsimään tietänsä pimeässä ja suunnattomassa yksinäisyydessä. Tällaisen ihmisten suuruus piilee juuri heidän heikkouksissaan, joihin alla he joutuvat kärsimään ja joita he eivät sittenkään kielä tai peitä näennäisellä ”täydellisyydellä”.

Ongelmalliset vaihtoehdot olisivat sen sijaan nämä: kaunistelevat, peilikirkkaat ansioluettelot, virtuaaliseen taivaaseen heitä nostava sankaripuhe, joka heistä poistaa kaiken aidon ja heikon yleisinhimillisyyden maalatessaan saavuttamattoman ihanteen sapluunaa. Totta tosiaan: me ihmiset pystymme kasvamaan itsemme yläpuolelle, rajoittuneisuutemme, virheettemme ja haavojemme, vihamme ja katkeruutemme yläpuolelle. Että olisimme aitoja, autenttisia ja ”ehjiä” ihmisiä.

Apostoli Paavali ilmaisi asian näin: *Aolen kolme kertaa pyytänyt Herralta, että pääsisin siitä (pistävästä piikistä ruumiista). Mutta hän on vastannut minulle: ”Minun armoni riittää sinulle. Voima tulee täydelliseksi heikkoudessa”. Sen tähden ylpeilen mieluummin heikkoudestani, jotta minuun asettuisi Kristuksen voima. (2. Kor. 12: 8–9)*

Kristen i kyrka och samhälle



Vår kristna tro lär oss att det inte finns några överflödiga människor, inga ”reserver” i människornas värld. Alla behövs för allas bästa. Den sanningen var något som verkligen levdes ut till sista droppen under vinter- och fortsättningskrigen. Uppoffringar behövdes både ute vid fronten i främsta ledet och på hemmfronten. Vi var och är alla beroende av varandra. Mänskliga misslyckanden är tragiska och hemska därför att det innebär att någon unik och oåterkallelig del av Guds avsikt har försvunnit. Som den stora ryska författaren Boris Pasternak låter en av sina karakterer säga i *Doktor Zjivago*: ”Vi kan lätt glömma att kejsardömena i den gamla världen helt enkelt utgick ifrån att den ofantliga mängden människor utan tvekan kunde offras och slaktas. Det kristna evangeliet förkunnar att det inte finns något som är mer likt Gud, mer dyrbart, än en människa.”

Leonard Cohen, den för ett par år sedan avlidne världskände Långångaren, har en gång sagt: ”Ju mindre jag är mig själv (själv-isk), desto bättre känner jag mig till mods” (The less I’m myself, the better I feel...). Någon har sagt, att den kortaste vägen till Gud går genom den lidande medmänniskan. Det går så lätt att vi tydligen är kapabla att bortse från misären nära intill oss eller långt borta. I stället odlar vi vår ombonade vardagsverklighet. Min vän Sonja Nyström uttryckte sig en gång så att det gäller att välja mellan en målinriktad kommunitet och en eremitillvaro: ”Som så ofta är det nuets obemötta snyftningar och rosslingar och rop ur mörkret som river och sliter hoppet i trasor.” Jag bör inte låta allt det som jag vet att jag inte förmår göra påverka att jag inte gör det jag kan göra (I will not let what I cannot do interfere with what I can do).

Min vän påstår vidare att vår kultur och våra kyrkor har fastnat i ord, i resonemang som går i cirkel, i – förutom materiell tillväxt – individcenterad psykisk och andlig tillväxt. Vi använder verbal retorik för att undvika den krassa efterföljelsen, eftersom den skulle innebära en reducering av våra privilegier, vår bekvämlighet. Om Kristus lever i oss, borde väl perspektiven förändras, säger hon, och tillägger att hon inte vill ha en egen plats som utesluter andra, en plats som andra inte har möjlighet till. Det är starka ord, ord som förefaller sätta oss var och en på plats.

Men vågar vi leva profetiskt? Välfärdsmänniskan av idag tycks i alla fall koncentreras sig främst på sitt eget livsprojekt. Men att avstå från överflöd är inte givmildhet; det är återbetalning av skuld. ”Ni har fått för intet, så ge då också för intet” (Matt 10:8). När Bibeln talar om att förlora sitt liv, innebär det att våra individuella livsbyggen är underordnade Gud, dvs. underordnade skapelsen, som vi skall vårda liksom varje människas välbefinnande. Min vän Sonja är konsekvent radikal i detta avseende: ”Människornas och världens misär borde motverkas just nu. De utsatta skall inte tvingas att vänta på vår eventuella mognadsprocess, som kunde leda till att vi öppnar oss för vår medmänniska.”

Kyrkor och andra grupper av troende kan kallas de långsiktiga frågornas förvaltare eller väktare, eftersom de äger en vision av människans natur, en vision som inte är beroende av politiska trender eller majoriteter. Det kristna budskapet kan vara en samtalspartner till staten och dess lagar. Det ifrågasätter grundvalarna för det statligt självklara och utmanar ofta ytligheten hos den rådande samhällsmoralen. Löftet om Guds rike bör få vara konkret och synligt i människornas vardag, både privat och offentligt.

Jag tror att redan aposteln Paulus var inne på detta när han skrev: *Men när Gud satte samman kroppen lät han de ringare delarna bli särskilt ärade, för att det inte skulle uppstå någon splittring inom kroppen och för att alla delarna skulle visa varandra samma omsorg. Lider en kroppsdel, så lider också alla de andra. Blir en del bekrad, så gläder sig också alla de andra. (1 Kor 12:24–26)* as

Henry Byskata

Kirjoittaja on vaasalainen rovasti

AJANKOHTAISTA

”Tuntui että helvetti olisi päässyt valloilleen”

Sotaveteraani Veikko Punakallio toimi viestimiehenä Ruben Lagusin johtamassa panssaridivisioonassa keskellä Kuuterselän kauhuja.

Heinolassa asuvan maanviljelijän **Veikko Punakallion** varusmiespalvelus alkoi Orivedellä vuoden 1941 kesällä, ja jo seuraavaan vuoden alussa hän sai määräyksen viestimieheksi **Ruben Laguksen** johtamaan panssaridivisioonan kolmanteen jääkäripataljoonaan eli JP 3:een. Hän palveli samassa pataljoonassa aina sodan loppuun saakka.

Punakallio tapasi Ruben Laguksen useita kertoja. Hänet nähdessään Veikko tarkisti nopeasti, ettei vain mikään sotilaspuvun napeista ollut unohtunut auki, sillä kenraali Lagus oli tunnettu tiukasta kuristaan.

- Äänislinnassakin hänen peräänsä kertyi iso joukko sotilaita, joilla oli ollut nappi auki tai jotka eivät olleet muistaneet tehdä kunnia. Lagus kuljetti näitä onnettomia päävartioon, Punakallio kertoo naurahtaen.

Kiperiä paikkoja

Kaikista kiperimpiin paikkoihin sodan aikana Punakallio joutui Karjalan kannaksen suurhyökkäyksen aikaan. Hieman ennen sitä hän oli potanut keltatautia neljän viikon ajan Viipurin sotasairaala Konkkalassa.

- Pääsin vielä pari viikoksi kotilomalle, jonka aikana voimat palautuivat lopullisesti. Viipuriin palasin takaisin 26.5.1944. Kaupungissa saimme liikkua melko vapaasti.

Pikkuhiljaa puhelinkeskuksen välityksellä kaupunkiin alkoi tihkua tietoja suurista tapahtumista maailmalla. Merkittävin uutinen oli liittoutuneiden mairinnousu Normandiassa varhain aamulla 6. kesäkuuta 1944.

Tiedon tästä Punakallion joukko-osasto sai Papulan vanhainkotiin, johon heidät oli majoitettu. Miehet ymmärsivät, että mairinnousulla tulisi olemaan myös kerrannaisvaikutuksia Venäjän taholta Suomelle.

- Meitä oli neljä miestä vuoronperään puhelinpäivystäjänä. **Jaakko Salosen** ollessa päivystysvuorossa 9.6.1944 tulikin tieto venäläisten suurhyökkäyksestä Valkeasaaren lohkolle. Viipuriin saakka kuului kaukainen pommitusten ja tykistön jylinä. Iltalomat peruttiin välittömästi, ja meille annettiin määräys olla valmiina lähtöön.

Kohti Kuuterselkää

Miesten piti luovuttaa kaikki ylimääräiset tavarat varastoon ja odotella ulkona. Kauaa ei sotilaiden tarvinnut olla seisomassa hyttysten syötävänä. Käsky lähteä liikkeelle koitti aamulla 10.6., ja tällöin koko komppania, useampi sata miestä, hyppäsi pyöriensä päälle. Punakallion ryhmänjohtajana toimi alikersantti **Sulo Kuokkanen**.

- Kohta tultuamme Kivennavan kohdalle huomasimme tilanteen vakavuuden. Viipurin tiellä oli aikamoinen liikenne, sitä pitkin alkoi tulla sairasautoja sekä siviiliväestöä tavarakuormineen ja karjoineen tien täydeltä. Silloin meille selvisi viimeistään, ettei kyse ollutkaan mistään pienestä

läpimurrosta, Punakallio muistele.

Hänen pataljoonansa majoitui lähelle Kivennavan keskustaa, jossa he olivat kesäkuun 14. päivään saakka. Sen jälkeen he siirtyivät Liikolan kylän kautta Kuuterselän maastoon.

- Matkalla saimme ensimmäistä kertaa kosketuksen vihollisen maataistelukoneisiin. Niitä oli ilma ihan sakeana, ja koneet lensivät hyvin matalalla. Sen verran enätin tekemään havaintoja, että koneet olivat hyvin kevytrakenteisia ja kovasti aseistettuja.

Koneet lensivät niin läheltä, että Punakallio pystyi jopa erottamaan venäläisten lentäjien kasvot. Suomalaiset kammosivat maataistelukoneita. Niiden 20 millimetrin tykeillä ja konekivääreillä pystyi tulittamaan myös yksittäisiä henkilöitä.

- Kun maataistelukoneita alkoi hämmöittää hieman puiden latvustoja korkeammalla, oli maastouduttava hyvin nopeasti. Myöhemmin niitä alkoi olla ilmassa miltei jatkuvasti. Ne ilmestyivät toisinaan kuin tyhjästä, ja silloin suojautuminen oli liki mahdotonta, Punakallio kertoo.

Hyökkäys käynnistyy

Punakallio kertoo, kuinka heidän ryhmänsä lähti hyökkäämään Kuuterselässä kohti vihollista 14.6. illalla kello 22.00. Hyökkäystä säesti voimakas tykistökeskitys, jonka turvin suomalaisten joukot pääsivät eteneämään jonkin matkaa.

- Sitten tuli ankara vihollisen vastatulitus. Heidän tykistökeskityksensä oli aivan valtava. Puut pirstoituiivat ja lensivät



Veikko Punakallio kotonaan Heinolassa.

kappaleina ympäriinsä ja metsä katosi vain muutamassa hetkessä. Satoja lentokoneita ilmestyi päällemme pudottaen pommeja ja tulittaen. Tuntui, että helvetti olisi päässyt valloilleen.

Tämän ”helvetin” keskellä Veikko Punakallio veteli kaapelia etulinjasta komentoportaaseen, jotta käskyt saatiin kulkemaan. Se ei ollutkaan mikään helppo tehtävä, sillä kranaatit ja pommit katkoivat linjaa yhtenä. Niitä oli korjattava niin etulinjassa kuin taaempaan. Oli vedettävä koko ajan uutta kaapelia ja vihollinen yritti saada puolestaan Punakalliota tähtäimeensä.

- Kranaatteja satoi suomalaisten niskaan jatkuvalla syötöllä. Pääsimme kuitenkin aika lähelle tavoitettamme vallata Kuuterselkä viholliselta takaisin, mutta sitten meiltä loppuivat yksin-

kertaisesti miehet. Kaatuneita oli niin valtavasti. Myös kaikki ensimmäisen, toisen ja kolmannen komppanian päälliköt kaatuivat.

Kuuterselässä kaatuneiden joukossa olivat muun muassa kapteeni **Arvo Kuukka** sekä luutnantit **Toivo Kantanen** ja **Eino Inkinen**.

Viipuri menetetään

Lopulta suurten tappioiden vuoksi Punakallio taistelutovereineen komennettiin siirtymään etämmälle rintalinjasta, kasaamaan joukkoja ja huoltamaan kalustoa tulevia koitoksia varten. Viipuriin miehet saapuivat aamulla 20.6.1944.

- Kaupunkia oli puolustamassa 20. prikaati, jossa oli paljon koptipolven miehiä. Olimme vähällä joutua saarroksiin, mutta panssarimme autoivat meitä pääsemään läpi. Kaupungissa kokoontuimme Torkkelin puistoon. Iltapäivällä lähdimme sitten Linnansilta pitkin viimeistä kertaa Viipurista Haminan tien varteen.

Hieman myöhemmin venäläiset nostivat lippunsa Viipurin linnan torniin. Karjalaisten ikaikainen kaupunki oli menetetty. Tappio oli karvas ja vaikea niellä.

Polveen osuma

Punakallion huvennut komppania sai täydennysmiehiä, joista vanhimmat olivat vuonna 1903 syntyneitä. He näyttivät Veikon silmissä ”tosi vanhoilta”, vaikka olivat itse asiassa vasta 41-vuotiaita. Miehet olivat olleet jatkosodan hyökkäysvaiheessa mukana ja päässeet sen jälkeen kotiin.

- Heille oli aikamoinen shokki palata takaisin kovanlaiseen melskeeseen. Meidät siirrettiin Rautakorpeen, joka oli Viipurin varuskuntien rauhanaikainen leiriytymis- ja harjoituspaikka.

Elettiin keskikesän, juhannuksen aikaa, vaikka kukaan ei siihen juurikaan ennättänyt kiinnittää huomiota. Erikoista oli se, että aivan yllättäen juhannuspäivänä 25.6.1944 sotilaiden niskaan ryöpsähti lunta taivaan täy-



Osa JP 3:n esikuntakomppaniasta käskynjoolla Heuronivon kylässä talvella 1943.

deltä niin, että maa oli valkeana jonkin aikaa. Samana päivänä sotilaille tuli tieto venäläisten panssareiden läpimurrosta parinkymmenen vaunun voimin Juustilan kanavan tienoilla.

- Lähdimme heti vastaiskuun omien panssareiden tukemana. Yöllä radioryhmämme mies **Kaarlo Hänninen** haavoittui pahasti selkään, eikä palannut enää yksikköömme. Etenimme lähelle Talin asemaa, ja sitten eteen vaihtui toinen pataljoona, joka päästi meidät lepäämään ja ruokailemaan.

Punakallio muistaa, kuinka hän asetoverineen jäi odottamaan kenttäkeittiön saapumista paikalle ja istahti poteroon. Siinä istuessaan hän tunsi yllättäen oikeassa polvessaan voimakasta kipua. Polveen oli iskeytynyt ylhäältä päin sirpale. Tämä tapahtui 26.6. kello 11.30. - Onnekseksi sirpale ei osunut päähän. Jalalla ei enää pystynyt kävelemään. **Esko Jylhä** istui aivan vieressäni, mutta säilyi haavoittumattomana. Vain parin päivän päästä hän sai osuman kasvoihinsa, niin että ne vaurioituivat. Hän menetti nenänsä kokonaan ja sai sirpaleita eri puolille vartaloa. Sama kranaatti haavoitti useita meidän joukkueemme miehistä, Punakallio toteaa.

Taistelujen tiimellyksessä kesäkuun 30. päivänä **Taito Lampinen** esikunnasta menetti jalkansa. Punakallion joukko-osasto osallistui erittäin kiihkeisiin taisteluihin muun muassa Talissa, Ihantalassa ja myöhemmin Vuosalmella kärsien valtavat menetykset.

Hämeenlinnan sotilassairaalaan

Haavoittunut Punakallio saatiin vietyä nopeasti läheiselle joukkosidontapaikalle. Sieltä matka jatkui sairausautolla Taavettiin haavoittuneiden järjestelypaikkaan ja täältä edelleen Luumäen kenttäsairaalaan.

- Sieltä minut vietiin vielä Kuusankosken kautta Hämeenlinnan sotilassairaalaan osastolle yksi, huoneessa oli entuudestaan parinkymmentä haavoittunutta. Oli mukava päästä nukkumaan kunnolliseen sänkyyn ja puhtaiden lakanoiden väliin. Seuraavana päivänä jalkani kipsattiin nilkasta lonkkaan saakka.

Kipsatuilla oli oman osastonsa. Siellä Punakallio sai huoneto-verikseen alavutelaisen **Jussi Seposen**, joka oli myös haavoittunut jalkaan. Hänestä Veikko sai hyvää juttuseuraa. Osaston lääkärinä toimi majuri **Matti Orkomi**.

- Meille haavoittuneille jaet-



Keskusryhmä Kuuttilahdessa Syvärin alajuoksulla kesällä 1943, Edestä vas. Esko Jylhä, Jaakko Salonen, Eino Viitanen ja Veikk Punakallio.

tiin mitaleita, minäkin sain toisen luokan vapaudenmitalin. Kotiväki ja sukulaiset kävivät minua katsomassa. He kertoivat, että Kannaksen taisteluiden jylä oli kuulunut kumuna heille Hartolaan saakka.

Osaston rauha rikkoontui kuitenkin pahanpäiväisesti, kun sinne saapui ei-toivottuja vieraita, luteita. Koko osasto jouduttiin siir-

tämään evakkoon Wetterhoffin käsityöopistolle muutamaksi päiväksi. Sillä aikaa huoneet rikitettiin, ja miesten palattua takaisin siellä oli vielä aika kitkerä haju.

- Pääasia oli kuitenkin se, että luteita ei näkynyt enää missään. Paranemiseni edistyi ja lopulta minulla oli lupa mennä kynnärsauvojen kanssa ulos puistoon, mikä tuntui mukavalta. Pääsin

toipumislomalle elokuun lopulla kahdeksi viikoksi. Sen jälkeen palasin rintamalle ja osallistuin myös Lapin sotaan.

Teksti: Tarja Lappalainen
Kuvat: Tarja Lappalainen ja Veikko Punakallion kotialbumi
Kirjoittaja on hämeenlinnalainen toimittaja

JP3 - jääkäriperinteen vaalijat

Vuonna 1936 perustetun Jääkäripataljoona 3:n tehtäväksi annettiin Suomen ensimmäisten jääkäreiden; Saksassa koulutuksensa saaneen Kuninkaallisen Preussilaisen Jääkäripataljoona 27:n perinteen vaaliminen.

Talvi-, jatko- ja Lapin sotaan osallistuneen pataljoonan komentajana toimi Mannerheim-ristin ritari, everstiluutnantti (myöhemmin kenraalimajuri) Jouko Hynninen.

Pataljoona taisteli talvisodassa pääosin Karjalan kannaksella ja jatkosodassa Itä-Karjalassa osallistuen myös kesän 1944 suuriin torjuntataisteluihin Kuuterselässä, Talissa ja Vuosalmella.

Kuuterselässä Jääkäripataljoona JP 3 menetti taisteluissa suhteessa eniten miehiä kaatuneina ja haavoittuneina: yhteensä 236.

Sotien jälkeen pataljoona sijoitettiin Lahteen ja edelleen vuonna 1953 Haminaan. Vuonna 1957 Kymen Jääkäripataljoonan nimen saanut joukko-osasto lakkautettiin itsenäisenä vuoden 1990 alussa, jolloin se liitettiin Karjalan Prikaatin joukkoyksiköksi Vekaranjärvelle.

TJ-Ratkaisut Oy

Akaa

Palosuojamaalarit Suomessa Oy

Alajärvi

Kone-Vahto Oy

Kalkkinen

Selviytymistarina Suomi 1939-1945



Kirjassa on runsaasti veteraanien muistoja, sotavuosien politiikkaa ja poliittisia uhkapelejä sekä sotavuosien erilaisia ilmiöitä sotalapsista sotilaiden puhdetyöharrastuksiin. Kirjassa on 328 sivua ja 72 kirjoitusta. Artikkelit julkaistu Sotaveteraani-lehdessä.

Kirjoittajina mm. Marianne Junila, Olli Kleemola, Mika Kulju, Jari Leskinen, Ohto Manninen, Timo Soikkanen, Ari Uino, Anssi Vuorenmaa, Esko Vuorisjärvi.

Suomen Sotaveteraaniliiton 60-vuotisjuhlavuoden kirjan on toimittanut valtiotieteen tohtori Olli Kleemola.

Kirjan hinta 30 euroa + postikulut

TILAAMALLA TÄMÄN KIRJAN TUET SOTAVETERAANILIITON TYÖTÄ VETERAANIEEN HYVÄKSI!

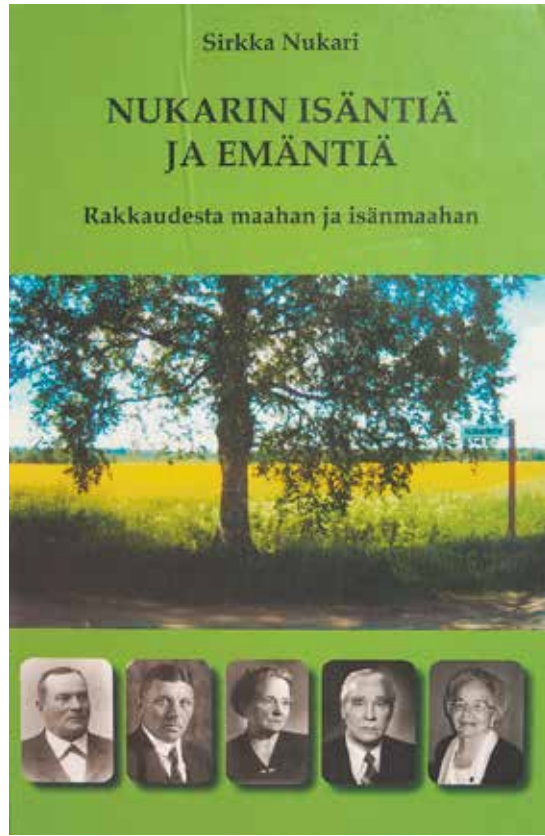
Tiedustelut ja tilaukset: 09 6126 2015
riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi
Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraanit.fi

Kapteeni Allan Nukari Ilves-Divisioonassa



Allan Nukari reservivänrikkinä 19.10.1940. Hän toimi tuolloin aliupseerikouluttajana Oulussa.

Kuva: Nukarin kotialbumi



Sirkka Nukari on kirjoittanut kirjan Nukarin isäntiä ja emäntiä. Rakkaudesta maahan ja isänmaahan.

Allan Nukari (Virta) näki päivänvalonsa 24.12.1918 Halikon Nikkilässä itsenäisen Suomen ollessa reilun vuoden ikäinen. Halikossa hänen vanhemmillaan oli keskikokoinen maatila. Vanhemmat eivät tahtoneet päästää lahjakasta nuorta miestä oppikouluun, koska kaavailivat hänestä tilansa jatkajaa. Allan piti kuitenkin pintansa ja suoritti opinnot yksityisesti.

Talvi- ja jatkosodassa

Allan Nukari osallistui niin talvi- kuin jatkosotaan. Talvisodan alkaessa Nukari oli suorittamassa aliupseerikoulutusta. Sodan päättyttyä hän jatkoi sotilasuraansa aloittamalla upseerikoulun Niinisalossa. Välittömästi koulutuksen päätyttyä hän ilmoittautui viestipataljoona 5:n komentajalle Oulussa, jossa oli aloitettu aliupseerikoulutus. Nukarista tuli yksi kouluttajista. Syksyn mittaan hänet nimitettiin vänrikiksi.

Kesäkuussa 1941 jatkosodan alettua Allan sai määräyksen Hangon mottiin viestijoukkueen johtajaksi. Täältä komennus jatkui Syvärille 5. Divisioonan vahvistukseksi sen hyökkäykseen, joka alkoi 3.7.1941. Syväri ylitettiin 9.9. Podporozhen-Vaasenin tasolla. Tuolloin näytti, että unelma talvisodan menestysten korvaamiseksi voisi olla mahdollista.

Ilves-divisioonan

Helmikuussa 1942 Allan ilmoitettiin 5. Divisioonan eli Ilves-Divisioonan esikunnassa. Täällä hänestä tuli kolmannen pataljoonan viestiupseeri JR 44:ssä. Divisioonaa komensi kenraalimajuri **K. A. Tapola**. Joukot asettuivat sillanpääasemaan Syvärin voima-

laitoksen etumaastoon. Osa oli Lotinapellon Suomen puoleisella rannalla.

Rintamalla taitavana kynäkäyttäjänä Allan auttoi monia aseveljiään kirjeiden kirjoittamisessa kotiväelle. Hän kirjoitti myös Mannerheimille anomuksen, jotta **Esa-Ukko Karjalaiselle** myönnettäisi Mannerheimiristi. Tämä myös toteutui. Vaikeinta Nukarille oli kirjoittaa omaisille kaatuneesta läheisestä, siihen ei tahtonut riittää sanoja.

Kaatuneista aseveljistä mainittakoon Ilves-divisioonan korpraali **Reino Virtanen**. Kaatumispäivänään Virtaselle oli myönnetty mitali. Tieto tästä ei ennättänyt saavuttaa Virtasta. Seuraavana päivänä hänen olisi ollut tarkoitus lähteä kuntoisuuslomalle: ”Tykkien jylinä säesti hänen, samoin kuin aseveljensä sotamies Simolan kuolemaa. Vieraalle tantereelle vuosi nuorta verta. Me aseveljet teemme kunniaan sankareille, kentälle jääneille”, Allan Nukari kirjoittaa.

Nietjärven ratkaisutaistelut

Jatkosodan ankarimpiin paikkoihin Nukari joutui Nietjärven taisteluissa, jotka käytiin heinäkuussa 1944 Aunuksen ryhmän ja erityisesti vahvennetun 5. divisioonan alueella Laatokan Karjalassa. Veriset taistelut päättyivät suomalaisten torjuntavoittoon. Niillä estettiin neuvostojoukkojen tunkeutumisen syvälle Suomeen. Yhden ja ainoan kerran Nukarin valtasi taisteluiden keskellä epätoivo, kun hänen aseveljensä **Jussi Mäkijärvi** haavoittuu kuolettavasti hänen vierellään. ”Kyllä me kuolemme täällä kaikki”, hän kirjoittaa kenttäpostikirjeessään.

Ilves iskee

Seuraavassa Allan Nukari kertoo Nietjärven taistelujen viimeisistä päivistä.

”Iskuporras lähti liikkeelle kello 23.30. Jalkaväen aseiden räiske oli huumaaava, tuntui kuin suunnaton kuusipuinen nuotio olisi rätissyt täydellä roihulla. Pian soittoon sekoittuivat satojen käsikranaattien kirpeät räjähdykset ja aina silloin tällöin kasapanoksen jyhkeä massahdus. Oli päästy eteenpäin noin 100 metriä. Silloin vihollinenkin pani kaikkensa peliin. Sen tuli tiheni ja eteneminen pysähtyi vahvojen pesäkkeiden eteen. Kaikki käsikranaatit ja muu räjähtävä oli käytetty loppuun. Jollakin olivat jo patruunatkin vähissä. Lisää käsikranaatteja, lisää patruunoita, lisää kasapanoksia, lisää, lisää. Paareja lisää.”

Puhelimet ja radiot välittivät nopeita käskyjä. Ampumatarvikkevarastot tyhjennettiin eteen. Autot ajoivat täyttä vauhti, hevoset laukkasivat ammuksia iskuportaalle nopeasti ja paljon.

Kaikki voimat oli nyt jännitetty äärimmilleen. Kun materiaalitäydennys ehti eteen, alkoi vyörytys uudella raivolla. Tuhannet käsikranaatit räjähtelivät, kymmeniä tuhansia luoteja iskeytyi kohti vihollista. Jälleen jysähtelivät kasapanokset, jälleen liekinheitimien roihut korvensivat vihollista. Metri metriltä, pesäke pesäkkeeltä päästiin eteenpäin. Taistelu jatkui tuntikausia.

Vihollisen ruumiita alkoi olla pesäkkeissä röykkiöittäin, monet muodottomiksi ruhjoutuneina. Veri lemusi ja karreksi palaneiden ruumiiden ilkeä haju tunkeutui keuhkoihin. Kaikki oli revittyä ja pirstaleina, kaikki oli palanut ja mustaa.

Miehet oli vallannut hurja raivo, hyökkäyksen hullu hurmio. Vihan vimmassa miehet painovat päälle, usein hullun rohkeasti. – Nyt on meidän vuoromme. Mikään ei enää voinut estää mielletöntä menoa - ei toverin kaatuminen - ei edes oma haavoittuminen. Missään ei näkynyt pelkoa eikä epäröintiä – ainoa ajatus oli tuhota vihollinen – ampua kaikkea, mikä liikautti ja eli.

Vihollinen taisteli sankarillisen raivokkaasti. Sen vahvuus oli suurempi kuin oli osattu odottaa. Taistelu oli tunnettoman rajua. Vihollisella ei ollut pakoon pääsyn, tuskin edes antautumisen mahdollisuutta, sen oli taisteltava selkään vasten viimeiseen hengenvetoon asti. Armoa ei ollut.

Sitten jokainen tajusi, että vihollisia oli hyökkäyskiilojen välissä enää muutamien kymmenien metrien matkalla. Voitto varmistui, voitto, voitto. Vielä muutama käsikranaatti, kasapanos, pari lipasta konepistoolista.

Kello oli noin 4.00, kun pataljoonat saivat yhteyden toisiinsa. Pussia ei enää ollut, vihollinen oli pääosin tuhottu. Taisteluhautaus oli omien hallussa. Vihollisen 114 Divisioonaa oli kohdannut lähes täydellisen häviön: sen JR 762 oli tuhottu. Raskaita tappioita olivat kärsineet myös JR 536 ja

JR 363. Vankeja oli saatu kaikista rykmenteistä.

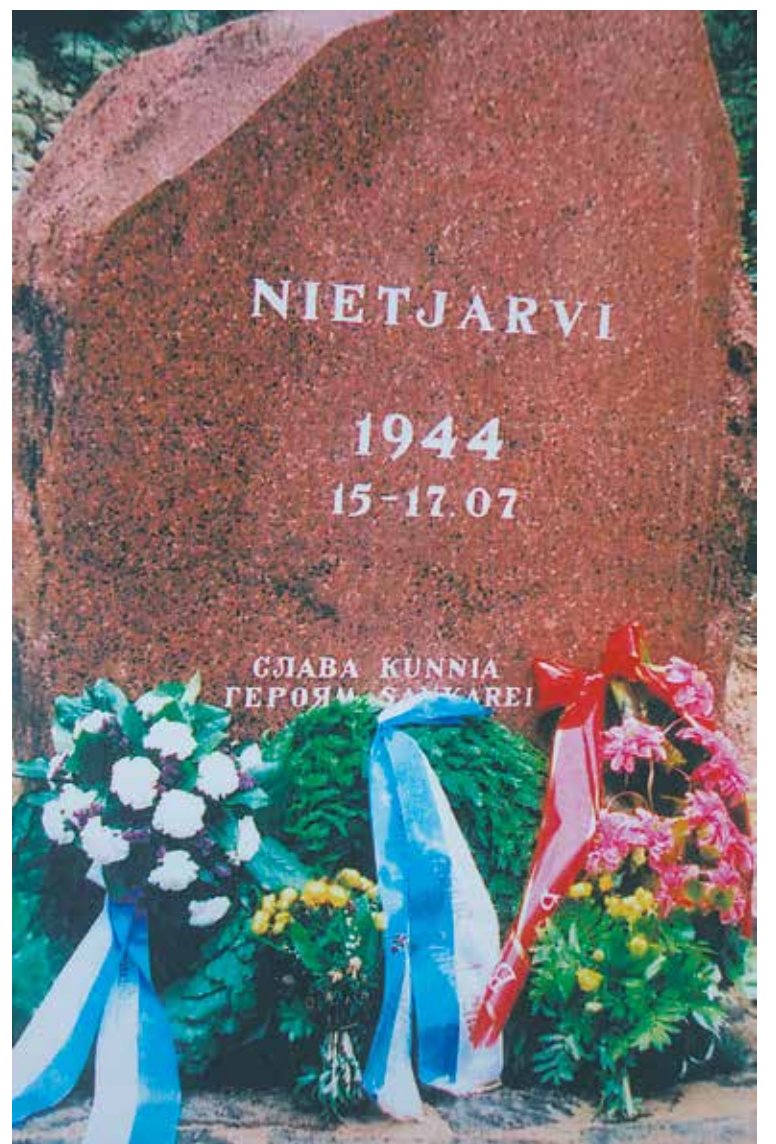
Kohtalokas viestiupseerikurssi

Asemasodan aikana syksyllä 1943 ryhmä viestimiehiä sai komennuksen viestiupseerikurssille Hämeenlinnaan, Allan heidän joukossaan. Eräänä joulukuun iltana he päättivät lähteä Aulangolle illanviettoon. Siellä Allan tapasi nuoren kauniin **Sirkka Nukarin**. Tapahtuma kaikkine käänteineen johti lopulta kirkkohäihin 5.7.1947. Näin Allanista tuli kotivävy laajoille Nukarin tiluksille Hämeenlinnaan. Samalla Allanin oma sukunimi Virta vaihtui puolisonsa Sirkkan toiveesta Nukariksi - tosin hieman pitkän hampain.

Maanviljelysneuvos ja agrobiologi Allan Nukari tunnetaan paitsi sotaveteraanina myös lukuisista luottamustehtävistään, kuten kuulumisesta MTK:n valtuuskuntaan ja sen puheenjohtajuudesta. Kapteeni Allan Nukari sai taivaskutsun vuonna 2006. Parisen vuotta aiemmin hänelle oli myönnetty 3. luokan vapaudenristi.

Tarja Lappalainen

Kirjoittaja on hämeenlinnalainen toimittaja



Laatokan Karjalassa paljastettiin kesäkuun 11. päivänä 2008 Nietjärven suurtaistelun muistomerkki samalla paikalla, mikä oli ollut tapahtumien polttopisteinä ja ratkaisupaikkana vähän yli kuusi vuosikymmentä aikaisemmin. Muistomerkki on yhteinen Suomen ja Venäjän kanssa. Kuva: Nukarin kotialbumi

Juho Savolainen on Suomen viimeinen heimoveteraani

Kiitos presidentti Koiviston, maksaa Suomi kunniavelkaansa Suomen puolesta taistelleille inkeriläisvapaaehtoisille.

Suomen joukoissa palveli 1200 inkeriläisvapaaehtoista. Sodan jälkeen heitä palautettiin Neuvostoliittoon, missä useimmat heistä joutuivat pakotyöhön Siperian vankileireille. Tuomion pituus pakkotyössä oli yleensä 10 vuotta. Sen lisäksi inkeriläiset vapaaehtoiset menettivät viideksi vuodeksi kansalaisoikeutensa.

Siperia opetti maalaamaan

Sodan jälkeen Suomesta Neuvostoliittoon palautettujen inkeriläisten elämä oli vaikeata myös heidän vapauduttuaan pakkotyöstä. Inkeriläisten passeissa oli merkintä 38A, joka kertoi sikkäläisille viranomaisille passin omistajan historiasta. Monien kotiin palaavien inkeriläisten taloissa oli uudet asukkaat.

Vaati vuosikymmenten työn, ennen kuin sitkeästi oikeuksiaan vaatineille palautettiin heidän asuntonsa takaisin. Usein huonossa, miltei asuinkelvottomassa kunnossa. Tämän on kokenut myös Suomen viimeinen heimoveteraani **Juho Savolainen**, 93, joka viettää vanhuudenpäiviään Punkaharjulla Hoitokoti Finlandiassa 88-vuotiaan vaimonsa **Lyyti Savolaisen** kanssa.

Savolaisen päivät kuluvat mm. taidemaalauksen parissa, josta hän innostui Siperiassa pakkotyössä ollessaan.

- Toisen vangin työskentelyä katseltuani kiinnostuin maalaamisesta. Nyt minulla on oma ateljee täällä hoitokodissa!

Monissa töissä elävät muistot kotiseuduilta Inkerinmaalta.

Kunniavelka inkeriläisille

Presidentti **Mauno Koivisto** teki 1990-luvulla aloitteen kunniavelkan maksamisesta inkeriläisille vapaaehtoisille, jotka taistelivat jatkosodan rintamalla Suomen itsenäisyyden puolesta. Inkeriläisille vapaaehtoisille luotiin mahdollisuus tulla Suomeen asumaan ja heidän ylöspidostaan vastasi Suomen valtio. Aloite johti konkreettisiin toimiin ja sopimus Inkeriläisten vapaaehtoisten sijoituspaikasta puolisoineen Punkaharjulle allekirjoitettiin 31.1.1994.

Savolainen saapui vaimonsa kanssa ensimmäisten joukossa Punkaharjulle maaliskuussa 1995. Kaikkiaan samana vuonna saapui 25 veteraania. Heistä 15 sai uuden kodin Inkeri-taloon ja 10 Karjala-taloon. Lisää inkeriläisiä veteraaneja saapui vuonna 1996 neljä ja 1997 toiset neljä. Parhaimmillaan heitä oli kaikkiaan 33.

Tuolloin veteraaneja asui Kruunupuiston päärakennuksen länsisiivessä, osa Inkeri-talossa ja Karjalatalossa. Yksi veteraanipariskunta Mäntyrynnän rivitalossa. Vuonna 2015 veteraanit siirtyivät Inkeri-talosta Karjalataloon. Vuosien varrella jonkin verran veteraaneja muutti myös takaisin entisille kotikonnuilleen.

Veteraanien leskiä asuu itsenäisesti Palvelukoti Finlandian nk. piha-talossa eli Karjalatalossa vielä kolme. Heille on nyt varattu asunnot Hoitokoti Finlandiasta, jonne muuttaminen on suunniteltu tapahtuvaksi marraskuun loppuun mennessä tänä vuonna.

Toisen heimoveteraanin leski **Iida Paturi**, 87, kertoo olevansa kiitollinen Suomen kansalle kaikesta saamastaan avusta, mutta ei haluaisi muuttaa hoitokotiin.

- Minä olen saanut hoitaa omaa kasvimaatani ja tulisin hyvin toimeen itsenäisesti.

Muuton takana turvallisuustekijät

Hoitokodin omistavan Kruunupuiston toimitusjohtajan **Hannu Ronkaisen** mukaan veteraanien leskien muuttamisessa Hoitokoti Finlandiaan on kyse turvallisuudesta.

- Karjalatalossa ei ole paloturvallisuuden kannalta riittäviä valmiuksia ja vaaratilanteita on ollut, kuten liesien unohtamisia päälle. Myös raput ja muut esteet asettavat isoja haasteita varsinkin rollaattoria tai pyörätuolia käyttävälle, hän kertoo.

- Asukkaiden siirtäminen on lähtöisin henkilöistä, jotka ovat jatkuvasti tekemisissä näiden vanhusten kanssa. Hoitokoti Finlandia on hyvä asumis- ja hoitopaikka ikäihmisille, joilla kotona selviytyminen on vaikeutunut tai toimintakyky heikentynyt.

Asukkaiden toivomusta itsenäisyyteen kuitenkin kunnioitetaan: jokaiselle hoitokotiin muuttavalle on varattu oma huone.

- Finlandia on paikka, jossa veteraaneille ja heidän leskilleen voidaan antaa tehostetun palveluasumisen palveluja. Henkilökunta on siellä paikalla kaikkina vuorokauden tunteina.

Teksti: Veli Matti Wilska
Kuvat: Veli Matti Wilska ja SA-arkisto



Juho Savolainen on Suomen tai entisen Neuvostoliittona alueella viimeinen elossa oleva inkeriläinen heimoveteraani



Savolainen on innokas taidemaalari



Heimosoturien prikaatin Aunuksen pataljoonan upseeristo, kesellä oikealla pataljoonan komentaja kapteeni Olsoni

Jatkosodan heimosoturit

Heimosotureiksi kutsutaan Suomen armeijassa jatkosodassa taistelleita tverin-, vienan- ja aunuksenkarjalaisia, inkeriläisiä, vepsäläisiä, komeja, virolaisia sekä muita suomensukuisiin heimoihin kuuluneita miehiä.

Heistä osa oli siirtynyt Suomeen vuoden 1918 jälkeen, osa oli suomalaisten sotavangiksi jääneitä puna-armeijan sotilaita.

Heimoveljet palvelivat seuraavissa yksiköissä: Prikaati Kuussaari (Prikaati K (Pr.K), erillinen pataljoona 6 (ErP 6), erillinen pataljoona 7 (ErP 7 - aiemmin Aunuksen Heimosoturipataljoona AHSP), erillinen pataljoona 8 (ErP 8 - aiemmin Vienan Heimosoturipataljoona VHSP) sekä heimopataljoona 3 (HeimoP 3).

Kiitokseksi heidän urhoollisuudestaan heimosotureille luovattiin Suomen kansalaisuus ja kerrottiin, että pelkoa pakko-siirroista takaisin itärajan taakse ei olisi. Sodan jälkeen tilanne

oli kuitenkin toinen: valvontakomission vaatimuksesta heitä alettiin palauttaa Neuvostoliittoon.

Palautetut joutuivat Neuvostoliiton keskitysleireille ja saivat 10 tai 25 vuoden tuomioita. Myös kuolemanrangaistuksia langetettiin, mutta niitä ei pantu täytäntöön. Arviolta 15 % heistä menehtyi vankeudessa.

Jonkin verran inkeriläisiä autettiin epävirallisten kanavien kautta saamaan uuden henkilöllisyyden tai pakomatkaa Ruotsiin. Sielläkin he elivät ns. ”maan alla”, sillä Valpo etsintäkuulutti heidät ja jatkoi etsintöjä heidän löytämiseksi vuoteen 1953 saakka.

Suomi maksaa nykyisin rintamapalveluksessa olleille heimosotureille rintama-avustusta yhdessä erässä vuosittain ja he kuuluvat myös rintamaveteraanien kuntoutuksen piiriin. Elossa olevat heimosoturit asuvat pääosin Suomen, Ruotsin ja entisen Neuvostoliiton alueella.

Lotta Svärdin hiljaisuuden aika on ohi



Lotta Svärd

Lotta Svärd oli 1921 perustettu isänmaallinen vapaaehtoinen naisjärjestö, jonka tehtävänä oli turvata huolto (mm. majoitus, muonitus) ja tuki (mm. ilma-valvonta) maata mahdollisesti kohtaavissa kriisitilanteissa.

Lotat jakaantuivat huoltolottiiin ja toimenlottiiin, joista jälkimmäisiä sitoi heidän antamansa kirjallinen lupaus astua tarvittaessa Puolustusvoimien palvelukseen. Lotaksi hyväksyttiin 17 vuotta täyttäneet, mutta jo 8-vuotiaana oli mahdollista liittyä pikkulottiiin.

Lottajärjestön moninaisten tehtävien ansiosta heidän roolinsa Suomen käymien sodissa on merkittävä: maanpuolustusta tukevista tehtävistä toimineiden lottien on arvioitu vapauttaneen 25 000 miestä rintamalle rintamalle. Vuonna 1941 järjestö nostettiin virallisesti osaksi Puolustusvoimia.

Talvi- ja jatkosodan aikana järjestöön kuului yhteensä noin 90 000 lottaa, joista samanaikaisesti komennuksella oli 20 000.

Valtioneuvosto lakkautti lottajärjestön marraskuussa 1944 Moskovan välirauhansopimuksen ehtojen toimeenpanoa valvomaan asetetun valvontakomission määräyksestä. Lakkautus koski kaikkiaan noin 240 000 lottaa ja pikkulottaa. Lottapukujen ja järjestötunnusten käyttö kiellettiin.

Mahdollista lopettamista ennakoivat lotat perustivat lokakuussa 1944 Suomen Naisten Huoltosäätiön, johon heidän onnistui ohjata suurin osa tuolloisesta varallisuudestaan. Lottajärjestön lakkauttamisen jälkeen jäljellä olevat varat jouduttiin luovuttamaan Suomen valtiolle.

Vuonna 2004 nimi vaihdettiin Lotta Svärd Säätiöksi. Mm. harjoittamansa yritystoiminnan, lahjoitusten ja sijoitusten ansiosta vakavaraisesti nousut säätiö toimii säätiölain mukaisesti sen perustajien tarkoitusta toteuttaen ja harjoittaa mm. huolto- ja avustustoimintaa, minkä se käynnisti jo vuonna 1945.

Heti sodan päätyttyä avustuskokkeiden jaettiin kolmeen ryhmään, sairausavustuksiin, ammattiopintoavustuksiin ja muihin henkilökohtaisiin avustuksiin. Henkilökohtaisten avustusten lisäksi vuosien saatossa avustettavien piiriin on kuulunut useita järjestöjä.

www.lottasaatio.fi

Kolmen vuoden päästä Lottajärjestön perustamisesta tulee kuluneeksi 100 vuotta. Lotta Svärd Säätiön huolto- ja avustustyöllä on siis pitkät perinteet. Nykyaika asettaa kuitenkin omat haasteensa, johon säätiö on kokenut tarpeelliseksi vastata.

Yksi näistä on suurempi näkyvyys työstä, mitä silmällä pitäen säätiö palkkasi syksyllä ensimmäisen viestintäpäällikkönsä, **Miia-Susanna Kosken**.

- Maailman meno on sellainen, ettei tässä kohtaa enää ilman viestintää pärjää, hän hymähtää. Viimeistään tässä vaiheessa on herättävä mediamaailman murrokseen ja digitalisaatioon. Esimerkiksi verkkokeskusteluissa liikkuu paljon uskomuksia, joille ei ole minikäänlaista totuudenmukaista historiallista pohjaa, mikä osaltaan johtuu siitä, ettei verkkoon syötettä oikeaa tietoa.

Kosken tausta on vankasti lottaperinteissä, sillä ennen tätä tehtäväänsä hän toimi kymmenen vuotta Tuusulassa sijaitsevan Lottamuseossa erilaisissa tehtävissä.

- Tärkeintä on saada tieto kulkemaan lottien ja pikkulottien mahdollisuudesta hakea kuntoutusta ja avustuksia, Koski linjaa.

- Näitähän on ollut mahdollista hakea jo vuodesta 1978, muistuttaa säätiön kuntoutussuunnittelija **Vanamo Määttä**, mutta myöntää, että vähän turhan hiljaa asiasta on oltu.

- Jotain kautta se tieto on kuitenkin kulkenut, kun suunnilleen 2500 lottaa kuntoutetaan vuosittain, Koski muistuttaa.

- Kun kuntoutustoimintaa aloitettiin, sana kulki eri naisyhdistysten piirissä ja lotalta toiselle. Muutaman kerran on ilmoitettu valtakunnallisissa lehdissä ja lisäksi olemme olleet televisiossa ja radiossa, valaisee Määttä.

Suurena apuna ovat olleet myös kotikäyntiensä ansiosta hankkimiensa kontaktien kautta sanaa levittäneet Sotainvalidien Veljesliiton palveluneuvojat.

Se paljon puhuttu varallisuus

Spekulaatiot veteraanijärjestöjen varallisuudesta nousevat esiin säännöllisin väliajoin, vaikka esimerkiksi toimintakertomukset ja tilinpäätökset ovat liittojen sivuilla kaikkien luettavissa. Myllytykseltä ei ole välttynyt Lotta Svärdkään. Säätiön varallisuus onkin huomattava, mutta säätiönä koko sen toimintaperiaate poikkeaa järjestökentästä. Muun muassa tätä voi olla joskus hieinan hankala hahmottaa.

- Varallisuutta on ja sitä käytetään runsaasti kuntoutuksiin ja avustuksiin, Koski painottaa.

- Sitä ei kuitenkaan käytetä kokonaan, koska näin säätiön perustaneet lotat ovat sen halunneet. Säätiön toiminta ei tule loppumaan, kun lotat ja pikkulotat ovat edesmenneet, vaan toiminta jatkuu, keskiössään arjen turvallisuuden lisääminen, huoltotyö ja lottaperinteen vaaliminen museotoiminnan kautta.

Sota-aikana, yhteiskunnallisesti poikkeavissa oloissa, pyrittiin lisäämään arjen turvallisuutta mm. muonittamalla ja vaatettamalla.

- Lotta Svärd Säätiö ei ole myöskään koskaan järjestänyt rahankeräyksiä, Koski huomauttaa.

- Sen sijaan varallisuus on hankittu omalla yritystoiminnalla. Säätiönä toimimme säätiölainsäädännön mukaisesti, säätiön perustajien linjaamia tarkoituksia noudattaen. Säätiön tarkoitus on tehdä hyvää tulevaisuudessa. Apua tarvitsevat ihmisethän eivät lopun kesken, hän muistuttaa.

- Säätiön tarkoituksena on huoltaa ja avustaa Suomen kansalaisuutta olevia, sodan tai muun kriisin johdosta tai sen seurauksista kärsimään joutuneita henkilöitä tai sellaisia yhteisöjä, jotka auttavat edellä mainittuja henkilöitä. Lisäksi säätiön tarkoituksena on avustaa naisten koulutusta toimintaan kriisitilanteissa sekä vaalia lottaperinteitä ja ylläpitää museo- ja näyttelytoimintaa, Koski lainaa säätiön sääntöjä.

Avustuskohteiden suhteen säätiöllä on olemassa Kosken mu-



Lottasäätiön Miia-Susanna Koski (vas.) ja Vanamo Määttä haluavat saada tiedon kulkemaan

kaan olemassa strategia ja sen mukaiset painopisteet.

Kuntoutusta ja avustuksia

Määttä kertoo kuntoutukseen varatun vuosittaisen rahamäärän olevan 2,5 - 3 miljoonaa.

- Varsinaisen lottajärjestön jäsenet pääsevät kuntoutukseen joka vuosi, pikkulotat joka toinen, selkeyttää Koski.

- Mitään todistuksia ei tarvitse olla, Määttä muistuttaa.

- Vapaamuotoinen kuvaus sodanaikaisista tehtävistä riittää. Jäljennökset mahdollisista valokuvista, jäsenkirjoista tai kulkuluvista tottakai helpottavat.

Ennen vaadittiin vielä lääkärin todistus, mutta nykyään fysioterapeutin tai omahoitajan arvio kuntoutustarpeesta riittää.

- Kuntoutuksia on laitostuntoutuksina tai avokuntoutuksina.

Laitostuntoutukseen mennään määrättyihin, myös veteraanien käyttämiin laitoksiin. Toimintakykyluokkia ei tässä yhteydessä arvioida erikseen, vaan kuntoutusjakso on aina 10 päivää.

- Ihmiset haluavat nimenomaan ryhmäkuntoutuksiin. Yhdessäolo on melkein puolet kuntoutuksesta, Määttä kertoo.

- Rintamapalvelutunnuksen omaavat pääsevät kuntoutukseen kahdesti vuodessa, hän tarkentaa.

Avokuntoutus voi olla vaikka fysioterapiaa, hierontaa tai jalkahoitoja. Sitä kustannetaan 650€ edestä. Kotiin avokuntoutusta voi saada 900 eurolla, samoin kuntohoitajan tekemää tuettua kotikuntoutusta, joiden Määttä kertoo olevan koko ajan suosittuempaa.

- Tarkoituksena on tukea toimintaedellytyksien säilymistä, kun kuitenkin kotona halutaan



Lotat toimivat sotien aikana mitä erilaisimmissa tehtävissä. Tässä evakkojen tukena Vilppulassa kesäkuussa 1941

olla mahdollisimman pitkään, Määttä kertoo.

Kuntoutuksen lisäksi säätiöltä voi hakea avustusta myös terveydellisiin asioihin, kuten silmälasihin, lääke- tai hammaslääkärikuluihin, joita varten on oma vuosikiintiönsä ja hakuprosessinsa. Tässä on vuosituloraja, koska tuki on haluttu Kosken mukaan kohdentaa nimenomaan vähävaraisimmille.

Vuosittain tukea myönnetään keskimäärin 650 lotalle ja pikkulotalle. Kyseessä on kertaluontoi-

nen avustus, jota lottien on mahdollista saada joka vuosi ja pikkulottien joka toinen.

- Lotille summa on 600€, pikkulotille 500€, Määttä kertoo.

Myytit lottien ympärillä

Yleisesti vallalla oleva uskomus siitä, että lottajärjestön lakkauttamisen yhteydessä tuhottiin mm. kaikki heidän jäsenrekisterinsä ei nimittäin pidä paikkaansa.

- Osa toki tuhottiin, mutta Kansallisarkistossa on liki 200 hyllymetriä lottajärjestön arki-

toaineistoa, tosin jäsenluettelosta on säilynyt vain joitakin. Jos joku etsii siis tietoja lottajärjestön kuuluneista läheisistään, niin kannattaa olla yhteydessä Kansallisarkistoon. Siellä on yllättävän paljon materiaalia, Koski vinkkaa.

Sotien jälkeinen poliittinen ilmapiiri leimasi paitsi sotaveteraanit, myös fasistisen leiman saaneen lottajärjestön. Monille omaisille suvun naisten lottatausta on selvinnyt vasta ihan viime vuosina, osille ei koskaan. Koski-

kin sai kuulla siitä vasta Lottamuseolla aloittaessaan.

- Kuule tyttö, sie et tiiä kuinka ylpee siun isotäti ois siusta, hän nauraa mummonsä tomerasti todenneen. todella

- Museolla töissä ollessani olen puhunut näistä asioista monen kanssa ja se on ollut myös hyvin perhekohtainen asia, hän huomauttaa.

- Ja paikkakunta-kohtainen, muistuttaa Määttä.

Tiettyt rintamalinjat elävät maassa yhä yllättävänkin vahvoi-

na, kuten Forssan torppaaman lottapatsaan tapaus viime vuodelta osoittaa.

Sitä, kuinka monta lottaa keskuudessamme yhä on, on Määttän mukaan mahdotonta sanoa.

- Viimeisin kuulemani arvio on 6000. Keski-ikä on 95, mutta elää Lapissa yksi 106-vuotiaskin lotta!

Teksti: Ariela Säkkinen
Kuvat: Ariela Säkkinen ja SA-arkisto

Kauppapuutarhaliiton Jyrki Jalkaselle veteraaniasian tukeminen on itsestään selvää



Veteraanityön tukeminen on mukana niin Jyrki Jalkasen työssä kuin yksityiselämässä

- Isä oli sotaveteraani ja äiti lotta. Isänmaallisuus oli meillä lapsuudenkodissani niitä korkeimpia arvoja, kertoo Kauppapuutarhaliiton toiminnanjohtaja **Jyrki Jalkanen**.

Se on kantanut tähän päivään saakka.

- Meillä on kakkoskoti Luumäellä ja oli sää mikä tahansa, Suomen loppu nostetaan salkoon joka aamu kello kahdeksan, Jalkanen paljastaa.

Isän muistot elävät valokuvissa

Jalkasen isän heinäkuussa 1941 alkanut sotapolku vei hänet Valkeasaareen, missä hän toimi tykistön tulenjohtajana haavoittumiseensa saakka.

- Isä oli voittanut rintamalla

pokeripelissä kameran ja kuvasi paljon. Ennen isän kuolemaa äiti kävi kuvat hänen kanssaan läpi ja laittoi järjestykseen. Meillä on nyt isän koko sotareissu koottu kansioihin, Jalkanen ihastelee.

- Nyt kiertelemme vaimon kanssa Kannaksella niitä samoja paikkoja.

Jalkasen lapsuudessa ei isä sodasta puhunut.

- Viimeisinä vuosinaan isä saattoi - muutaman viskin jälkeen - kysyä, että miksi emme olleet silloin kiinnostuneita. Kyllä me kysyimme, mutta hän ei ker-tonut.

Isän kertomukset paljastivat, että hänellä oli ollut matkassaan todellista onnea.

- Muutama päivä ennen kesän 1944 suurhyökkäyksen alkamista

Valkeasaarella hänen tulenjohtojoukkueensa komennettiin Kannaksen toiseen päähän Maaveden maastoon lepäämään. Siellä he joutuivat tosin muutaman joukkuekaverin hengenkin vieneen kranaatti-iskun kohteeksi. Isälläni oli tuossakin onnea, sillä hän selvisi sirpaleiden tekemin vammoilla. Se olikin hänen sotatiensä loppu.

Isän jäljissä puutarha-alalle

Isänmaanrakkauden lisäksi Jalkanen peri isältään myös ammatinsa. Sodan jälkeen isä perusti kauppapuutarhan ja samalle alalle seurasi myös Jalkanen, joka toimii nyt Kauppapuutarhaliiton toiminnanjohtajana.

Veteraaniasia on läsnä tässäkin. Jäsenyritykset ovat olleet mm. mukana yritysyhteistyössä Sotiemme Veteraanit-keräyksen kanssa.

- Kymmenen vuotta sitten luovimme Kauppapuutarhaliitossa

joulukorteista ja osoitamme sen sijaan jokavuotisen joulutervehdyksemme lahjoituksena veteraanityöhön. Näin se tulee menemään niin kauan kuin minä olen päättämässä.

Viime vuonna 60-vuotissyntymäpäiväänsä juhlinut Jalkanen pyysi vieraita lahjan sijaan muistamaan häntä tukemalla Sotiemme Veteraanit-keräystä. Lahjoituksia kertyikin tuhansien eurojen verran.

- Olen kuullut, että esimerkiksi on saanut muitakin ottamaan mallia, hän iloitsee.

Veteraanit näkyvämmille

Jalkanen kannustaa niin yritysmaailmaa kuin yksityishenkilöitä ottamaan aktiivisemmän roolin veteraanityön tukemisessa. Hän arvioi, että veteraanien näkyvämpi esiin nostaminen voisi auttaa muistuttamaan asian tärkeydestä

vielä näin Suomi 100-juhluvuo-

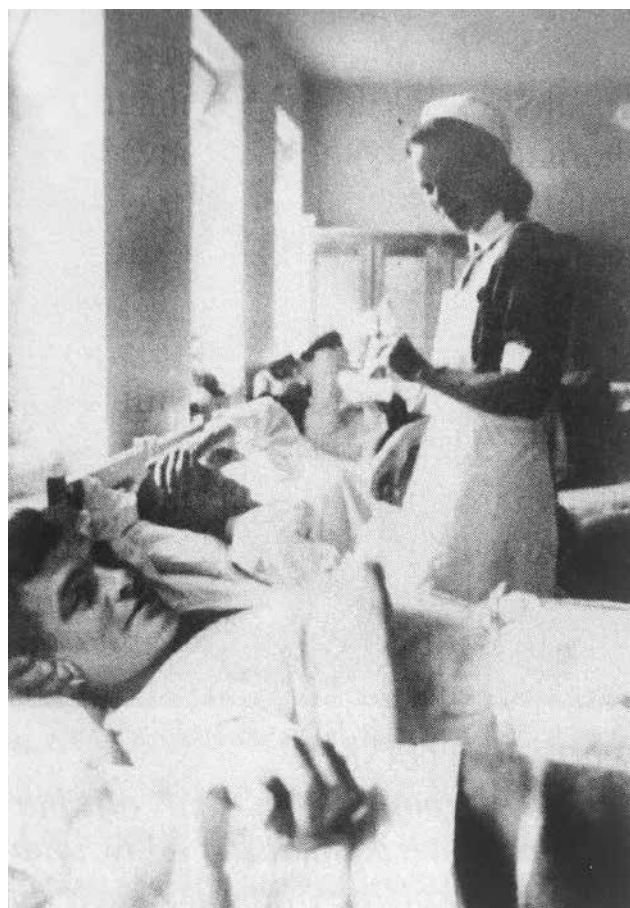
den jälkeenkin.

- Veteraaneja on yhä. Näissä yhdeksänkymppisissäkin on yhä tuhansia täysijärkisiä ja itsellisesti eläviä. Miettikää, jos heidät saisi vaikka jakamaan tarinoitaan some-kanavissa, hän ideoi.

Jalkanen myös muistuttaa, että veteraanien määrän väheneminen ei suinkaan tarkoita avun-tarpeen vähenemistä.

- Mitä vanhemmaksi he elävät ja mitä huonommaksi kunto menee, sitä enemmän sitä tukea tarvitaan. Viime vuonnakin kuulin paljon sitä, että ”mihin sitä rahaa kerätään, kun ne on kohta kaikki kuolleet?” Vastalääkkeeksi sanon siihen, että tehdään heidän yhä elossa olevien elämä niin hyväksi kuin mahdollista. Kaikki veteraanimme ansaitsevat kunnia-kaan loppuelämän.

Teksti ja kuva: Ariela Säkkinen



Isänmaallisuus on jo lapsuudenkodin peruja - Jalkasen äiti Pirkko oli lotta ja isä Esko sotaveteraani

SOTAVETERAANI ARJESSA

Kuntien määrärahojen käytössä hälyttäviä eroja

Valtiokonttori ohjaa valtion talousarviossa hyväksytyt veteraanikuntoutus- ja kotiintuettujen palvelujen määrärahan vuosittain kunnille siellä asuvien veteraanien lukumäärän mukaisesti.

Kuntoutusmäärärahojen käyttö

Kunnille maksettu kuntoutukseen käytettävä määräraha oli vuoden 2017 alussa 15 964 950 euroa. Syksyllä kuntien hakemusten perusteella jaettu lisämääräraha oli 3 369 979,52 euroa. Kuntien sisäisesti tehty siirto palvelumäärärahoista kuntoutukseen oli 263 106,20 joten kuntoutukseen oli käytettävissä yhteensä 19 598 035,72 euroa

Vuoden 2017 määrärahas-ta kunnilta palautui takaisin 704 936,00 euroa.

Palautukset vaihtelivat Siun-soten, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän 136 212,88 euron suurimmasta Akaan pienimpään 22,08 euron palautukseen.

Laitoskuntoutukseen on käytetty 6 843 250,91 euroa, avio-puolisoiden laitoskuntoutukseen 1 083 434,94, avokuntoutukseen 9 831 236,66 ja päiväkuntoutukseen 1 099 638,73 euroa.

Laitoskuntoutukseen käytetty summa on vähentynyt edelliseen vuoteen ja vastaavasti avokuntoutuksen käyttö on kasvanut. Tämä on haaste kehitettäessä avokuntoutuksen muotoja ja sisältöä tuleville vuosille.

Kotona asumista tukevien palveluiden määrärahoja palautui

Vuonna 2017 kunnille jaettava määräraha oli vuoden alussa 25 000 000,22 euroa ja lisämääräraha 9 292 708,61 euroa. Palvelumäärärahoista kuntoutukseen siir-

tyi 263 106,20 eli yhteensä palveluihin oli käytettävissä 32 029 602,63 euroa. Määrärahaa jäi käyttämättä 816 935 51 euroa.

Palveluihin varattua määrärahaa jäi Siun- sote Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymältä käyttämättä 137 798,25 euroa ja euromäärältään pienin palauttaja oli Sottungan kunta 12,02 euroa.

Käyttämättä jääneet määrarahat jaetaan kunnille Valtiokonttorille kunnilta tulneiden hakemusten perusteella syksyllä 2018 lisämäärärahan yhteydessä.

Palvelutarpeen arvioinnit tuottavat tulosta

Kaupungeissa/kunnissa on otettu kiitettävästi käyttöön veteraanin kotona tehtävät palvelu- ja kuntoutustarpeen arvioinnit. Vuosittain tehtävä arviointi ei kuitenkaan ole riittävä vaan on oltava valmiudet reagoida nopeasti palvelutarpeen muutoksiin tilanteen niin edellyttäen Valitettavasti määräraha-tilastoissa näkyvät kuntien suuret eroavaisuudet palveluissa. Kuopiossa veteraani saa vuosittain palveluja 10 506 eurolla ja Raisiossa se on 784 euroa ja käyttämättä on jäänyt 60 333,66, euroa. Veteraanien keski-ikä on ylittänyt 93 vuotta, joten peruspalvelujen taso alkaa olla lähes sama kaikilla.

Lakimuutos tulee voimaan 1.11.2019, mutta se ei itsessään tuo tarvittavia palveluja. Tarvitaan siis saumatonta yhteistyötä, että asiat hoidetaan palveluita vastaavalla tavalla riippumatta siitä missä maan kolkassa veteraani asuu. Enää ei voida olettaa, että monikaan veteraaneista tulee hakemaan palvelujaan tai pystyy täyttämään erilaisia lomakkeita saadakseen apua ja tukea.

Teksti: Anni Grundström
Sotaveteraaniliiton sosiaalisiihteri



Kuntien veteraaniväestönsä käyttämät määrarahat vaihtelevat suuresti

Veteraaniyhdistykset aktiivisemmin mukaan vaikuttamaan



Tilastot vuoden 2017 rintamaveteraanien kotona asumista tukevien palveluiden määrärahan käytöstä paljastavat suorastaan käsittämättömiä eroja siinä, miten tilanne vaihtelee eri puolilla Suomea. Erot eri kuntien veteraanikohtaisesti käyttämissä rahamäärissä ovat tuhansia euroja.

- Suuret kuntakohtaiset erot eivät ainakaan johdu veteraanien palvelutarpeen eroista, painottaa Sotaveteraaniliiton sosiaali- ja terveyspalvelutoimikunnan puheenjohtaja **Pekka Paatero**.

- Ehkä syynä ovat totut

toimintatavat ja se, ettei veteraanien olosuhteita kuntapuolella todellakaan tunneta?

Paatero muistuttaa, että tiiviimpi yhteistyö kuntien ja paikallisten veteraaniyhdistystoimijoiden välillä olisi yksi ratkaisu tähän.

- Veteraaniyhdistykset voivat olla kaupungin tukena kaikkien veteraanien löytämisessä, kannustaa veteraaneja osallistumaan palvelutarpeen arviointiin ja markkinoida veteraaneille lisääntyneiden määrärahojen antamien palvelujen lisäysmahdollisuuksia, hän kannustaa.

Sotaveteraanit saavat maksuttoman pneumokokkirokotteen

Kaikki Suomessa asuvat rintamaveteraanitunnuksen omaavat henkilöt ovat lääketieteellisten perusteiden täytyessä oikeutettuja saamaan maksuttoman pneumokokkirokotuksen vakavia pneumokokkitauteja vastaan vuoden 2018 aikana.

Aloitteen sotaveteraaneille osoitetusta maksuttomasta rokotuksesta teki yksittäinen kansalainen ja Sosiaali- ja terveysministeriö on esittänyt asiaan myönteisen kannan.

Pfizer on osaltaan valmis edistämään asiaa ja osallistumaan lahjoitukseen vastuullisten viranomaisten, terveydenhuollon ammattilaisten ja veteraanien edunvalvojen ohjeistuksen mukaisesti.

Asia on edennyt kiitettävästi



ja kunnista on informoitu eri tavoin veteraaneja asiasta. Jos tieto ei ole saavuttanut asiasta:

- Ota ensin yhteyttä omaan terveysasemaasi tai keskustellaksesi rokotustarpeestasi.

- Maksuton rokote annetaan veteraanitunnusta vastaan
- Jos olet jo aikaisemmin saanut pneumokokkirokotuksen, rokotusta ei tarvitse uusia

Potilas Vakuutus keskus

Potilasvakuutuskeskus (PVK) huolehtii keskitetysti terveydenhuollon yhteydessä aiheutuneiden henkilö- vahinkojen korvaamisesta ja edistää potilasturvallisuutta.

www.pvk.fi



Autamme asiakkaitamme digitalisoitumisessa sekä yrityskulttuurin muutoksessa yhdistämällä ihmiset, tiedon ja teknologian.

www.integral.fi

Rintamaveteraanien kotona asumista tukevien palveluiden määrärahan käyttö 2017

Kunta / Kuntayhtymä	euroa/veteraani	Kunta / Kuntayhtymä	euroa/veteraani	Kunta / Kuntayhtymä	euroa/veteraani	Kunta / Kuntayhtymä	euroa/veteraani
Kuopion kaupunki	10 506	Ky Eksote	2 092	Suupohjan peruspalvelu ky	1 731	Kotkan kaupunki	1 580
Kaavin kunta	9 509	Vaasan kaupunki	2 087	Tornion kaupunki	1 731	Urjalan kunta	1 579
Haapaveden kaupunki	8 956	Siuntion kunta	2 083	Kangasalan kunta	1 722	Oulunkaaren kuntayhtymä	1 578
Limingan kunta	6 662	Hämeenlinnan kaupunki	2 076	Hausjärven kunta	1 706	Lopen kunta	1 554
Raahen seudun	5 446	Marttilan kunta	2 074	Toivakan kunta	1 646	Ky Siun-sote PK	1 549
Turun kaupunki	4 519	Muuramen kunta	2 074	Askolan kunta	1 646	Savukosken kunta	1 545
Paimion-Savon kuntayhtymä	4 055	Euran kunta	2 068	Auran kunta	1 646	Sipoon kunta	1 499
Ky Soite KP	4 024	Riihimäen kaupunki	2 063	Geta kommun	1 646	Pudasjärven kunta	1 482
Naantalin kaupunki	3 553	Kolarin kunta	2 055	Jomala kommun	1 646	Kristiinän kaupunki	1 481
Vesannon kunta	3 521	Äänekosken kaupunki	2 036	Kinnulan kunta	1 646	Luhangan kunta	1 445
Tervon kunta	3 348	Rovaniemen kaupunki	2 035	Konneveden kunta	1 646	Simon kunta	1 424
Sastamala sos. terv. palv.	3 345	Petäjäveden kunta	2 030	Multian kunta	1 646	Kimtoöns kommun	1 422
Mänttä-Vilppulan ja Juupajoen yta	3 292	Taivalkosken kunta	1 986	Pyhärannan kunta	1 646	Rautavaaran kunta	1 397
Ylöjärven kaupunki	3 169	Hämeenkyrön kunta	1 984	Taivassalon kunta	1 646	Koski TI	1 379
Leppävirta	3 142	Pelkosenniemen kunta	1 979	Tuusniemen kunta	1 646	Hammarlands kommun	1 349
Perusturvaliikelaitos Saarikko	3 108	Pöytyän kunta	1 979	Utsjoen kunta	1 646	Porvoon kaupunki	1 289
POSA kuntayhtymä	3 081	Rauman kaupunki	1 949	Uuraisten kunta	1 646	Kustavin kunta	1 281
Hyvinkään kaupunki	2 935	Virtain kaupunki	1 917	Perusturvakuntayhtymä Akseli	1 646	Kemijärven kaupunki	1 243
Jyväskylä ky	2 888	Hankasalmen kunta	1 908	Ranuan kunta	1 646	Espoo kaupunki	1 243
Inkoon kunta	2 880	Jakobstads Social- och hälso	1 900	Muhoksen kunta	1 646	Nurmijärven kunta	1 201
Inarin kunta	2 854	Ylitornion kunta	1 900	Loviisan kaupunki	1 646	Malax kommun	1 188
Vehmaan kunta	2 835	Kalajoen kaupunki	1 896	Pirkkalan ja Vesilahden yta	1 646	Ky Karviainen	1 184
Kärsämäen kunta	2 771	Suonenjoen kaupunki	1 886	Valkeakosken kaupunki	1 646	Kihniön kunta	1 146
Joroisten kunta	2 723	Viitasaaren kaupunki	1 882	Korsholms kommun	1 646	Nokian kaupunki	1 074
Salon kaupunki	2 705	Pieksämäen kaupunki	1 880	Parainen - Pargas	1 646	Finström kommun	1 066
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä	2 668	Lapinlahden kunta	1 879	Raseborgs stad	1 646	Närpes stad	1 026
Heinolan kaupunki	2 667	Kittilän kunta	1 876	Keminmaan kunta	1 646	Kaskisten kaupunki	1 024
Kemin kaupunki	2 620	Someron kaupunki	1 873	Kempeleen kunta	1 646	Rantasalmen kunta	1 013
Loimaan kaupunki	2 620	Enontekiön kunta	1 871	Mariehamns stad	1 646	Varkauden kaupunki	990
Oulun kaupunki	2 609	Keski-Satakunnan kuntyht.	1 866	Helsingin kaupunki	1 646	Tervolan kunta	925
Rautalammin kunta	2 569	Kouvolan kaupunki	1 852	Itä-Savon Sairaanhoidopiirin ky	1 646	Sottunga kommun	922
Muonion kunta	2 562	Kainuun sos.terv. ky	1 847	Järvenpään kaupunki	1 646	Pornaisten kunta	870
Lumijoen kunta	2 491	Forssan Seudun kuntayhtymä	1 846	Haminan kaupunki	1 646	Merijärven kunta	854
Pihtiputaan kunta	2 450	JIK-peruspalvelukuntayhtymä	1 844	Uudenkaupungin kaupunki	1 646	Nykarleby Stad	828
Lohjan kaupunki	2 442	Lempäälän kunta	1 829	Kirkkonummen kunta	1 646	Mäntsälän kunta	826
Järvi-Pohjanmaan terveyskeskus	2 426	Peruspalvelukuntayhtymä Kallio	1 823	Laukaan kunta	1 646	Pyhtään kunta	798
Kuusikuntien kuntayhtymä	2 416	Janakkalan kunta	1 816	Säkylän kunta	1 646	Raision kaupunki	784
Lapuan kaupunki	2 360	Ikaalisten kaupunki	1 816	Iin kunta	1 646	Kauniaisten kaupunki	753
Siilinjärven kunta	2 296	Härkätien	1 807	Tuusulan kunta	1 646	Tyrnävän kunta	451
Pielaveden kunta	2 296	Siikalatvan kunta	1 802	Hattulan kunta	1 646	Pellon kunta	396
Kaarinan kaupunki	2 291	Tampere-Orivesi-sote-yha	1 801	Joutsan kunta	1 646	Sunds kommun	362
Laitilan kaupunki	2 281	Virolahden kunta	1 800	Oulaisten kaupunki	1 646	Kumlinge kommun	249
Pyhännän kunta	2 260	Hailuodon kunta	1 786	Vörå kommun	1 646	Saltviks kommun	70
PPKY Selänne	2 251	Seinäjoen yhteisöiminta-alue	1 784	Akaan kaupunki	1 646	Sulkavan kunta	66
Keiteleen kunta	2 237	Keuruun kaupunki	1 783	Hangan kaupunki	1 645	Föglö kommun	0
Päijät-Hämeen ky	2 188	Miehikkälän kunta	1 766	Korsnäs kommun	1 632	Kökar kommun	0
Porin kaupunki	2 161	Vantaan kaupunki	1 765	Etelä-Savon sos.- ja terv.palv. ky	1 617	Lemland kommun	0
Laihian kunta	2 154	Kuusamon kaupunki	1 750	Sallan kunta	1 610	Vårdö kommun	0
Kuntayhtymä Kaksineuvoinen	2 144	Posion kunta	1 744	Sodankylän kunta	1 596	Eckerö kommun	-0
Huittisten kaupunki	2 123	Jämsän ja Kuhmoisten sos. ja terv.	1 734	Sysmän kunta	1 595		
Parkanon kaupunki	2 123	Puolangan kunta	1 734	Keravan kaupunki	1 582		

Valtiokonttorilta saaduista tilastoista on liitossa koottu kaksi eri taulukkoa, joissa käsitellään kuntien veteraaneille toimittamiin palveluihin käytettyjen varojen määrää.

Ne on kokonaan katsottavissa <https://sotaveteraanit.fi/materiaalipankki/>

Yllä olevassa luettelossa on kunnat ja kuntayhtymät on jaettu palvelumäärärahan käytön mukaiseen suuruusjärjestykseen.

Keskimäärin koko maassa käytettiin 2 187 euroa veteraania kohti.

Viisi Ahvenanmaan kuntaa ei käyttänyt lainkaan varoja. Yhteensä 21 kuntaa käytti alle 1000 euroa varoja.

Eniten varoja Sotaveteraanipiirien alueista käytettiin Pohjois-Savon alueen kunnissa, 6173 euroa veteraania kohti, Varsinais-Suomessa 3261 euroa ja Keski-Pohjanmaalla 3069 euroa. Vähiten käytettiin Ahvenanmaalla 1100 euroa, Pohjois-Karjalassa 1549 euroa ja Suur-Savossa 1555 euroa.

Palveluihin käytettiin varoja 34 milj. euroa.

Tiedätkö sinä, millaisia yhteisvaikutuksia lääkkeilläsi voi olla?

Lääkkeestä tulee aina olla enemmän hyötyä kuin haittaa. Siksi on tärkeää, että kerrot apteekissa tai lääkärissä mahdollisista huolista lääkitykseen liittyen. Tee käyttämäsi resepti- ja itsehoitolääkkeistä lista, jonka pidät aina mukanaasi asioidessasi terveydenhuollossa, muistuttaa Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea

Sairaudet ja erilaiset oireet lisääntyvät ikäännyttäessä, ja niiden hoito herättää useita huolta kasvavasta lääkekuormasta. Lääkkeet on kuitenkin tarkoitettu lievittämään erilaisien sairauksien oireita, joten suuri määrä lääkkeitä voi joskus olla tarpeen. Tärkeintä on, että lääkeshoidon kokonaisuus on kunnossa, ja jokainen lääke on tarpeellinen.

Lääkkeiden pitää sopia myös yhteen, käytettäväksi toistensa kanssa. Jokaisen pitäisi tietää omista lääkkeitään aina, miksi lääkettä tarvitsee ja millaisella annostuksella lääkettä tulee ottaa. Mikäli näissä on epäselvyyttä, voit kysyä lääkityksestäsi aina apteekissa tai vieraillemalla lääkärin vastaanotolla.

Oikea lääke auttaa

Lääkkeestä tulee aina olla enemmän hyötyä kuin haittaa. Tämä on tärkeä pitää mielessä, kun pohdii omia lääkkeitään. Lääkkeiden tulee olla tehokkaita ja turvallisia käyttää. Sen sijaan tehottomista ja tarpeettomista lääkkeitä on syytä keskustella lääkärin kanssa, jotta ne voidaan lopettaa turvallisesti tai vaihtaa paremmin auttaaviin lääkkeisiin.

Mieti siis, ovatko kaikki lääkkeesi tarpeellisia? Auttavatko ne siihen sairauteen tai oireeseen mihin ne on tarkoitettu? Lisäksi pitää muistaa tarkkaila, onko joku lääke alkanut aiheuttaa jotain ongelmia, kuten haittavaikutuksia. Tämä on hyvin tyypillistä ikäännyttäessä, sillä elimistö ei enää siedä yhtä suuria lääkeannoksia kuin aikaisemmin. Siksi monien lääkkeiden annostusta joudutaan pienentämään tai joskus jopa lopettamaan lääke kokonaan.

Tyypillisiä haittoja ovat päi-väaikainen tokkuraisuus ja väsymys, ummetus, suun kuivuminen ja virtsaamisvaikeudet. Mikäli tällaisia oireita havaitsee, on

ne hyvä ottaa puheeksi lääkärin kanssa: ovatko ne sairauden oireita vai voisivatko ne johtua jostakin lääkkeestä?

Haitta- ja yhteisvaikutukset yleisiä

Kun ihminen ikääntyy, niin monien lääkkeiden kanssa tulee olla varovainen, sillä kaikki lääkkeet eivät sovellu iäkkäiden käyttöön. Näin sen takia, että elimistön toiminnan heikkeneminen ja useat sairaudet tekevät iäkkäistä erityisen herkkiä lääkkeiden haitallisille vaikutuksille.

Munuaisten toiminnan heikkeneminen johtaa siihen, että lääkeaineet eivät poistu elimistöstä yhtä nopeasti. Niillä on siis pidempi aika vaikuttaa elimistöä, ja siksi tiettyjen lääkkeiden annoksia on laskettava. Lisäksi ikäänntyminen näkyy aivoissa ja sydämessä eivätkä nekään enää kestä lääkkeitä yhtä hyvin kuin aikaisemmin. Tästä syystä monet lääkkeet voivat väsyttää normaalia

KEIJO KEIJONEN (synt. 060620-1112)	
Lääkkeen kauppanimi Lääkkeen käyttöaika	Annostus
Plavix 75 mg Sydäninfarktin uusiutumisen estoon.	1 x 1
Bydureon 2 mg Tyypin 2 diabeteksen hoitoon.	Kerran viikossa
Diformin Retard 1 g Tyypin 2 diabeteksen hoitoon.	0+1+1
Dinit 1,25 mg/annos Rintakipukohtauksen hoitoon(estoon).	Tarvittaessa
Emconcor 10 mg Verenpainetaudin hoitoon.	1 x 1
Linatil Comp 20/12,5 mg Verenpainetaudin hoitoon.	1 x 1
Panacod 500/30 mg Kivun hoitoon.	Tarvittaessa 1-2 enintään 3 kertaa päivässä
Simvastatin Actavis 40 mg Kolesterolin alentamiseen.	1 tabletti iltaisin

Esimerkki lääkityslistasta

lia enemmän tai aiheuttaa sydämen rytmihäiriöitä.

Aptekeissa ja lääkärillä on hyviä työkaluja, joiden avulla he voivat nopeasti ja maksutta tarkastaa, ovatko käyttämäsi lääkkeet sopivia iäkkäille. Yksi tällainen

työkalu on Lääke75+ -tietokanta, joka luokittelee lääkkeet viireisiin (sopii iäkkäille), keltaisiin (soveltuu varauksin) ja punaisiin (vältettävä käyttöä) lääkkeisiin. Voit pyytää apteekissa tarkastamaan omien lääkkeidesi värit

Lääke75+ -tietokannasta. Kirjaa värit ylös lääkityslistaasi, ja näytä ne lääkärille.

Mikäli lääkkeidesi joukossa on punaisia lääkkeitä, niin niistä on tarpeen keskustella lääkärin kanssa. Joskus voi olla niin, että ei ole muita vaihtoehtoja ja tarkoin harkiten myös punaisia lääkkeitä voi käyttää. Keltaiset lääkkeet vaativat hieman tarkkaavaisuutta lääkäriltä niitä määrätessä, mutta oikein käytettynä sopivalla annoksella ne ovat yleensä hyviä ja turvallisia lääkkeitä käyttää. Vihreät lääkkeet puolestaan sopivat hyvin iäkkäiden käyttöön.

Muistathan kuitenkin, vaikka listalla olisi punaisia lääkkeitä, niin niitä ei saa koskaan lopettaa omatoimisesti, vaan se pitää aina tehdä yhdessä lääkärin kanssa.

Oma lääkityslista aina mukana

Oletko tehnyt listan omista lääkkeitäsi, joita käytät? Listassa tulee olla reseptilääkkeet sekä itsehoitolääkkeet ja luontaistuotteet, joita käytät. Tee oma listasi, ja pidä se aina mukana. Siitä voidaan helposti ja nopeasti tarkistaa mahdolliset haitta- ja yhteisvaikutukset, kun asioit apteekissa tai terveydenhuollossa.

Lista on erityisen tärkeä akuutissa hoitotilanteessa, kun terveydenhuollon ammattilainen tarvitsee tiedot käyttämästäsi lääkkeitä. Tiedot lääkkeitä eivät löydy sairaalan koneilta, varsinkaan tietoa siitä, mitä lääkkeitä oikeasti otat päivittäin. Mukana kulkeva lista turvaa hoitosi myös silloin, kun et itse pysty kertomaan käyttämäsi lääkkeitä.

Lääkityslistan tekemistä varten voit pyytää apteekista kortin, johon täytät omat lääkkeesi ja niiden annostuksen sekä käyttötarkoituksen. Voit myös kirjoittaa ne ihan tavalliselle paperille. Tärkeintä on, että tämä lista kulkee aina mukana, vaikka rahalompakossa.

Teksti: Johanna Jyrkkä

Kirjoittaja on farmasian tohtori ja tutkija Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimeassa



Eri lääkkeillä voi olla yllättäviäkin yhteisvaikutuksia

KJM Kupari Oy Asikkala	www.meyervastus.fi Askola	Soukan Huolto Oy Espoo
E. M. Pekkinen Oy Espoo	KIITOS SOTAVETERAANEILLE ESPOOSTA! 	Lännen Netsam Oy Espoo
Esse Elektro Kraft Ab Esse	Ris-Esset Ab Oy Esse	Hakalan Metall Oy Eura

Veteraaniryhmän painokkaat terveiset: kuntoilu kannattaa aina!

Ikä on todellakin vain numeroita, todistavat Seppolan palvelutalon seniorikuntosalille maanantaisin kokoontuvat herrasmiehet.

Korkeasta iästä huolimatta nämä miehet pitävät itseään terveisinä - todetusta sairauksista huolimatta. - Positiivinen elämänsäntee, hyvät ihmissuhteet ja kohtuus kaikessa, ovat "poikien" terveiset nuoremille. Myönteinen kokemus omasta toimintakyvystä antaa voimia aktiivisuuteen. He eivät murehdi sitä, mitä ovat menettäneet, vaan ovat kiitollisia siitä, mitä heillä on.

Motivaatio kohdillaan

Näillä veteraaneilla on motivaatio korkealla ja he ovat hyvin sitoutuneita.

- Ainoastaan lääkärissä käynti tai läheisten vierailu saa jättämään kuntosaliharjoittelun väliin, he kertovat.

Miehet tietävät, että nopein resepti vanhuuteen on lopettaa liikunta, sillä liikkumattomuus laskee yleiskuntoa todella nopeasti.

Äskettäin lehdessä oli heitä kovasti naurattanut artikkeli, jossa kerrottiin, että kuntosalilla voi treenata jopa 90-vuotiaaksi saakka. Heistä kun vanhin, **Heikki Isännäinen**, täyttää tänä vuonna 100 ja loputkin ovat jo ylittäneet lehtijutun mainitsemän rajapyykin. **Keijo Saloselle**, **Uolevi von Hertenille** ja **Heikki Mäistille** vuosia on kertynyt 95, **Matti Järvisellekin** 93. Joukon "juniori", **Pauli Nevalainen**, 91, ehti vali-

tettavasti menehtyä ennen tämän jutun julkaisua.

Vanheneminen ei ole sairaus, eikä kuntoiluun ole yläikärajaa, he muistuttavat, ja ovat oikeassa.

Lihaskuntoa ja kestävyyttä kannattaa hankkia "varastoon" esimerkiksi tavallisen flunssan varalle, sillä lihasvoima alenee nopeasti vuodelevossa, mikä tekee palautumisesta todella hidasta. Hyvää toimintakykyä kannattaa tavoitella kaiken ikää.

Kunnon kohennusta ja kuulumisia

Alkuverryttelyn aikana vaihdetaan kuulumiset, muistutetaan toisia tulevista tapahtumista ja sovitaan kimpakyydeistä yhteisille lounaille. Välillä otetaan kantaa maailmanpolitiikkaankin, mutta pilke silmäkulmassa.

Keväisin kerrotaan, mitä muuttolintuja on jo tullut ja kuinka vaimon istuttamat krookukset ovat jo nousseet. Nämä veteraaniherrasmiehet tuovat valon pilviseenkin päivään!

Tunnin kestävä kuntosaliharjoittelu koostuu alkuverryttelystä, lihasvoimaharjoittelusta ja loppuvenytyksistä. Ennen kuntosaliharjoittelua elimistö täytyy lämmittää alkuverryttelyllä, jotta lihasten verenkierto lisääntyy ja nivelet kestävät voimaharjoittelun.

- Ikivihreiden sävelten tahtiin verryttely sujuu, sillä eihän näistä nykyajan rämpytyksistä saa mitään selvää, he huudahtavat.

Lihaskuntoharjoittelussa on tärkeää progressiivisuus, riittävä kuormitus ja toistot, sillä lihas saa väsyä. Jokaisella harjoituskerralla

keskitytään kaikkiin isoihin lihasryhmiin rauhalliseen tahtiin. Näin taataan siirtovaikutus arjen toimintoihin.

Loppuvenytykset ovat yhtä tärkeitä kuin alkuverryttely, sillä sen avulla saadaan lihakset palautumaan. Täällä on vain yksi sääntö: PPP - pitää pystyä puhumaan. - Sen noudattamisessa ei ole ollut ongelmaa, he nauravat.

Kokonaisvaltaista hyvinvointia

Jos elämän iltapäivä on yksitoikkoista, se vaikuttaa nopeasti heikentävästi fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn. Nämä ovat vahvassa vuorovaikutuksessa keskenään: jos yksi toimintakyvyn osa-alue heikkenee, kaikki heikkenevät, mutta jos pystymme parantamaan yhtä osa-aluetta, kaikki osa-alueet paranevat.

Paraneminen tapahtuu nopeimmin kaikkein heikommassa toimintakyvyn osa-alueessa. Ryhmäliikunta on avainasemassa tässä, sillä kuten pojatkin tietävät, sosiaalisella tuella on valtava merkitys.

Panostamalla näihin kolmeen kulmakiveen voimme vaikuttaa niin ikäihmisten kuin omaistenkin hyvinvointiin ja elämänlaatuun, joiden merkitys vahvistuu iän karttuessa. Tämä on myös kansantaloudellisesti merkittävä asia, sillä liikunnan avulla iäkkäiden kunto pysyy parempana ja palveluiden tarve lykkääntyy jopa vuosilla. Aikaisemmin tänä vuonna julkaistun Valtioneuvoston selvityksen avion mukaan ikääntyvän väestön fyysi-



Ennen lehden painoon menoa kuollut Pauli Nevalainen oli 91-vuotiaana joukon "juniori"

sen aktiivisuuden lisäämisellä olisi mahdollista saada vuosittain noin 150 miljoonan euron kustannussäästöt.

Kohtuu kohtuudessakin

Seppolan veteraaniryhmän tavoitteet ovat toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen, sillä lihaskunnolla on suuri osuus kotona selviytymisen kannalta. Erytisen tärkeää on alaraajojen lihasten vahvistaminen, sillä ne heikkenevät yläraajoja nopeammin. Sosiaalinen kanssakäyminen on myös tärkeässä roolissa, sillä sen lisääntyminen lievittää yksinäisyyttä ja tekee hyvää myös muistille, sillä aivojen eri osien työskentely ja verenkierto paranevat juttuseuran myötä.

Jokaisella ryhmäläisellä on oma yksilöllisesti laadittu kunto-

saliohjelma ja kuntokortti, johon merkitään aika, vastus ja toistot.

Ulkoilu on monelle voiman lähde, sillä raitis ilma virkistää ja tukee terveyttä, vaalii kehoa ja mieltä.

Kävely ulkona raikkaassa ilmassa on parasta keuhkotulehduksesta, veteraanit uskovat.

Elintapojen merkitys korostuu vanhemmalla iällä. Veteraanit tiedostavatkin, että hyvä ravinto on tärkeää. Kohtuu pidetään kuitenkin kohtuudessakin.

Voista, ruisleivästä, kunnon läskisöistä ja karjalanpaistista emme luovu!

Teksti: Paula Lius

Kuvat: Valokuvaamo Nevalainen, Jämsä

Kirjoittaja on kuntohoitaja/VEAT



Kuntoilemaan kokoontutaan Seppolassa joka maanantai. Mukana (vasemmalta) Martti Järvinen, Keijo Salonen ja Heikki Isännäinen

SOTAHISTORIA



100

Puolustusvoimat
Försvarsmakten
The Finnish Defence Forces

Taistelukentiltä urheilukentille – sotilasurheilulla on yhä paikkansa

Kautta aikain sotilasurheilu on pitänyt yllä moraalialia, kasvattanut kuntoa, vahvistanut kansojen välistä rauhaa ja vaalinut veteraaniperintöä.

Jatkosodan asematavaiheen aikaan niin kotiväki kuin lehdistö kiristeli rintamalta tipuvien kuvien perusteella hampaitaan. ”Eikö siellä todellakaan mitään muuta tehdä kuin järjestetään urheilukisoja”? Lehdet toivoivat saavansa vaikuttavia taistelukuvia, kotiväki taas ylimääräisiä käsipareja erinäisiin talon töihin.

Liikunnalla ja erinäisillä urheilukisoilla oli kuitenkin tehtävänsä. Ne auttoivat täyttämään hyökkäyssotavaiheen jälkeen joukoille yllättäen jäävää luppoaikaa jollain rakentavalla ja ylläpitivät miesten taistelukuntoa.

Miehille lisämotivaatiota antoi myös se, että hyvistä tuloksista oli mahdollisuus ansaita vapautuksia esim. vartiovuoroista ja jopa ylimääräisiä lomia.

Joukko-osastojen omien sisäisten kisojen lisäksi ne kilpailivat myös toisiaan vastaan. Yksi tunnetuimmista oli 1944 järjestetty Kannaksen poikkiihito; Laatokasta Suomenlahdelle kulkenut viesti.

Talvisin kisattiin hiihdossa ja ampumahiihdossa, kesäkisoissa mm. nyrkkeilyssä, painissa sekä jalkapallossa, jonka puitteissa järjestettiin Helsingin stadionilla lokakuussa 1941 jopa aseveljien välinen Suomi-Saksa-maottelutkin.

Taistelukentiltä urheilukentille

Aseveljien välisten urheilukisojen juuret ulottuvat kuitenkin ainakin vuoteen 1919, jolloin ensimmäisen maailmansodan liittoutuneet järjestivät Yhdysvaltojen siirtoarmeijaa johtaneen kenraali **John J. Pershingin** kutsusta hänen Pariisiin rakennuttamalla stadionilla pidetyt kisat.

Kutsutuista 28 maasta paikalle päässeet 18 kilpailivat kaikkiaan 19 urheilulajissa, joihin kuului juoksun, miekkailun ja tenniksen lisäksi myös hieman epätavanomaisempia lajeja kuten köydenveto ja käsikranaatinheitto. Seuraavat kisat järjestettiin toisen maailmansodan jälkeen Berliinissä vuonna 1946.

Ajatus siitä, kuinka aikaisemmin taistelukentillä tavanneet sotilaat ottaisivat rauhan tullen toisistaan mittaa urheilukentillä, johti kansainvälisen sotilasur-



Maailmalla on kilpailtu sotilasurheilussa jo vuodesta 1919

heiluliiton CISM:n (Conseil International du Sport Militaire) perustamiseen. Vuodesta 1995 se on järjestänyt neljän vuoden välein pidettävät sotilasurheilun maailmankisat.

Viime kerralla Etelä-Korean Mungyeongissa pidetyt kisat eivät ole unohtaneet juuriaan, vaan

sotilasurheilulajit, kuten nimen omaan sotilasuralla vaadittavia taitoja testaavat sotilasviisintottelu ja laivastoviisintottelu, ovat yhä osa niiden repertuaaria. Lisäksi vuosittain järjestetään eri lajien omia MM-kisoja.

Liitto listaa missiokseen niin kansojenvälisen solidaarisuuden

kuin varusmiespalveluksen houkuttelevuuden kasvattamisen. Vuonna 1948 perustetulla järjestöllä on nyt 138 jäsenmaata. Suomesta tuli sen jäsen vuonna 1964. Kahdeksan vuotta myöhemmin, vuonna 1972 liiton kunniajäsenen kutsu osui Suomeen: itsekin nuoruudessaan urheilumiehenä

kunnostautuneelle presidentti **Urho Kekkosele**.

Sotilasurheilu Suomessa

Suomessa sotilasurheilun asema virallistettiin vuonna 1968, jolloin Helsingin, Hämeenlinnan ja Porkkalan sotilasurheiluseurat perustivat Pääesikunnan edustajien kanssa Suomen Sotilasurheiluliiton. Liiton jäseniksi hyväksyttiin varusmiesten lisäksi varuskunnissa työskentelevät perheineen.

Nykyisin liiton toiminta kattaa kaikki Suomen varuskunnat. Liittoon kuuluu 25 jäsenseuraa, joissa on yhteensä 35 000 jäsentä.

Puolustusvoimissa tapahtuneet muutokset joukko-osastojen yhdistämiseen ja varuskuntien lakkauttamiseen ovat luonnollisesti heijastuneet liitonkin toimintaan. Samalla lailla aika on tuonut toimintaan omia muutoksiaan: kaikkiaan 17 liiton kilpailutoiminnan piiriin sisältyviin lajeihin kuuluu nykyään niin futsal, vapaaottelu kuin sotilasgolf.

Sotilasurheiluliiton ja Puolustusvoimien välinen yhteistyö päivitettiin vuonna 2014 allekirjoitetulla uudella yhteistoimintasopimuksella. Puolustusvoimat tukee liiton toimintaa luovuttamalla tilojaan liiton sekä sen jäsenseurojen käyttöön.

Ampumahiihto on perinte-



Syksyllä 1941 käyty Saksan ja Suomen jalkapallomaottelu päättyi Suomen häviöön lukemin 6-0



Tarkka-ampuja Simo Häyhän mukaan on nimetty vuotuinen ampmakilpailu

sesti ollut sotilasurheilun ydinosaamista, ja Sotilasurheiluliitto toimiikin Suomessa ampmasuunnistuksen kansallisena lajiliittona.

12 minuutin painajainen

Hyvällä kunnolla on siis paikansa sotaväessä yhä tänäänkin – eivät ne kauhutarinat Cooperin testistä turhaan elä!

Sotatieteen tohtori **Hannu Rentolan** mukaan Puolustusvoimien viime vuoden henkilöstötilinpäätös tosin kertoo, että tässä on menty hälyttävään suuntaan. Siinä missä vielä 1970-luvun lo-

pulla varusmiehen keskimääräinen tulos oli 2700 metriä, oli se viime vuonna pudonnut 2400 metriin.

- Testin keskiarvot 42 vuoden ajalta antavat läpileikkauksen suomalaisten miespuolisten kuntotasosta 19-vuotiaana. Erityisenä huolena pidän huonokuntoisten määrää (n. 28%).

Varusmiehet edustavat yhä noin 80 prosenttia ikäluokan miehistä, mikä heijastelee suurempaa ongelmaa: väestön fyysinen suorituskyky on kautta linjan heikentynyt. Puolustusvoimien liikuntapäällikkö, everstiluutnantti **Jarmo Viskari** muistuttaa siitä, että varusmiespalveluksella on tapana parantaa kestävyyttä ja suorituskykyä.

- Cooper-tulokset parantuvat keskimäärin yli 100 metriä palveluksen aikana. Eniten palveluksesta hyötyvät kaikkein heikkokuntoisimmat, hän huomautti kolme vuotta sitten Varusmies-lehdelle antamassaan haastattelussa.

Urheilukoulu

Toinen ääripää ovat huippu-urheilijat. Heidätkin on kuitenkin varusmiespalveluksessa huomioitu: Puolustusvoimien Urheilukouluun sijoitetaan asevelvollisuutta suorittamaan mm. kilpaurheilijoita.

Ihan niin kuin varusmiespalveluksen tehtävä muutenkin, on Urheilukoulun tärkein tehtävä kouluttaa palvelukseen astuvista erikoisjoukkoja poikkeusolojen tarpeisiin. Urheilukoulussa



Kannaksen poikkiihito keväällä 1944 alkoi Saunaniemestä

pääpaino on tiedustelutehtävissä. Näissä haastavissa olosuhteissa suoritettavissa erikoistehtävissä kun vaaditaan poikkeuksellisen kovaa fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä, joka valmennusohjelmissa olevilla urheilijoilla on jo olemassa.

Palvelusaika vaihtelee 347 päivästä miehistön 165 päivään. Kesälajit koulutetaan Kaartin jääkäriyrykmentissä Helsingissä, talviurheilun edustajat puolestaan Kainuun prikaatissa Kajaanissa. Kouluuun hakevien tulee ennakkoavainusten lisäksi menes-

tyä myös valintakokeissa. Testit läpäisevät astuvat palvelukseen joko huhtikuussa (talvilajit) tai lokakuussa (kesälajit).

Sotien perintö elää

Sotiemme perintö elää siis urheilussa yhä monella tapaa. Tämänkin lehden seuraavalta aukeamalta löydät yllättävän paljastuksen siitä, millaista roolia se näyttlee suomalaisen huippu-urheilun valmennuskeskuksen Vuokatin Urheiluopiston historiassa!

Lisäksi perinteitä vaalitaan myös ihan yksittäisten sotilaiden

kohdalla. Hartolassa esimerkiksi pelataan vuosittain paikallisen teräsveteraanin nimeä kantava golfturnaus. Ja sitten on tietysti eräs kansainväliseksi legendaksi noussut Talvisodan tarkka-ampuja, jonka muisto elää niin heavy metal-biiseissä, valkokankaalla kuin Reserviläisurheiluliiton vuotuisissa tarkka-ammunnan SM-kisoissa. Tänä vuonna Rovajärven isännöimä Häyhä 2018 oli jo 18. laatuaan.

Teksti: Ariela Säkkinen
Kuvat: SA-arkisto

Haapajärven Lämpö Oy	Martius Oy Heinola	Arkkitehtitoimisto HKP Oy Helsinki
Tamitek Oy Helsinki	Suomen Polioliitto r.y. Helsinki	Karhupuiston Isännöinti Oy Helsinki
Sähköinsinööritoimisto Delta-KN Oy Helsinki	Goodfix Oy Helsinki	Lasihemmo Oy Helsinki
Talkkaripalveluja pääkaupunkiseudulla www.senioritalkkarit.fi	Rail Partners Oy Helsinki	Lakiasiantoinimisto Kari Uoti Oy Helsinki
Helaform Oy Helsinki	Urheiluhallit Oy Helsinki	Kensapuu Oy Himanka
Paakkisen Automaalaamo Oy Hollola	Tilipym Oy Huittinen	Talonmies- ja huoltopalvelu Oy Liljeberg&Rosell Hyvinkää

Herrasmiehiä ja huijareita - Vuokatin Urheiluopiston salattu historia



Myöhemmin Onni Palaste toimi myös Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtajana.

Vuokatin Urheiluopisto valmentaa suomalaisen hiihtourheilun huippuja venymään parhaisiin mahdollisiin suorituksiinsa, mutta sen tarina juontaa juurensa ihan toisenlaisiin ääriolosuhteisiin: jatkosotaan ja Rukajärven rintamalle.

Tarinan päähenkilö on ylikersantti **Onni Palaste** (ent. Bovellan), joka kertoi Vuokatin uskomattomista syntyvaiheista urheiluopiston johtajana vuosina 1998 - 2009 toimineelle **Pekka Vähäsöyringille** keskuksen 60-vuotisjuhlan aattona. Juhlien kunniamies Palaste paljasti osallistuneensa keskusteluun talviurheilulajien urheilukeskuksen perustamisesta jo jatkosodassa: Ontajärvellä palattuaan kauas vihollisen selustaan ulottuneelta Jeljärven retkeltä.

Suomalaissotilas osaa hiihtää

Jeljärven huoltotukikohdan tuhoamisretkelle (14. - 17.3.1943) osallistui kaikkiaan 581 sotilasta, mikä tekee siitä miesvahvuudeltaan toiseksi suurimman Suomen armeijan jatkosodan aikana vihollisen selustaan tekemistä hyökkäyksistä. Suuriksi muodostuivat retken tappiotkin: 32 kaatunutta ja vangiksi jäänyttä aseveljeä, joita surtiin yhdessä paluun jälkeen Ontajärven länsirannalla. Paikalla olivat Palasteen lisäksi divisioonan komentaja, kenraali **E.J. Raappana** sekä

mm. divisioonan urheilu-upseeri **Akseli Kaskela**.

Kaikki olivat yhtä mieltä siitä, että retken onnistuminen oli suomalaissotilaiden hiihtotaidon ansiota. Partiomatkalle osallistujien joukossa oli useita maamme parhaita hiihtäjiä, mm. **Paavo Lonkila**, joka itsekin vain nipin napin pelastui hiihdettyään paluumatkalla joukkoineen 20 hänen toverinsa hengen vieneeseen vihollisen väijytykseen. Hyvä niin: Oslon olympialaisista hänellä oli kotiin tuomisinaan niin pronssia kuin kultaa.

Niinpä he tekivät herrasmies-

sopimuksen: sotilaiden kunniaksi perustettaisiin sodan jälkeen säätiö, jonka tehtävänä on edistää pohjoismaisia talviurheilulajeja Suomen kansan keskuudessa. Keskuksen paikaksi ehdotettiin tuolloin Hyvinkään Sveitsiä. Ajatus jäi elämään, ja Kaskela palasi siihen myöhemmin kutsuen Palasteen sodan jälkeen työhön Suomen Urheiluopiston ja Suomen Ladun palvelukseen. Lopulliseen muotoonsa Palaste kertoo Vuokatin hiihtokeskuksen perustamisajatuksen kehittyneen jo vuonna 1945.

Voimistelunopettaja **Toivo I. Sorjonen**, Vuokatin nimismies

Heikki Sorjola sekä tuossa vaiheessa Hiihtoliitossa vaikuttanut Akseli Kaskela olivat ihastuneet paikkaan, ja heidän tuellaan Palaste oli mukana Vuokatin syntyvaiheissa ihan alusta saakka.

Sotakaverit Kaskela ja Palaste ratkaisivat lopulta Urheiluopiston sijainnin. Sotkamon vaarat kohoavat reilun 330 metrin korkeuteen merenpinnasta ja siellä Suomen kaunein järvinäkymä yhdistyy Lapin vaaramaisemiin. Nykyisin UKK-ulkoilureitti kulkee tämän alueen halki.

Vuokatin Urheiluopisto aloitti toimintansa seuraavana vuon-



Alun perin upseerikanttiinina toiminut "Rukahovi" siirrettiin Vuokattiin 1946.



'SAVOTTA

SINCE 1955
SUOMI ★ FINLAND

www.savotta.fi

na. Sen ensimmäiseksi toimitusjohtajaksi valittiin hankkeen tarmonpesä, juuri voimistelunohjaajaksi valmistunut Onni Palaste, joka toimi tehtävässä vuoteen 1954 saakka.

Salaisuus paljastuu

Sodan perintö ei kuitenkaan jäänyt tuohon: seuraava paljastus olikin todellinen yllätys.

Idea urheiluopistosta tuli jatkosodasta, mutta niin tulivat itse urheiluopiston rakennukset. Palaste nimittäin kertoi sen rakennustenkin olevan peräisin Rukajärveltä.

Urheiluopiston hallintorakennus toimi alunperin komentaja Raappanan esikunta-alueen upseerikanttiinina. Urheiluopiston pihapiirin asuinrakennukset puolestaan olivat asevelitaloja, joita ei vielä sodan lopulla ehditty luovuttaa varsinaiseen käyttöön kotirintamalla. Päätöksen rakennusten Suomeen tuomisesta teki itse komentaja Raappana.

Sieltä ne tuotiin Kuhmon Särkijärvelle varastoitavaksi. Väli- rauhansopimuksen mukaan rintamalta tuodut rakennukset tuli palauttaa Venäjälle, joten palautusta koskeva päätös piti viedä silloisen sisäministerin Yrjö Leinon hyväksyttäväksi.

"Asiasta tietoinen" valmistelevalle virkamies oli merkinnyt luovutettavaksi määrätystä rakennuksista koostuvat asiakirjat merkinnällä "palautetaan" yhtä poikkeusta, Rukajärven rakennuksia lukuun ottamatta. "Rakennusta ei palauteta"-merkinnällä varustetut asiakirjat virkamies oli sujauttanut yksitellen "palautetaan"-paperipinon väleihin.

Ministeri Leino leimasi omakätisesti jokaisen hänelle tuodun asiakirjan, eikä tullut huomanneeksi sen sisältävän linjasta poikkeavia päätöksiä, antaen näin siunauksensa virkamiehen rauhanehtoja rikkovalle uhkarohkeudelle.

Tämän jälkeen opetusministeriö saattoi luovuttaa rintamalta tuodut rakennukset Vuokatin urheiluopistolle.

Rukahovi on yhä pystyssä

Helmikuun alussa 1946 opetusministeriö luovutti neljän Rukajärveltä tuodun rakennuksen hirret. Saman kesän alkupuolella aloitettiin suurikokoisen "Pieni Pölly"-nimisen hallintorakennuksen rakentaminen, joka saatiin valmiiksi joulukuussa 1946. Alkuun se toimi myös ruokalana.

Sodan aikana Rukahoviksi ristityssä rakennuksessa oli ollut kenraali E.J. Raappanan Tiiksan esikunta-alueen upseerikanttiin. Rakennukset nimettiin nyt kuitenkin uusiksi Vuokatin vaarojen mukaan - Pieni Pölly oli näistä



Vuokatin Urheiluopiston nykyinen toimitusjohtaja Veikko Halonen (vas.) ja vuosina 1998-2009 toimitusjohtajana toiminut Pekka Vähäsöyrinki

korkein. Rukahovi sai pian seurakseen kolme Rukajärvellä rakennettua rintamamiestaloa maajoitustiloiksi.

Rakentaminen tehtiin "opetusministeriön hyväksymällä tavalla".

Sodan jälkeen yhä jatkuneen säännöstelyn aikana kaikesta oli pulaa, joten uudisrakennuksen rakentaminen olisi ollut mahdotonta. Uudisrakentamiseen olisi tarvittu paitsi lupa, myös tarvikkeita, ja ne olivat kaikki kortilla. Jo käytössä olleiden rakennusten pystyttämiseen kansanhuolto myönsi sen sijaan luvan helpommin.

Rukahovissa toimii yhä tänäänkin Vuokatin takaa löytyvät säätiön koko hallinto, mukaan lukien opiston toimitusjohtaja Veikko Halosen virkahuone.

Vuokatista Sotaveteraaniliittoon

Palaste jatkoi veteraanien perinteen keräystyötään kuolemaansa. Vuokatin Urheiluopiston paikalta hän siirtyi Sotaveteraaniliiton riveihin.

Ensin hän perusti Kainuun Sotaveteraanipiiriin, jonka puheenjohtajana toimi vuodesta 1967 alkaen. Tämän puitteissa hän oli perustamassa Kainuuseen viittä paikallista sotaveteraanijärjestystä. Vuonna 1971 hän toimi myös Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtajana. Sotaveteraaniliiton kenttäsihteerin tehtävää hän hoiti vuodesta 1970 vuoteen 1976, kunnes jatkoi perinteen vaalimista taas uuden aluevaltauksen myötä; ryhtyen tällä kertaa päätoimiseksi kirjailijaksi.

Kaikkiaan hän kirjoitti 20 teosta, joista ensimmäinen, "Rukajärven sissit", ilmestyi jo vuonna 1967 ja viimeinen, "Kauko-

partio", vuonna 2003. Palasteen kirjoitusura alkoi jo rintamalla vuonna 1942, jolloin hän osallistui 14. D:n valistustoimiston jär-

jestämä kirjoituskilpailuun kirjoituksellaan "Myyty mies".

Sotakorvauksia käsittelevässä kirjallisuudessa palautetut ra-

kennukset eivät nouse mitenkään esille. Professorien Juhani Suomen ja Pekka Visurin mukaan niillä ei itse asiassa ollut suurtaakaan merkitystä - osin niiden vähäisen määrän vuoksi, osin siksi, että myös puutavarasta maksettiin sotakorvauksia.

Vaikka vastapuolen linja muuten tiukka olikin, tiedetään sen suhtautuneen Mannerheimiin huomattavasti suurpiirteisemmin, mistä esimerkkinä on mm. Marskin maja; korpisotureiden vuonna 1942 alun perin Repolan Lieksajärvelle marsalkan 75-vuotissyntymäpäivälahjaksi pystyttämä metsästysmaja, joka Suomen puolelle siirtämisen jälkeen löysi uuden kodin Punelia-järven rannalta Lopelta.

Teksti ja kuvat: Tenho Tikkanen ja Seppo Rähä

Kirjoittajat ovat Rukajärven suunnan historyyhdistyksen hallituksen jäseniä.

Global Partner

3.sija
Tekniikan
Maailman
talvirengas-
vertailussa
17/2018

Winter i*Pike RS² W429 - 58 uutta kokoa!

Uudenlaista rengasteknologiaa yhdistettynä suomalaisella nastalla ja kehitystyöllä. Lyömätön yhdistelmä pitoa ja ajettavuutta sinun iloksesi.

UUTUUS

Suomen suurin autolehti- ja Autoliiton jäsenlehti "Moottori" testasi uudet nastarenkaat.

9/2018

***osa-alueiden keskiarvon mukainen järjestys**

<p>Renkaat jäällä</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Michelin 2. Hankook 2. Nokian 4. Continental 5. Bridgestone 6. Goodyear 	<p>Renkaat lumella</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Continental 2. Hankook 3. Michelin 4. Gislaved 5. Goodyear 5. Nokian
---	---

MYYNТИ: KAIKKI HYVIN VARUSTETUT RENGASLIIKKEET KAUTTA MAAN.

hankook.fi

MAAHANTUONTI: KM-RRR
JA TUUKKUMYYNTI: **YHTIÖT**

Suojeluskuntajärjestön historiaa: Järjestön lakkauttaminen 1944

Kotijoukkojen esikunta pyysi talvella 1943–1944 arviota siitä, mitkä Suojeluskuntajärjestön toiminnot voitaisiin nopeasti palauttaa rauhan kannalle, sekä toisaalta siitä, millaisia uusia tehtäviä rauha toisi. Suojeluskuntajärjestön johdon esittämässä arvioissa heijastui toive suojeluskuntajärjestöstä, jonka ydintoimintaa rauhan tultua olisi perinteikkäästi sotilaskoulutus mutta joka kiinnittäisi paljon huomiota myös nuorisotoimintaan.

Suojeluskuntien komentaja, kenraaliluutnantti **Lauri Malmberg**, joka oli sodan aikana toiminut Kotijoukkojen komentajana, kirjasi positiivisten tulevaisuuskuvien lisäksi ylös näkemyksiään tilanteesta siinä tapauksessa, että Suomi ei saisi ”kunniallista” rauhaa. Hän kantoi huolta siitä, missä muodossa urheilu- ja sotilallista koulutusta voitaisiin jatkaa, mikäli suojeluskunnat jouduttaisiin lakkauttamaan, sekä siitä, miten suojeluskuntien hallussa oleva omaisuus voitaisiin turvata.

Suunnitelmia suojeluskuntien pelastamiseksi

Syksyllä 1944 Malmbergin pelot kävivät toteen. Suomen Moskovassa syyskuun 19. päivänä allekirjoittama välirauhansopimus

merkitsi Suojeluskuntajärjestön loppua. Sopimuksen mukaan

”Suomi sitoutuu heti hajoittamaan kaikki sen alueella toimivat hitleriläismieliset (fascisminluontoiset) poliittiset, sotilaalliset ja sotilallisuontoiset samoin kuin muutkin järjestöt.”

Suomalaiset eivät heti osanneet tulkita artikkelin viittaavan myös Suojeluskuntajärjestöön. Lakkautuslistalle päätyikin ensi vaiheessa AKS:n ja IKL:n lisäksi lähinnä ilmiselvästi kansallissosialistisia järjestöjä. Neuvostoliiton intresseissä oli toki lakkauttaa suojeluskunnatkin. Suojeluskuntien lakkauttamista ei kuitenkaan vaadittu välittömästi, sillä lakkauttamisvaatimuksen pelättiin voivan herättää Suomessa levottomuutta.

Valvontakomission johtajalle Andrei Ždanoville kuitenkin selvisi, että lakkautusvaatimus ei johtaisi Suomessa levottomuuksiin, ja hän raportoi asiasta Stalinille 26. lokakuuta 1944. Tällöin neuvostojohto lopullisesti päätti vaatia suojeluskuntien lakkauttamista.

Suomalaiset olivat pohtineet mahdollisuutta pelastaa suojeluskunnat naamioimalla ne Puolustusvoimien aluejärjestöksi tai jopa järjestämällä koko puolustuslaitos uudelleen ja sijoittamalla suojeluskunnat osaksi sitä. Asia oli esitelty

Mannerheimille, mutta Päämaja ei lopulta ollut tehnyt asiasta esitystä puolustusministeriölle.

Mannerheim oli jo ennakoanut, että suojeluskuntien aika oli ohi. Hänen mielestään oli parempi lakkauttaa suojeluskunnat itse ennen kuin Neuvostoliitto sitä vaatisi. Kun myös lakkauttamista vastustava Malmberg oli saatu suostuteltua tälle kannalle, oli sovittu, että lakiesitys Suojeluskuntajärjestön lakkauttamisesta annettaisiin 30. lokakuuta ja järjestö lopetettaisiin heti Malmbergin puhuttua edustajakokoukselle.

Suojeluskunnat lakkautetaan

Aika loppui kuitenkin kesken, kun Ždanovilta saapui Suomen hallitukselle kirje, jossa hän vaati jyrkin sanoin välirauhansopimukseen vedoten järjestön lakkauttamista viikon kuluessa. Kirjeessä Ždanov totesi, että suojeluskunta oli Neuvostoliiton näkökulmasta fasisistiluontoinen järjestö ja lisäksi tarjosi suomalaisille mahdollisuuden kiertää rauhansopimuksen pykälää.

Lokakuun viimeisenä päivänä eduskuntaan tuotiin esitys laiksi Suojeluskuntajärjestöstä annetun lain kumoamiseksi. Lakiesitys eteni pikavauhtia. Presidentti Mannerheim allekirjoitti lain sen viimeisenä käsittelypäivänä,



Suojeluskuntien komentaja Lauri Malmberg

ja laki astui voimaan 4.11., jolloin suojeluskuntapiirit muuttuivat sotilaspiireiksi.

Lakkauttamiseen liittyi myös kysymys järjestön omaisuuden kohtalosta. Suojeluskuntien omaisuutta oli kirjanpitoarvon mukaan kaikkiaan 460 miljoonaa markkaa. Yliesikunnan hallussa oli kiinteistöjä ja muuta omaisuutta sekä kaupunkikiinteistöjä Helsingissä. Suojeluskuntapiirien esikuntien hallussa oli yhtä lailla kiinteistöjä. Tällä tasolla oli suurin osa järjestön omaisuudesta.

Mitä tehdä suojeluskuntien omaisuudelle?

Paikallistason suojeluskuntien hallinnoima omaisuus vaihteli voimakkaasti: osa suojeluskunnista oli melko varakkaita, toiset puolestaan varsin velkaisia. Suojeluskuntajärjestön omaisuuden kohtalosta oli keskusteltu jo pian välirauhan solmimisen jälkeen. Suojeluskuntajärjestö oli 29. syyskuuta pitänyt Tuusulan Päälystökoululla ylimääräisen edustajainkokouksen, johon oli osallistunut edustaja jokaisesta suojeluskuntapiiristä.

Kokouksessa Pirkka-Hämeen suojeluskuntapiirin edustaja ehdotti, että Malmbergille annettaisiin valtuudet myydä, lahjoittaa tai ”muulla tavalla siirtää” Suojeluskuntajärjestön varoja. Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti, ja seuraavana päivänä Suojeluskuntajärjestö oli solminut Suomen Punaisen Ristin kanssa sopimuksen, jonka mukaan suojeluskuntain yliesikunnan omaisuus siirtyisi vastikkeetta SPR:lle,

mikäli Suojeluskuntajärjestö lakkautettaisiin.

Kokouksessa ei annettu mitään ohjeita suojeluskuntapiirien ja paikallisten suojeluskuntien hallinnoiman omaisuuden suhteen. Piirien edustajat veivät tiedon tilanteesta mukanaan omiin piireihinsä, ja erilaisia ratkaisuja alettiin kehittää. Eräät lahjoittivat yliesikunnan esimerkin mukaisesti omaisuutensa SPR:lle ja toiset puolestaan paikalliselle urheiluseuralle. Myös erilaisia säätiöitä suosittiin.

Suojeluskuntain yliesikunnan kanssa läheisessä yhteistyössä toiminut ”valittu neuvottelukunta” antoi suojeluskuntapiirien komentajille ohjeita sopivista lahjoituskohteista.

Runsaassa viikossa muun muassa noin 300 suojeluskuntataloa vaihtoi omistajaa. Kaiken kaikkiaan 631 suojeluskuntaa, ehti tavalla tai toisella luovuttaa omaisuuttaan eteenpäin lakkautuspäivän iltaan mennessä, vaikka muutamissa tapauksissa lahjoituksia tehtiinkin sellaisille säätiöille, joita ei vielä ollut perustettu.

Muutamien suojeluskuntien lahjoitusten laillisuutta selvitettiin eri tavoin vielä pitkään järjestön lakkauttamisen jälkeen. Muutamat suojeluskunnat havahtuivat liian myöhään, useimmat olivat yksinkertaisesti varattomia. Esimerkiksi luovutetun alueen suojeluskunnilla ei ollut omaisuutta luovutettavaksi.

Teksti: Olli Kleemola
Kirjoittaja on VTT ja sotahistorioitsija



Vuonna 1926 valmistunut Mäntsälän Suojeluskuntatalo toimii nykyään Seurojentalona.

Hämeenlinnan Osuusmeijeri	Kiertokapula Oy Hämeenlinna	Hämeen Rahtipalvelu Oy Lammi
Normet Oy Iisalmi	KIITOS SOTAVETERAANEILLE IISALMELTA! 	KIITOS SOTAVETERAANEILLE IMATRALTA! 

SKP pyrki Suomessa vallankumoukseen kenraalieversti Zdanovin avulla

Suomen sodanjälkeiseen aikaan liittyvät oleellisesti sanat valvontakomissio ja Zdanov, mutta kuka oli tuo mies, jonka nimellä oli niin uhkaava kaiku?

Zdanovia pelättiin, eikä syyttä. Hän oli esiintynyt aggressiivisesti talvisodan rauhanneuvotteluissa, osallistui Stalinin lähipiiriin kuuluvana 1930-luvun puhdistuksiin, pani toimeen kesällä 1940 Viron sovjetisoinnin ja toimi Leningradin piirityksen aikana kaupungin kovaotteisena puoluejohtajana. Häntä pidettiin jopa Stalinin mahdollisena seuraajana.

Zdanov ei asettunut pysyvästi Helsinkiin

Kenraalieversti Zdanov saapui Helsinkiin jo lokakuun 5. päivänä, vain pari viikkoa välirauhansopimuksen allekirjoittamisen

jälkeen. Sopimukseen sisältyi artikla, jonka mukaan Liittoutuneet, siis Neuvostoliitto ja Englanti, asettavat valvontakomission tarkkailemaan välirauhansopimuksen ehtojen täytäntöönpanoa. Käytännössä valvontakomissiosta ja sen puheenjohtajasta Zdanovista muodostui korkein vallankäyttäjä Suomessa, vaikka valvontakomissiolla ei ollutkaan oikeutta puuttua maan sisäisiin, hallituksen toimivaltaan kuuluvii asioihin.

Zdanov ja presidentti Mannerheim tapasivat ensi kerran 7.10. Zdanovin syyttäessä suomalaisia vitkastelusta saksalaisten karkottamisesta ja aseistariisumisesta. Mannerheim ei nöyristellyt, vaan totesi, että kun samaan aikaan oli suoritettava armeijan demobilisointi, eivätkä venäläiset olleet lupauksistaan huolimatta osallistuneet Pohjois-Suomessa olevien saksalaisten häätämiseen,

ei nopeampaan suoritukseen oltu pystytty. Keskustelujen tuloksena Zdanovin ja Mannerheimin välille syntyi ainakin jonkinlainen yhteisymmärrys.

Zdanovin mielestä välirauhansopimuksen ehtojen toimeenpanossa vitkasteltiin muutenkin ja sapiskaa sai hitaus suojeluskunta- ja lottajärjestöjen lakkauttamisessa, aseväkensä syyllistyneiden edesvastuuseen saattamisessa, sotasyllisten tuomitsemisessa ja joissakin sotarikollisten pidättämiseen liittyvissä kysymyksissä.

Kun näissä tapauksissa suomalaisten mielestä ei ollut tapahtunut mitään laitonta, ei pidetty kiirettäkään toimenpiteisiin ryhtyessä ja vasta Zdanovin painostus sai asioihin vauhtia. Silloinkin yritettiin vahingot pitää niin vähäisinä kuin mahdollista ja tuomiot olivat aina asteikon alapäästä.

SKP:n haaveet vallankumouksesta

Syksyllä 1944 laillistetun Suomen kommunistisen puolueen tavoitteena oli tehdä vallankumous. Tähän toivottiin apua venäläisiltä, mutta Zdanov torjui pyynnön ja totesi, että jokaisen maan on toteutettava vallankumouksensa itse omin demokraattisin voimin. Zdanovin ilmoitus suitsi **Hertta Kuusista, Ville Pessiä** ja muita kommunistijohtajia.

Vallankumous ei ollut toteutettavissa ainakaan ihan heti. Aikeistaan he eivät kuitenkaan ihan helpolla luopuneet. Esimerkiksi 10.5.1945, kaksi päivää Saksan antautumisen jälkeen SKP:n **Yrjö Leino** totesi Zdanoville, että yhteisenä pyrkimyksenä oli oleva Suomen liittäminen Neuvostoliittoon.

Zdanovin mielipiteet kyllä jonkin verran muuttuivat valvontakauden edetessä. Kommunistien haltuun tuli hänen mielestään saada yhteiskunnan kontrollin kannalta tärkeät ulko-, puolustus- ja sisäministerin paikat. Osittain tämä tavoite toteutuikin, kun Yrjö Leinosta tuli keväällä 1945 sisäministeri. Tunnetuin Leinon aikaansaannos oli valtiollisen poliisin eli Valpon miehittäminen SKP-taustaisilla henkilöillä.

Andrei Zdanovin henkilö

Zdanov oli siis Stalinin luottomies ja mahdollinen seuraaja. Suomen saattamisessa tiukempaan neuvostokontrolliin hän kuitenkin pääosin epäonnistui. Kaiken aikaa Moskovassa käytiin Stalinin lähipiirissä taistelua hänen suosiostaan ja samalla tärkeimmistä johtopaikoista. Helsinkiin lähtenyt (lähetetty) Zdanov joutui syrjään tästä kilvoittelusta ja siksi hän ei täällä oikein viihtynyt. Hän oleskeli puheenjohtajakautensa alkupuolella use-

aan otteeseen pitkiä aikoja Moskovassa ja palasi sinne pysyvästi joulukuussa 1945. Hänen mahdollisuutensa toimia tehokkaasti Suomen kommunistien hyväksi heikkenivät tällöin suuresti.

Zdanovin pyrkimyksenä oli ainakin aluksi säilyttää täällä yhteiskuntarauha. Silloin varmistettaisiin se, että Neuvostoliitolle hyvin tärkeät sotakorvaustoimitukset sujuisivat häiriöttä. Zdanov halusi myös säilyttää paikansa neuvostoliiton eturivissä ja se vaatii tiettyjä ponnisteluja paikan päällä Moskovassa. Ehkäpä hän ei siitäkään syystä ennättänyt kohdistaa Suomen paimentamiseen Neuvostoliiton helmaan riittävää huomiota.

Monet tekijät vaikuttivat siihen, että Neuvostoliiton pyrkimykset vaikutusvaltansa kasvattamiseen valvontakomission ollessa maassa pysyivät kuitenkin aisoissa. Yksi tekijä oli se, että Neuvostoliiton sota Saksaa vastaan jatkui vielä puoli vuotta valvontakomission maahan tulon jälkeen eikä neuvostojohdolla ollut aikaa suunnata huomiotaan sivunäyttämällä olleeseen Suomeen. Niinkin vähäisellä asialla kuin Zdanovin terveydentilalla saattoi olla merkitystä.

Viinaksien ja tupakan suurkuluttaja oli sairas mies hoitaessaan valvontakomission puheenjohtajan tehtäviä. Hän kuoli kesällä 1948, ennen kuin vuottakaan oli kulunut siitä, kun valvontakomissio jätti Suomen.

Artikkelin tiedot perustuvat pääosin Jukka Nevakiven 1995 ilmestyneeseen kirjaan Zdanov Suomessa - Miksi meitä ei neuvostoliittolaistettu?

Teksti: Esko Vuorisjärvi
Kirjoittaja on VTT ja sotahistorioitsija



Vjatseslav Molotov allekirjoittaa Neuvostoliiton Terijoien hallituksen kanssa solmimaa sopimusta. Takarivissä (vasemmalta) Andrei Zdanov, Klim Voroshilov, Josif Stalin sekä Otto Wille Kuusinen.

Kuljetus J. Raijas Oy Rautjärvi	Hirvijärven Osuusmeijeri Jalasjärvi	KIITOS SOTAVETERAANELLE JOENSUUSTA! 
Autokorjaamo Heikki Hyppönen Joensuu	KIITOS SOTAVETERAANELLE JUUPAJOELTA! 	Kruunu Herkku - Suomessa käsintehtyä ruokaa www.kruunuherkku.fi
Jussi Louko Oy Jyväskylä	Jyvä-Parkki Oy	Taksivekki Oy Jyväskylä, Vaajakoski puh.0400 - 541 902
Kaivinkoneyhtymä Hokkanen&Hokkanen Piispanristi	Euromaski Oy Kaarina	Osuuskunta Kainuun Kanerva Kajaani

Suojeluskuntien ja Aseveliliiton ratkaiseva rooli jatkosodassa

Jatkosodan valtiojohdon, taistelu- ja kotirintaman olennaisia tukijalkoja olivat yhtäältä suojeluskunta- ja lottajärjestöt, toisaalta Suomen aseveljien liitto. Vaikka niiden historia ja poliittis-yhteiskunnallinen arvomaailma oli osittain erilainen, ne palvelivat toisiaan täydentäen sodankäyntiä.

Suojeluskuntalaitoksen toiminta alkoi jo osana vuoden 1918 sisällissotaa. Se oli ideologisesti valkoisen osapuolen perillinen, vaikka siitä tuli jo vuonna 1927 lakisääteinen osa maamme puolustusjärjestelyjä. Sovinnon ele oli pääministeri Väinö Tannerin päätös vt. presidenttinä ottaa vastaan armeijan ja suojeluskuntien paraati Senaatin torilla toukokuussa 1927. Se otti koviin puolin ja toisin.

Tammikuun kihlaus aloitti uuden ajan

Talvisota loi uuden tilanteen. Tärkeä askel oli "Tammikuun kihlaus" vuonna 1940, kun sosiaaliministeri **K.A. Fagerholmin** johdolla työantajat ja ammattiyhdistysliike hyväksyivät toisensa tasavertaisiksi neuvotteluosapuoliksi. Loogista jatkoa kansalliselle sovintopolitiikalle oli helmikuussa 1940 saavutettu yhteisymmärrys suojeluskuntien ja SDP:n välillä. Sopimuksentekoa todistivat muun muassa ulkoministeri **Väinö Tanner**, SAK:n puheenjohtaja **Eero A. Wuori** ja puoluesihteerit **Aleksi Aaltonen** sekä suojeluskuntain päällikkö, kenraaliluutnantti **Lauri Malmberg** ja esikunnan jäseniä.

Malmberg julkisti käskynsä: "Kehotan siis, kun nyt suojeluskuntiin otetaan uusia jäseniä, täysin asiallisesti ja ennakkoluulottomasti suhtautumaan niihin sosialidemokraatteihin, jotka jäseniksi pyrkivät". Vastaavasti sosialidemokraattien puoluetoimikunta antoi julkilausuman, ettei heidän liittymiselleen ole enää esteitä. Kun sisällissodasta oli kulunut vasta 20 vuotta, sovintoajattelu ei ymmärrettävästi tavoittanut kaikkia. Vielä tänä päivänä vuoden 1918 muisto aiheuttaa sekä historiapolitiittisesti että tunnetasolla ristiriitoja.

Jatkosodan alkaessa suojeluskuntalaitos, sen 22 piiriä ja lähes 700 paikallisosastoa, oli siis lakisääteinen osa puolustusvoimia. Malmberg toimi ylipäällikkö Mannerheimin alaisena myös kotijoukkojen komentajana. Jo ennen sotia everstien **Leonard Grandellin** ja **A.E. Airon** ideoima alueellinen liikekannallepanojärjestelmä oli suojeluskuntapiirien vastuulla. Kotijoukot osallistuivat väestönsuojeluun, ilmavalvontaan, desanttien ja tuhoalaistominnan torjuntaan ja muuhun paikallispuolustukseen Suojeluskuntien osaksi perustettiin vuonna 1941 poikajärjestö, Soti-

laspojat, jonka vahvuus vuonna 1944 oli 72 000. Sisarjärjestöön, "lottakenraali" **Fanni Luukosen** johtamaan Lotta Svärdiin kuului enimmillään yli 230 000 naista ja pikkulotaa, yhtenä nuorimmista 1990-luvun puolustusministeri **Elisabeth Rehn**. Lottajärjestö oli kansainvälisessä vertailussa sotilaallisestikin ainutlaatuinen lisäresurssi. Heidän arvioidaan esimerkiksi vapauttaneen kahden divisioonan verran miehiä varsinaisiin taistelutehtäviin. Sotilaskotisisarten merkitystä ei myöskään sovi unohtaa.

Aseveljiä taustaan katsomatta

Suomen Aseveljien Liiton (aluperin Suomen Aseveliliitto) tausta liittyi olennaisesti Talvisodan kohtalonyhteyteen, vihollisen tulen alla syntyneeseen rintamoveruuteen, jossa yhteiskunnalliset luokkaerot, poliittinen vakaumus ja myös sotilaallinen hierarkia jäivät taka-alalle. Jo keväällä 1940 oli monilla paikkakunnilla tilausta asevelitoimintaan, tavoitteena humaniset ja sosiaaliset tarkoitukset, kuten puutteenalaisten asetoverien ja erityisesti kaatuneiden perheiden auttaminen, sankarivainajien muiston vaaliminen, maan jälleenrakentaminen tai karjalaisen siirtoväen elämisen turvaaminen. Tunnetuksi tulivat pian vaikkapa tamperelaisten tai Helsingin Ässä-rykmentin sotilaiden aloitteellisuus. Sotainvalidit olivat alusta



Asevelipäivät Viipurissa kesäkuussa 1942. Talkookokous, jossa suunniteltiin talkoiden järjestämistä Kannaksella. Vasemmalla Suomen aseveljien liiton yliasiamies kapteeni Arvi P. Poijärvi.

lähtien valtiovallan erityissuojelussa, oma veljesliitto perustettiin jo elokuussa 1940.

Eversti **Kalle Lehmus**, SDP:n entinen järjestösihteeri, jatkosodan päämajan tiedotusosaston päällikkö ja Mannerheimin luotomies kertoi muistelmissaan ylipäällikön kysyneen jo toukokuun lopussa 1940 nuoren kapteenin mielipidettä Talvisodan veteraanien järjestäytymisestä Vapaussodan Rintamamiehiin. Lehmus

oli pitänyt ajatusta kuolleenä syntyneenä, koska kysymys oli "kahdesta täysin erilaisesta ja erillisestä sodasta". Mannerheim oli ollut vastauksesta hieman ärtynyt, mutta tajusi kansalaissovun merkityksen ja rintamamiesten tarpeen vapautua entisistä poliittisistä ja henkisistä rasitteista.

Mannerheim asetti tämän jälkeen kenraalimajuri **W.E. Tuompon** johtaman valmistelutoimikunnan. Sen jäsenistä aseveliaatteen keskeinen ideologi, ÄSSA-rykmentin veteraani ja kouluneuvos **L.Arvi.P.Poijärvi** ja Lehmus ajoivat uuden valtakunnallisen aseveliliiton perustamista, mitä Rintamiesliiton puheenjohtaja everstiluutnantti **Carl Lindh** ja insinööri **Olli Kyykoski** vastustivat. Tuompo ei halunnut ryhtyä erotuomariksi, joten lisäjäseneksi kutsuttiin korpraali **Jorma Tuominen**, SAK:n sihteeri ja tuleva maaherra. Näin saatiin enemmistö ehdotukselle uudesta Aseveliliitosta, joka perustettiin 4. elokuuta 1940 Helsingin Säätytalossa.

Tavoitteena Suomen sovjetisointi?

Aseveliliiton syntyyn liittyi poliittisia uhkakuvia. Illegaalinen SKP ja sen tukijat olivat ryhtyneet organisoimaan "työläisrintamamiesjärjestöä". Heinäkuussa oli Tampereella kokous, jota seurasi paikalla myös Kalle Lehmus. Hän raportoi välittömästi ihmetyksensä puolustusministeri **Rudolf Waldenille** (ja hänen välityksellään Mannerheimille) ja muillekin, että "nyt Terijoen hallitus Kuusisen ja SKP:n johdolla organisoii rintamamiehiä omaan talutusnuoraansa eikä terveellä suomalaisella puolella tehdä mitään".



Aseveliliiton huoltotoimisto Helsingin Liisankadulla, 1941

Poliittisessa ja sotilaallisessa johdossa pelättiin aiheellisesti, että "työläisrintamajärjestö" oli sosiaalisesta koreografiastaan huolimatta pelkkä työkalu Moskovan strategiassa Suomen sovjetisoimiseksi Baltian tavoin. Toisaalta yhteys Talvisotaan oli arkaluontoinen, koska siitä oli lyhyt askel neuvostovastaisuuteen. Vain pieni vähemmistö kiinnostui "työläisrintamamiehistä", jotka järjestönä lakkautettiin jo loppuvuodesta 1940.

Aseveliliiton puheenjohtajaksi valittiin ylipäällikön edustajana kenraalimajuri **Paavo Talvela** sekä varapuheenjohtajiksi Jorma Tuominen ja L.Arvi. P.Poijärvi, jonka tultua liiton yliasiamieheksi professori, majuri **N.A.Osara**, Reserviupseeriliiton puheenjohtaja ja sittemmin Linkomiehen hallituksen asevelipiirejä epävirallisesti edustava ammattimies-teri.

Lisäksi liittotoimikunnassa aloittivat Tuompon ja Lehmuksen ohella vänrikki **Mikko Asunta**, kapteeni **Jarl Gallen**, ylimatruusi **Vilho Lehtonen**, kansanedustaja **Antti J. Rantamaa**, kapteeni **Jussi Saukko**, alikersantti **Veikko Helle** ja luutnantti **Väinö Leskinen** - kaikki näkyviä vaikuttajia myös sodanjälkeisessä Suomessa. Asevelilehteä toimitti alkuvaiheissa luutnantti **Unto Varjonen**. Liitossa vaikuttivat "Jahvettina" paremmin tunnettu luutnantti

Yrjö Kilpeläinen, Veikko Loppi, Penna Tervo ja monet muut. Paikallistasolta mainittakoon esimerkiksi **Erkki Lindfors** ja **Lauri Santamäki**, sittemmin Tampereen kunnallispolitiikan legendaarisen aseveliakselin voimakaksikko. Mukana oli myös naisia, kuten asevelipiirin kirjainpitäjä **Sylvi Silta** Turussa, myöhemmin Suomen ensimmäinen naismaaherra.

Tärkeä mielipidevaikuttaja

Aseveliliitosta kasvoi maan suurin kansalaisjärjestö. Siihen kuului yli 700 jäsenyhdistystä, runsaat 200 000 miestä ja 40 000 naista. Sitä kannattivat laajat kansalaispiirit, joukossa työmarkkinajärjestöt. Se vaikutti poikkeusoloissa tärkeään mielialakehitykseen rintamalla ja työpaikoilla. Liiton sosiaalinen työ oli oloissamme mittavaa. Se perusti yhdessä SAK:n, Pellervo-Seuran ja Akateemisen Karjala-Seuran kanssa vuonna 1942 Suurtalkoot-yhdistyksen organisoimaan vapaaehtoista talkootoimintaa, joka tuli tutuksi kaikille suomalaisille.

Aseveliliitto oli epäpoliittinen, mutta tuki lojaalisti valtiojohdon linjauksia. Liitto turvasi osaltaan valtioneuvoston ja päämajan propagandaa ja tiedotustoiminnan perille menoon. Kun jäsenkunnan miespuolinen enemmistö palveli rintamalla, joukkojen henkinen huolto

oli luonnollisesti tärkeää taistelutahdon ja yksimielisyyden säilyttämiseksi. Vaikka rintamarkuruus kasvoi huolestuttaviin mittasuhteisiin kesän 1944 suurhyökkäyksen seurauksena, armeijan taistelukyky kyettiin pian palauttamaan. Tässä Aseveliliitolla oli oma tärkeä osuutensa.

Neuvostoliitto pysyi uhkana

Liitto näki realistisesti Neuvostoliiton uhan Suomen itsenäisyydelle ja tämä perusasenne säilyi sotien jälkeenkin huolimatta virallisesta ulkopoliittisesta ystävyyssfraseologiasta. Aseveliliitto ei innostunut poliittisesta lähenytymisestä Saksaan; kansallissosialismia kavahdettiin ideologisesti. Toisaalta sotilaallinen yhteistyö hyväksyttiin ja aseapua arvostettiin. Liiton valtuuskunta vieraili Saksassa, mutta suhteet jäivät vieraanvaraisuudesta huolimatta muodollisen korrekteiksi.

Hallitus joutui lokakuussa 1944 lakkauttamaan "fasistisina" suojeluskunta- ja lottajärjestöt. Aseveliliiton vuoro tuli jo tammikuussa 1945. Lakkautuspäätöksen "kotimaisuusaste" oli ilmeisen korkea. Puoluepoliittisena motiivina oli sinänsä aiheellinen pelko asevelitoiminnan vaikutuksesta äänestyskäytymiseen eduskuntavaaleissa. Aseveliyhteistyö yli puoluerajojen jatkui eri muodoissa aina 1970-luvulle saakka; se oli yhdistävä tekijä taistelussa länsimaisen demo-



Kapteeni (myöhemmin eversti) Kalle Lehmus (oik.) vastusti Vapaussodan ja Talvisodan veteraanien yhteistä järjestäytymistä

kratian puolesta niin eduskunnassa kuin kunnallispolitiikassa.

Suojeluskunnat, Lotta Svärd ja asevelijärjestöt ehtivät pääosin itse päättää omaisuutensa ja varojensa siirroista. Puolustusvoimat, Punainen Risti, erilaiset säätiöt ja yhdistykset tulivat perinnön saajiksi. Edelleen toimii esimerkiksi Kaatuneiden Muistosäätiö, jonka nimi ei herättänyt poliittisia intohimoja vuoden 1944 uusissa oloissa. Aseveliliiton johto siirtyi sen hallitukseen. Säätiö on rahoittanut veteraanien huoltoa ja kuntoutusta, sankarivainajien muiston vaalimista tai perinnetyötä, kuten sotahistoriallista julkaisutoimintaa - joukko-osastojen historiikkeja unoh- tamatta.

Aseveliliiton tärkeimmät työn jatkajat, veteraanijärjestöt mukaan luettuna Kaatuneiden Omaisten liitto ovat edelleen aktiivisia toimijoita. Takavuosien reviiririidat ovat siirtyneet historiaan ja yhteistyö tiivistynyt. Aseveliliiton lakkauttaminen oli tappio veteraaneille. Arvostettu asevelipoliitikko Veikko Helle totesikin jo vuosikymmeniä sitten: "Jos liittoa ei olisi lakkautettu, veteraanien asiaa olisi sittemmin kyetty ajamaan tehokkaammin yhtenäisenä rintamana."

Pekka J.Korvenheimo

Kirjoittaja on Sotaveteraaniliiton neuvottelukunnan jäsen

Rahjan Huolinta Oy Kalajoki	Pesula Marko I. Lahtinen Oy Kankaanpää	Sähköinsinööritoimisto Seppo Räsänen Oy Karkkila
Vestom Oy Kemi	Maanrakennus Markku Rönkkö Oy Kemijärvi	T:mi Peter Villanen Kemiö
Trukkihuolto Marjeta Oy Kerava	Itä-Suomen Asennus Oy Kerimäki	Kuljetus Leppänen Oy Kittilä
RV Line Oy Ab Kokkola	Kolarin LVI-Tarvike Ky	Kometko Oy Konnevesi
S. KAKKO OY Koski TL	Insinööritoimisto H. Eskelinen Oy Kotka, www.heske.fi	Kotkan Palveluauto Ky
Koneurakointi Hermunen Kouvola	Suomen puhelinluettelot	Manor Oy Kuortane
Huoltopalvelu Leppänen Oy Nastola	Nikko Oy Jakkula	Finn Lamex Safety Glass Oy Laitila

Sotavanki Vasilin tarina ei päättynytäkään konepistoolin luotiin

Aaro Kytän perhe ei koskaan unohtanut heillä jatkosodan aikaan töissä ollutta sotavankia, josta tuli heille kuin perheenjäsen

87-vuotias kauhajokelainen Aaro Kytä oli kahdeksanvuotias isänsä lähtiessä sotaan vuonna 1939.

- Me veljekset ja äiti jouduimme hirveän työmäärän eteen. Naapureista saatiin jonkin verran apua, mutta sitten saatiin kuulla, että olisi mahdollista saada sotavanki avuksi töihin.

Tarjoukseen tartuttiin ja perheen äiti pyysi, josko heille löytyisi suomea puhuvaa vankia. Selainen löytyi: alun perin Ruotsin vallan aikaan 1600-luvulla Venäjälle lähteneille suomalaispakolaisille perustetusta Tverin kuvernementista kotoisin oleva Vasili. Kylälle tuli pian muitakin vankeja.

- Meillä oli 5-6 vankia yhtenäkin sunnuntaina toisiinsa ja meihin tutustumassa. Siinä ne rupattelivat sangen rauhallisesti eivätkä mitään uhittelleet. Kaikki he olivat sopeutuvaisia, ihan niin kuin Vasilikin. Hän oli meillä perheenjäsen, Kytä kertoo.

Kytä kertoo sotavankia olleen kolmea sorttia: bandiitit, joita ei uskallettu laittaa minnekään töihin; ne, joita saatettiin joukkona lähettää vaikka teitä tekemään ja kolmas ryhmä, ns. luottovangit, jotka voitiin päästä taloihin.

Taloihin tehtiin tarkastuksia sen selvittämiseksi, pidettiinkö vankeja oikein. Sääntöjen mukaan he eivät esimerkiksi saaneet ruokailla muun perheen kanssa

ja heidät tuli majoittaa lukkojen taakse. Usein näitä kuitenkin taloissa uhmattiin eivätkä Kytät olleet poikkeus.

- Vasili laitettiin ulkorakennukseen hänelle kunnostettuun huoneeseen. Ei siinä mitään lukkoja ollut, Kytä hymähtää.

Kytän ahkeraksi työmieheksi kehuma Vasili osoittautui luottamuksen arvoiseksi.

- Monta kertaa olimme hevosella ja kärryillä liikkeellä - olisihan Vasili voinut käskää minua hyppäämään pois ja jatkaa matkaa yksin. Mutta ei. Vasilita kysyttäessä hän sanoi vain että "mitä se hyödyttäisi? Pitäisi päästä Ruotsiin, mutta miten? Kun kiinni saataisiin, niin ammuttaisiin".

Vangiksi jääminen

Tulokas herätti perheen pojissa kiinnostusta. Erityisesti heitä kiinnosti Vasilin joulukuussa 1941 Karhumäellä tapahtunut kiinnijääminen ja vangiksi joutuminen.

-Minulle oli sanottu, että on otettava pistooli vyöstä ja ammuttava itsensä. Vangiksi ei jäädä, Vasili kertoi pojille.

Toisin kuitenkin kävi, kun 21-vuotiaan nuorukaisen uteliaisuus vei voiton.

- Mie aattelin, jotta en mie malta. Elämä on makeata, miepä kahon, Kytä kertoo Vasilin sanoneen, tämän leveää karjalaismurretta jäljitellen.

Yllätys oli suuri, kun vangit kerättiin kokoamispaikalle, missä heille annettiin soppakulho käteen.

- Politrukit olivat heille Venä-



Karhumäessä joulukuussa 1941 kiinni jääneitä vankeja

jällä väittäneet, että Suomessa ei oteta yhtään vankia, että kaikki ammutaan, Kytä muistaa Vasilin ihmetelleen.

Muutaman muun vastaavan tapauksen seurauksena Vasilin silmät aukesivat ja hän oivalsi kaiken hänelle kerrotun olleen valhetta, Kytä kertoo.

Suomen kielen taitonsa ansiosta Vasilista tuli Tuomikylän vankileirillä numero 27 vankiesimies. Kolmen vuoden päästä hän siirtyi Kytien taloon.

Vasili muistetaan iloisena kaverina, muttei hänelläkään ollut harhaluuloja tulevaisuutensa suhteen.

- Mie tääl työskentelen, sitte minut ammutaan, hän totesi Kytälle surullisena.

Rauhan tultua syyskuussa 1944 perheen isä palasi rintamalta kotiin.

- Vähän he kyllä toisiaan kырäilivät, kun olivat olleet eri puolilla rintamaa, Kytä kertoo isänsä ja Vasilin väleistä.

Lokakuussa tuli käsky viedä Vasili Kurikan asemalle. Yllättäen tarina ei kuitenkaan pääty tähän.

Missä on Vasili?

Kytän perhe ei unohtanut Vasilian. Kerran tämän tullessa pu-

heeksi heräsi villi ajatus. Olisiko häntä mahdollista löytää?

Etsintä aloitettiin Kytän vävy-
pojan, Venäjälle yhteyksiä omaavan Punaisen Ristin lakimiehen kautta. Se jäi kuitenkin tuloksettomaksi, eikä ihme.

- Eihän sitä Vasilia ollut virallisesti olemassakaan, huudahtaa Kytä.

- Vasta vuonna 1982 he saivat kansalaisoikeudet. Ja 100 ruplan korvauksen sotavankiudesta. Ei se korvaus tosin kovin korkea ollut: 100 ruplalla sai kaksi tölkkiä olutta.

Joitain vuosia myöhemmin tveriläinen kansanlaulu- ja tans-



Vasilin kotiseutua Tverissä



Aaro Kytä on nyt 87-vuotias

siryhmä esiintyi Kokkolassa, missä Kytän veli sattui olemaan poliisina. Hän oli kysäissyt johtajalta, josko Tveristä löytyisi **Vasili Sutugin** niminen mies. Tämä ilmoitti selvittävänsä asiaa ja lupasi vastauksen kahden kuukauden sisällä.

Tasan kaksi kuukautta myöhemmin perhe sai kirjeen Rameskin apulaiskaupunginjohtalta. Vasili oli hänen isänsä.

Ludmilan, Vasilin tyttären avulla vuonna 1992 alkanut kirjeenvaihto kypsyi pian toiveeksi jälleennäkemisestä. Asemansa ansiosta Ludmila sai järjestettyä tarvittavan kutsun ja kesällä 1996 perhe pääsi matkaan.

Odotettu jälleennäkeminen
Vironjoen, Viipurin ja Pietarin kautta Kytien Saab kaasutti kohti lopullista määränpäättään, jonne vielä Pietaristakin oli yli 900 kilometrin matka. Rameskissa heitä oli vastassa Ludmilan perhe, joka oli kattanut odotetuille vieraille pöydän koreaksi - olkoonkin, että kello oli heidän viimein perille löytäessään liki puolen yön.

Seuraavana päivänä Ludmila saattoi tulijat tuliaisineen parinkymmenen kilometrin päässä asuvan isänsä luo. Ludmilan tyttärentyttarelle he olivat tuoneet vauvanvaatteita ja Vasilille kesäpuvun.

- Se putosi polvillensa ja itki kun oli niin liikuttunut, kun se tykkäsi niin lujaa siitä puvusta, Kytä muistelee.

Kova elämä oli jättänyt Vasilin jälkensä. Pitkänä ja solakkana miehenä pikkupoikien mieleen jääneen miehen sijaan vastassa oli pikkuinen papparainen.

Suomalaisvieraat herättivät myös naapureiden mielenkiinnon, joiden kysymyksille ei Kytän mukaan ollut tulla loppua.

- Puhu sie suomea, kun minä niin suomea suvaitsen, naapurin muori virkkoi ihastuksissaan.

Oveluus pelasti Vasilin hengen

Vanhoilla toveruksilla oli paljon kuuluisia vaihdettavanaan.

Ihan ensiksi Vasili sai kertoa, mitä oli tapahtunut hänen palattuun rajan toiselle puoleen.

- Upseerit ja aliupseerit pantiin junavaunun viereen riviin ja ammuttiin sitten konepistoolilla matalaksi, Kytä paljastaa.

Ihmetellessään, miten Vasili -pioneeri ja ylikersantti - oli tuolta kohtalolta säästynyt, sai hän huomata, että kaiken jälkeenkin jotain hänen tuntemastaan veijarista oli yhä jäljellä.

- Minä panin vankikorttiin, että sotamies, iski Vasili silmää.

- Venäjällä kun tehdään laki, niin jokainen etsii siitä sen poraanreian!

Ei jäljellejääneidenkään kohtalo kummoinen ollut: vangiksi antautumisestaan he saivat 15 vuoden vankeustuomion. Miehet suljettiin härkävaunuihin; 30 miestä kuhunkin ja vain yksi viisiämpiä mukanaan. Kun matkaa oli taitettu ilman ruokaa jo kolme vuorokautta, juna pysähtyi jonon Objen-, Jenisen- ja Lena-jokien varrelle.

- Heille annettiin sukset ja näkkileipäpaketti käteen ja sanottiin, että tuohon suuntaan 200 kilometriä, Kytä puistelee päätään.

Taipaleen päässä odotti Vorkutan vankileiri, jonka hiilikäivoksessa Vasili vietti seuraavat viisi vuotta.

Uusi elämä

Jotain kautta Vasili sai sanan isänsä sairastumisesta.

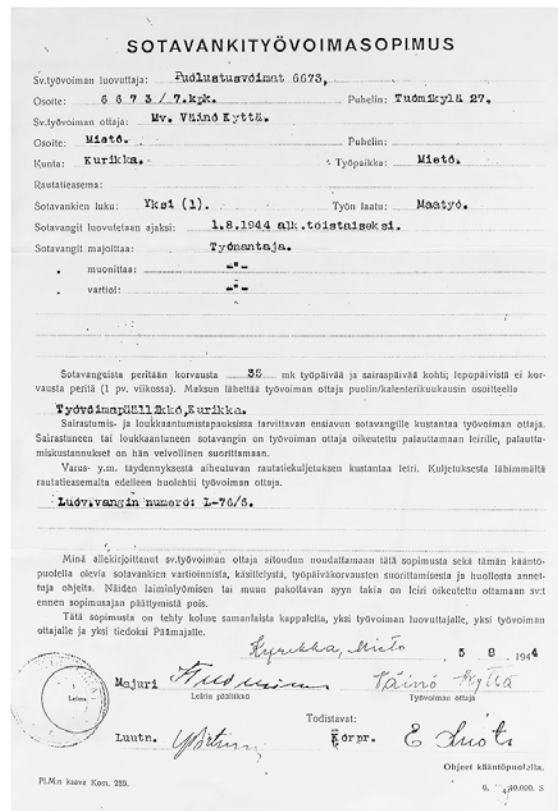
- Mie tein propuskan (anomuksen), en saanut vastausta. Tein toisen, vaan en saanut lupaa. Tein vielä kolmannenkin ja sit tuli lupa, Vasili virnisti mennyttä kerratessaan.

Vain kahden viikon päästä Vasilin kotiinpaluusta isä kuoli ja Vasililla olisi ollut edessään paluu Vorkutaan. Miehellä oli kuitenkin toiset suunnitelmat.

- Mie tein propuskan, ettei enää tarvitsi mennä Vorkutaan. Tein toisen. Tein kolmannen ja sit sain mennä Dnjeprin varrella sijaitsevaan isoon rautatehtaaseen tuomion loppuajaksi.



Vasilin poika Viktor (vas.), Vasili ja Aaro Kytä kesällä 1996



Vasilin sotavankityövoimasopimus

Djubansa kanssa Vasili sai kolme lasta, joille Vasili oli nyt rakentamassa vierailleen ylpeästi esittelemäänsä datsaa (kesäasunto). Läksäislahjaksi Vasili kaivoi Kytälle heinäkasasta sinne piilottamansa perhekalleuden: ikonin, joka säkkikankaaseen käärittynä aloitti nyt matkan kohti Kauhajokea.

Toiveissa oli kutsua Vasili perheineen vastavierailulle Suomeen, mutta tuo tapaaminen jäi viimeiseksi. 16.8.1998 kauhajokelaiset kokoontuivat kunnioittamaan Harjankylällä paljastettua muistomerkkiä Suomen ja Venäjän 1800-luvulla käymälle Suomen sodalle. Samaan aikaan 1500 ki-

lometrin päässä kohtasi loppunsa samojen maiden välillä 250 vuotta myöhemmin käydyn sodan kokenut mies; mies, joka kantoi koko loppuikänsä Kauhajokea sydämissään.

**Teksti: Ariela Säkkinen
Kuvat: Reetta Kytä, Aaro Kytä ja SA-arkisto**

Topiron Ky Laukaa	Ju-To Trans Ky	Vilakone Oy Loimaa
Luumäen Kaivu ja Kuljetus Ky Luumäki	Fingeo Oy Mikkeli	Mapromec Oy Ab Mustasaari
MP-Plast Oy Muurame		Kalliokaivo Oy Mynämäki

Sotilasarvo ja siviilisäätö määräsivät jatkosodan päivärahat

Usein kuulee arvuuteltavan, mitä sodassa olijoille maksettiin. Eversti Vilho Tervasmäen sekä dosenttien Jukka Kulomaan ja Lars Westerlundin selvitykset kertovat.

Hintatasoa ja tarvikkeiden saatavuutta oheiset numerot eivät tietenkään kerro. Nykyrahassa sotamiehen peruspäivärahan (10 mk) arvo vaihtelee 3,42€ (1939) ja 1,72€ (1944). Työmiehen hyvä kuukausiansio sotavuosina oli 2 500–3 000 markkaa ja työssä olevan naisen 1 500 markkaa.

Vertailun vuoksi mainittakoon, että varusmiehille nykyään maksettava päiväraha on ensimmäiseltä 165 päivältä 5,10 euroa, 255 päivään saakka 8,50 euroa ja päiviltä 256-347 11,90 euroa. Alinta päivärahaa maksetaan myös kertausharjoitusten ajalta. Tämän lisäksi niihin osallistuville maksetaan reserviläispalkkaa: upseereille ja erikoisupseereille 65,85 euroa päivältä, aliupseereille 62,80 euroa päivältä ja miehistölle 60,10 euroa päivältä.

Päivärahoista kuukausipalkkaan

Talvisodan alettua ensimmäinen päätös tehtiin 30.12.1939. Silloin korotettiin päivärahoja jonkin verran ja alipäällystölle sekä päällystölle (ei kuitenkaan miehistölle) määrättiin kuukausipalkka. Valtion, kunnan tai seurakunnan palkka vähennettiin sotilaskuukausipalkasta.

Jatkosodan alkaessa päiväraha oli lähtökohtaisesti kotijoukoissa pienempi kuin talvisodassa, mutta rintamalla siellä maksettujen lisien ansiosta suurempi. Rintamallisen nostaminen 1.8.1943 korotti sotamiesten päivärahaa, mutta päinvastainen muutos lasi esiuupseerien ja kenraaleiden päivärahaa.

Helmikuun 9. päivänä 1940 annetulla asetuksella määrättiin palkkaa maksettavaksi kaikille asevelvollisille sosiaalisen tarpeen (perheenjäsenten lukumäärä mukaan) mukaan. Oheisessa taulukossa on esimerkkinä reserviläinen, jolla oli vaimo tai alle 17-vuotias lapsi. Jos perheenjäseniä

oli useampia, lisättiin kuukausipalkkaan toisen jäsenen osalta 150 mk ja jokaisen seuraavan perheenjäsenen osalta 100 mk.

Kannustin avioitumiseen

Jatkosodan edellä uudistettu asetus paransi perheellisten asemaa. 1.6.1941 lähtien sotakuukausipalkka maksettiin asevelvollisten puolisoille ja muille perheenjäsenille. Parannettiin perheellisten asemaa lisäämällä toisen jäsenen osalta 200 mk ja jokaisen seuraavan jäsenen osalta 150 mk.

Uuden asetuksen mukaan vaimolle suoritettiin miehensä palveluluokan perusteella joko 2500, 1800, 1400, 1100 tai 800 markan kuukausipalkka. Jos perheenjäseniä oli useita, maksettiin heistä lisäksi ensimmäiselle 200 markan ja seuraaville 150 markan kuukausipalkka.

Syitä avioliittojen – etenkin varsin pikaisen tutustumisen seurauksena solmittujen – määrän kasvuun sotavuosina on haettu mm. tuolloin vallinneesta epävarmuudesta, mutta taloudellisillakin tekijöillä on epäilemättä roolinsa. Sotakuukausipalkka takasi jatkosodan aikana kotona odottaville vaimoille säännöllisen tulon.

Erityisesti tilanteesta hyötyivät työelämässä olevat, sillä he saivat sotakuukausipalkan oman palkkansa lisäksi. Tämä ei jäänyt huomaamatta valtioltakaan: valtion tiedotuslaitoksen mielialakatsauksessa 15.8.1942 todettiin, kuinka ”avioliittoja solmitaan vain sotakuukausipalkan vuoksi” ja kuinka on menty niinkin pitkälle, että ”miehen tultua kotiutetuksi ja sotakuukausipalkan lakkautuksessa on otettu ero.”

Mitä päivärahoilla tehtiin?

Samoin kuin armeijassa tänäänkin, päiväraha maksettiin kaksi kertaa kuukaudessa. Koska rintamalla tuhlausmahdollisuuksia oli varsin rajallisesti, lähetti moni päivärahansa kotiin. Rintamalla rahaa sai kulumaan lähinnä kahviin ja tupakkaan, joskin uhkapelien suosion tiedetään kasvaneen aina päivärahan maksupäivien tienoilla.

Teksti: Ariela Säkkinen



Päivärahojen maksua viipurilaisessa sotasairaalassa, heinäkuu 1942

sotilasarvo	päiväraha 30.12.1939 mk	päiväraha kotijoukoissa 20.6.41 alkaen mk	rintamasotilaan päiväraha lisineen 20.6.41 - 1.8.43 mk	rintamasotilaan päiväraha lisineen 1.8.43 jälkeen mk	kuukausipalkka 30.12.39 mk	kuukausipalkka 9.2.40 alkaen mk	perheellisen kuukausipalkka 20.6.41 mk
alokas		5 (9.7.43 alkaen 8)	12	-	-	-	600
sotamies, korpraali (vastaava)	10	7 (9.7.43 alkaen 10)	12	16	-	500	600
värvätty sotamies	10	7	12	16	550	500	600
alikersantti	15	10	18	18	1300	500	600
kersantti (vastaava), ylikersantti 27.2.42 asti	20	15	25	25	1400	500	600
vääpeli ja pursimies 27.2.42 asti, ylikersantti 27.2.42 jälkeen	25	18	30	30	1875	750	800
vänrikki (vastaava), sotilasmestari; (vääpeli ja pursimies 27.2.1942 jälkeen)	30	20	35	35	1750	1000	1000
luutnantti, (sotilasvirkamies jatkosodassa)	35	25	40	40	2250	1000	1000
kapteeni (vastaava)	40	30	45	45	3625	1400	1400
majuri (vastaava)	50	35	55	50	4375	1400	1400
everstiluutnantti (vastaava)	60	40	65	55	4750	1800	1800
eversti (vastaava)	75	50	85	65	5750	1800	1800
kenraalimajuri (vastaava)	100	60	110	75	6750	2500	2500

Taulukko: Ohto Manninen



Mäntän Rengaspiste Oy
Mänttä

Nastolan Yrityspalvelu Oy

**Minikonevuokraus
J. Vänttinen Oy**
Nokia

Valtimon Sähkötyö Oy
Nurmes

Alcazarin valtaus Rukajärvellä koitui monen kohtaloksi

Tahkokosken Alcazarina tunnettu Munakukkula kohoaa selvästi sitä ympäröivästä maastosta, minkä ansiosta sieltä oli hyvät mahdollisuudet sekä tähyttää että tulittaa. Sen valtausyritykseen elokuussa 1944 päättyi kuitenkin monen elämä.

Elokuun alussa 1944 vihollisen joukot olivat katkaisseet Ontrosenvaarassa Rukajärven joukkojen Rukajärven

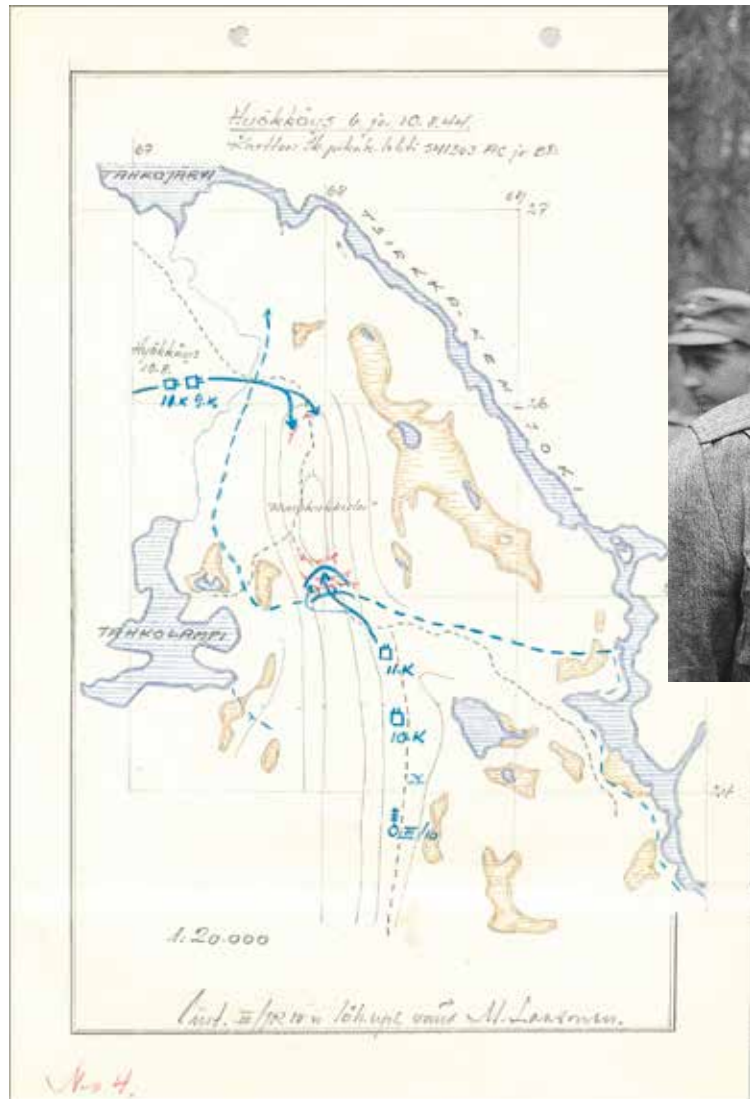
tieksi kutsuman ainoan huoltotien. Tilannetta pahensi myös se, että komentaja **Erkki Raappana** oli johtamassa samaan aikaan Ilo-mantsin taisteluja. Pikavauhtia kootut suomalaisjoukot onnistuivat lopulta ajamaan vihollisen joukot omalle puolelleen.

Suunnitelmista toimiin

Alcazarin valtausaamu valkeni lupaavana. ”Kaunis, aurinkoinen päivä, navakka länsituuli”, kertovat miesten merkinnät. Hyökkäyskäsken komppania sai puolilta päivin. Siinä määrättiin, että 9. ja 11./JR 10 komppania muodostivat hyökkäysosaston, jota johti kapteeni **Erkki Koivisto III/JR 52:sta**.

Sotapäiväkirjan mukaan sukevalaisen luutnantin **Seppo Hännisen** 9. komppania kulkisi edeltä ja kapteeni Pekka Larmon 11. komppania seuraisi Hännisen komppaniaa 50 metrin päässä. Päiväkirjoihin tehdyt merkinnät poikkeavat kuitenkin siitä, mitä olemme taisteluun osallistuvilta veteraaneilta kuulleet. Asian varmistamiseksi olemme käyneet myös useita kertoja tutustumassa paikan päällä Alcazarin taistelu- maastoon. Mukana on usein ollut myös taisteluun osallistuneita veteraaneja.

Sotapäiväkirjojen ja veteraanien kertomusten (**Aappo Pietikäinen, Tauno Tikkanen, Maunu Kankaanpää**) mukaan hyökkäys eteni aivan vihollisen asemien tuntumaan. Taistelukertomuksen mukaan hyökkäys tyrehtyi erittäin hyvin osuneeseen vihollisen kranaatinheitinkeskitukseen sekä harjun länsireunalle



Alcazarin valtaustaistelu elokuussa 1944 muodostui monelle sotilaille kohtalokkaaksi. Komppanianpäällikkö Seppo Hänninen oli kaatuessaan vasta 22-vuotias.

- Taistelukentällä melske oli hirmuinen. Konetuliaseet pauhasivat ja ilmassa oli koko ajan kranaatteja sekä maasta irronneita kiviä ja kantoja, jollaisesta sain vasempaan käsivarteen suuren mustelman. Ihme ja kumma, muuten säilyin ehyenä, Kankaanpää muistelee tapahtumia.

Suuria tappioita

Lääkintämies Aappo Pietikäinen oli selin vihollisen suuntaan paikattessaan Hännisen haavoja. Haavoittuminen oli niin vakava, että Hänninen antoi komppanialleen perääntymiskäsken. Hännisen rinnalla olevat lähimmät joukkueet 1. 2. ja 3 saivat kuulla perääntymisestä, mutta 4. joukkue oikealla ei saanut tietoa, vaan jäi tuntikautia kärsimään motiin. Ankarin vihollistulituksen vuoksi perääntyminen ei olisi ollut mahdollistakaan. Joukkueen pelättiin menehtyneen kokonaan ja tieto esim. kersantti Tauno Tikkanen kaatumisesta ehti kii-riä Kiuruvedelle hänen kotiinsa saakka.

Joidenkin sotapäiväkirjojen mainitsemaa pakokauhua ei paikalla olleiden veteraanien mukaan kuitenkaan esiintynyt, vaan perääntyminen tapahtui kiivaasta taistelutilanteesta huolimatta järjestäytyneesti.

Sotapäiväkirjoihin tieto kentälle jääneistä on kirjattu vasta seuraavan päivän eli 11.8.44 kohdalle, mikä kuvannee taistelutilanteen vakavuutta. Hännisen takana edennyt 11. komppania ei sekään säästynyt vaurioita. Taistelussa kaatui yksi sotamies ja haavoittui 16. Kärjessä olleen Hännisen 9. komppanian tappiot muodostuivat tuona päivänä suuriksi: kaatuneita oli 7 ja haavoittuneita 17.

Alcazar vai Alcatraz?

Munakukkulan saama lempinimi Alcazar on eksoottisuudessaan erikoinen valinta. Monista espanjalaiskaupungeista (mm. Sevilla) tuttu nimi on kotiutunut espanjaan Andalusian maurilaisvalloittajien puhumasta arabiasta (al-qasr = linnoitus) ja Munakukkulan lisäksi sitä käytettiin rintamalla ainakin kahdesta muusta paikasta. Mutta miten ihmeessä se kotiutui suomalaiseen sotilasslangiin?

Vielä eriskummallisemmaksi asian tekee se, että Tenho Tikkanen arvelee kyseessä olevan itäsuomalainen murreväännös ihan toisesta esikuvasta nimeltä Alcatraz.

- Sotapäiväkirjoissa nimeä näkee kirjoitettavan kahdella eri tapaa: niin Alcazarina kuin Alcatrazina, hän vahvistaa.

Alcatraz puolestaan on Yhdysvalloissa San Fransiscon edustalla oleva saari, jolla sijaitseva, alun perin armeijan käyttöön rakennettu linnoitus toimi 1934-1968 maan pahamaineisimpana vankilana, josta legendan mukaan kukaan ei koskaan paennut hengissä.

Ihan niin kuin Munakukkula, Alcatrazia pidettiin mahdottomana valloittaa, mutta mistä se sitten sai nimensä? Yllättäen jäljet johtavat taas Espanjaan.

Nimi on peräisin espanjankielisiltä maahanmuuttajilta, jotka nimesivät saaren sitä asuttavan alkuperäispopulaation vanhan espanjankielisen nimen, alcatraz, mukaan. Nimellä on yhä varsin uhkaava kaiku... mutta totuus on kaukana siitä. Kyseessä on nimittäin pelikaani.

Ariela Säkkinen

tuotuihin automaattiasuihin, jotka tuottivat komppanialle pahoja tappioita.

Kankaanpää kertoo, että Hänninen oli ehtinyt jo ylittää vihollisen kranaatinheitinamuksesta virittämän, selvästi näkyvissä olevan miinakentänkin, kunnes haavoittui yllättäen leu-

kaan. Hänninen oli kuitenkin peloton mies.

Hän asettui suurta kiveä vasten seisomaan rintamasuunta viholliseen päin ja tulitti kainalosta vihollisen n. 35 metrin päässä olevia asemia minkä ehti, samoin kuin muut sotilaat hänen rinnallaan.



Hännisen komppanian veteraanit Urpo Nurmela (vas.), Tauno Tikkanen ja Olavi Tiittanen tutuissa maisemissa toukokuussa 2011

Seitsemän ei koskaan palannut

Alcazarin valtausyrityksessä kaatui kaiken kaikkiaan kahdeksan suomalaista ja haavoittui 34. Kaatuneista 7 jäi kentälle. Heistä vain kaksi on päässyt takaisin kotiin. Keiteleeltä kotoisin olevan **Matti Rahikaisen** ruumis löydettiin vasta neljä vuotta siten. Hänen viimeisistä hetkistään olemme viime vuosina keränneet suuren määrän erilaista tietoa ja kuva täydentyä edelleen. Sen ovat mahdollistaneet useitten taisteluun osallistuneitten veteraanien vuosien mittaan antamat haastattelut.

Tahkokoskella 10.8.44 käyty taistelu oli kiivas. Vain pari päivää aikaisemmin Parakkiniemessä tämä sama Hännisen komppania 9./JR 10 oli tuhonnut kokonaisen vihollispataljoonan lähes yksin. Sotilaat eivät olleet nukkuneet pariin viikkoon. Alcazarin taistelusta tämä kovia kokenut komppania joutui jälleen koetukselle.

Taistelun jälkeen he eivät saaneet Rahikaisen ja kuuden muun kentälle jääneen aseveljensä kaatumisesta heti tuoreeltaan mitään tietoa. Osin tämä johtunees siitakin, että myös heidän komppanianpäällikkönsä haavoittui juuri tuossa taistelussa ja joutui sairaalahoitoon.

Alcazar jäi valloittamatta

Hännisen komppanian tappiot Tahkokosken vain pari viikkoa kestäneissä taisteluissa olivat todella mittavat: kaatuneita 23 ja haavoittuneita 83. Sairaalahoitosta takaisin rintamalle palannut komppanianpäällikkö Hänninen itse kaatui 16.8.1944 Suomen ja neuvostoarmeijan välillä käydyssä, jatkosodan viimeiseksi jääneessä taistelussa. Myös hänen ruumiinsa jäi kentälle.

Hännisen ruumiin löysi 2012 venäläinen ruumiinetsijä **Pavel Kozlovskij**. Niin Hänninen kuin 2014 löydetty Rahikainen haudattiin tänä vuonna sotilaallisina menoin kotimaansa multiin: Hänninen toukokuussa Sukevalle ja Rahikainen syyskuussa Keiteleellä.

Muut 10.8.44 Alcazarin taistelun kentälle jääneet olivat **Vaino Hiltunen** Varpaisjärveltä, **Niilo Palomäki** Alavudelta, **Eino Tikkanen** Kiuruvedeltä, **Svante Viirret** Pyhäjoelta, **Tauno Voutilainen** Varpaisjärveltä ja **Eino Virtanen** Paimiossa (11.K). Ketään heistä ei ole löydetty, mutta etsinnät jatkuvat.

Komppanianpäällikön lähetti Maunu Kankaanpää joutui lisäksi todistamaan **Lauri Manteilan** haavoittumisen. Tämä kuoli seuraavana päivänä 35. kenttäsaarialassa.

Hännisen johtama 9. komppania siirtyi Tahkokoskelta vihollisen erämaan halki rakentaman

huoltotien katkaisutaisteluun (16.8.44) ja heti sen jälkeen Peukalonien tukikohtaan, mikä oli osin syynä kaatuneitten kentälle jääntiin.

Alcazar jäi sittenkin valtaamatta. Sodan jälkeen vihollisen veteraani kertoi poistuneensa viimeisenä Alcazarista elokuun lopulla, Tsirkka-Kemijoen virran vietäväksi heittäytyen.

Raadollinen Rukajärvi

Rukajärven suunnan taisteluissa kaatui kaikkiaan n. 2700 sotilasta. Heistä lottia oli kahdeksan. Pelkästään Tahkokosken taisteluissa kaatui n. 200 suomalaista. Professori **Juri Kilinin** vuonna 2011 kansainvälisen Rukajärviseminaarin luennossaan esittämän arvion mukaan vihollisen 27 Divisioonan tappiot Tahkokoskella kohosivat 1500 mieheen.

Edellä mainittuihin Tahkokosken taisteluihin osallistuneista 9./JR 10:n n. 190 miehestä on vielä elossa komppanianpäällikön lähetti Maunu Kankaanpää sekä puolijoukkueenjohtaja Tauno Tikkanen, joita olemme mooneen kertaan haastatelleet myös videolle. Lisäksi juttua kirjoitettaessa on käytetty hyväksi nyt jo edesmenneiden Olavi Tiittasen, Aappo Pietikäisen, Väinö Lappalaisen ja Ilmari Jokelaisen haastatteluja.

Teksti ja kuvat: Ossi Laine ja Tenho Tikkanen

Kirjoittajat ovat Rukajärven suunnan historyyhdistys ry:n hallituksen jäseniä.

Riisan sotaikonin kiehtova tarina



Salmin Pyhän Nikolauksen ortodoksinen kirkko 1930-luvulla. Jutun ikoni on ikonostaasin vasemmassa ylänurkassa

Kuopiossa sijaitsevassa ortodoksinen kirkkokunnan museo Riisassa on nähtävänä erikoinen, kymmenien luodinreikien täyttämä ikoni.

Sotaikonin tarina alkaa talvisodasta, joka syttyi marraskuun viimeisenä päivänä vuonna 1939, kun Neuvostoliiton divisioonat ylittivät aamuhämärässä valtakuntien välisen rajan. Tulimyrsky levisi rajaa pitkin Kannakselta aina Petsamoon asti.

Vihollisen 168.D ylitti rajan klo 7 lähtien etenemään kohti Salmin kirkonkylää. Ankarista viivytystaisteluista huolimatta divisioonaa eteni kahden viikon kuluessa Pitkärannan ja Koirinon kautta Impilahden Kitilän kylään. Alueelle keskitetyt suomalaiset 13.D:n joukot aloittivat vilkkaan taistelutoiminnan motitua vihollisdivisioonan Kitilän kylän alueelle. Suurmottia ei saatu kuitenkaan sodan kuluessa purettua. Vihollisella säilyi kapea huoltoyhteys Laatokan jäätä pitkin motin alueelle.

Hyökkäyksen edessä vihollisotilaat ryöstelivät tavaroita ehjänä säilyneistä Salmin pitäjän taloista. Pyhän Nikolauksen ortodoksinen kirkostaikin vietiin irtaimistoa. Viholliset eivät kunnioittaneet pyhiä kuviakaan, vaan ikoneja revittiin kirkon seiniltä. Todennäköisesti juu-

ri 168.D:n sotilaat irrrottivat ikonostaasista 1800-luvun lopulta peräisin olevan kolme apostolia kuvaavan ikonin.

Ikoni matkasi (mahdollisesti sotilaiden) mukana Kitilän kylään ja ikonista restauroitiin ovi luultavasti johonkin Kitilän kylän suurmottin korsiin. Sotilaat sahasivat ikoniin oviaukon. Sahaatti ovi saranoitiin ja oveen laitettiin säppi, joka on sodan melkeissä kadonnut. Ikoni on ollut taisteluissa mukana, mistä todistavat yli 50 luodinreikää korsun ikonioivessa.

Jatkosodan alettua eversti Ruben Laguksen komentama 5.Divisioona eteni Kitilän ja Koirino-

jan kautta Salmin kirkonkylään heinäkuun lopulla vuonna 1941. Ilmeisesti silloin suomalaiset sotilaat löysivät korsun ovena olleen ikonin ja palauttivat sen takaisin Suomeen.

Jatkosodan jälkeen ikoni tallennettiin Iisalmessa sijaitsevaan evakkokeskukseen, joka nykyisin tunnetaan nimellä Artos. Sieltä sotaikoni siirrettiin vuonna 2016 ortodoksinen kirkkomuseo Riisaan.

Arvoitukseksi jää, mikä oli ikonin ryöstäneiden vihollisotilaiden motivaatio. Halusivatko he Neuvostoliiton ateistisen näkemyksen mukaan pilkata pyhää kuvaa, vai totesivatko he yksinkertaisesti ikonin soveltuvan hyvin korsun oveksi? Kolmanneksi vaihtoehdoksi voisi myönteisesti kuvitella myös, että kolme salaa ortodoksinen kirkkomuseo Riisaan.

Sodan kauhunkurimuksessa jokainen etsi turvaa omalla tavallaan – ehkäpä tämä ikoni oli heidän lohdunlähteensä?

Teksti: Pertti Marttinen

Kuvat: Ortodoksinen kirkkomuseo Riisa
Kirjoittaja on salmilainen evakko ja Muhoksen Sotaveteraaniyhdistyksen puheenjohtaja



Talvisodan aikana ikoni toimi korsun ovena

Hangon rintamamuseossa ollaan keskellä sotahistoriaa

Viime vuonna uudelleen avattu nähtävyys on yksi maan sotahistoriamuseoiden helmistä.

Vuonna 1987 ovensa avannut museo oli yhden veteraanin, **Stig Häggströmin** elämäntyö, mutta miehen kuoleman jälkeen museo uhkasi jäädä heitteille. Paikalliset sotaveteraanijärjestykset yhdistivät voimansa ja perustivat Länsi-Uudenmaan sotahistoriallisen yhdistyksen (Krigshistoriska föreningen i Västnyland) joka hankki museon omistukseensa ja aloitti tuolloisen puisen parakin mittavat kunnostustyöt.

Kesällä 2017 museo avasi ovensa uudestaan ja on nyt yksi maan antoisimmista sotahistoriakohteista.

Hurmaava Hanko

Museo on perinnetyötä parhaimmillaan ja osoittaa, kuinka eri tavoin sota eri puolella Suomea näkyi. Ennen sotia Hanko oli myös venäläisten rakastama kylpyläkaupunki, jonka elämän kulun sodat muuttivat täysin.

- Museon pääpaino on Hangon vuokraamisessa Neuvostoliitolle Talvisodan jälkeen ja Jatkosodan alussa täällä puolen vuoden ajan käydyistä taisteluista, kertoo museon opas **Sonja Bäckman**.

- Hangon sijainti Suomenlahden suulla nosti sen strategisesti tärkeään asemaan, kun Pietari perustettiin - tässä edustalla on käyty taisteluja jo ennen näitä itsenäisyyden sotia. Myöhemmin Hangon teollisuus lisäsi strategista merkitystä ja talvisodan aikana Hanko oli itse asiassa se kaupunki, jota pommitettiin eniten, hän paljastaa.

- Yli 70 kertaa! Vaikka jäljet olivat hirveät, ei niissä onneksi kuollut kuin kuusi ihmistä.

Suutareiksi jääneitä pommeja löytyy kuulemma yhä edelleenkin.

Kun rauha solmittiin maaliskuussa 1940, tuli tieto, että Hanko vuokrataan Neuvostoliitolle.

- Niidenkin, jotka eivät olleet paenneet jo sodan aikana, tuli lähteä. Koko alue tyhjennettiin 10 päivässä.

Apua mittavaan urakkaan saatiin mm. Ruotsista, josta tuli busseja auttamaan operaatioissa.

- Silloin saatiin oppia, että Ruotsissa ajettiin vielä silloin vasemmalla puolella – ruotsalaiskuskeilla oli vaikeuksia totutella tšekäläiseen ajosuuntaan. Ja piti vielä ajaa kauhealla kiireelläkin, Bäckman nauraa.

Venäläisarkea ja ruotsalaisvapaehtoisia

Museon näyttely etenee kronologisesti evakuoinnista Hankoniemen puolustuslinjan Harparskogin rakentamiseen ja venäläismiehityksen aikaiseen arkeen Hangossa.

- Väli rauhan aikana reilun vuoden ajan täällä oli myös siviilejä, kuten upseerien perheitä, Bäckman muistuttaa.

- Heillä oli täällä oma yhdyskuntansa. Täällä syntyi lapsia ja täällä käytiin töissä: täällä oli kauppoja, apteekkeja, elokuvateattereita. Tavarat tuotiin juna-

kuljetuksin Neuvostoliitosta. Jatkosodan alkaessa venäläissiviilit lähetettiin pois, mutta Hankoon jäi kuitenkin noin 20 000 venäläissotilasta.

Hangossa käydyin sodan ominaispiirteitä heijastaa myös museon kokoelmissa erityisen näkyvässä roolissa oleva ryhmä:

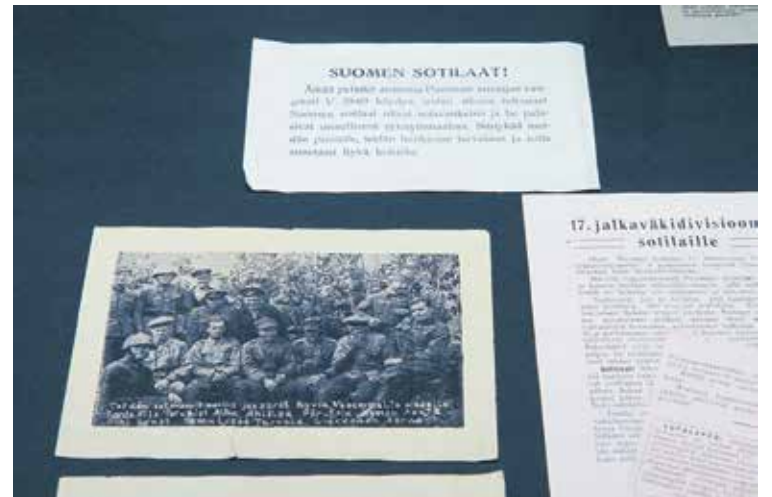
ruotsalaisvapaehtoiset. Ruotsinkielisinä heistä koottu pataljoona sijoitettiin juuri Hankoa puolustavaan jalkaväkirykmentti 55:een.

Sodan inhimillinen ulottuvuus tuodaan museon näyttelyssä esiin esineistön lisäksi myös silloisten sanomalehtien ja valo-

kuvien runsaan käytön kautta. Ruotsalaisvapaehtoisten omasilta on saatu lahjoituksina myös yksityistä kirjeenvaihtoa rintamalta. Sieltä löytyykin Bäckmanin mukaan kokoelman todelliset helmet, kuten ruotsalaisen ryhmänjohtajan **Sven Hyltén-Cavalliuksen** ja hänen vaimon-



Museo kertoo myös, miten sota vaikutti ihan tavallisten ihmisten arkeen



Myös propaganda oli sodassa käytetty ase



Hangon rintamalla taisteli vapaaehtoisia 12 maasta



Museon ympärillä avautuu historiallinen taistelumaasto



Uusittu museo avasi ovensa Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna

sa liki päivittäinen kirjeenvaihto.

- Sven oli ollut mukana jo Talvisodassa ja välirauhan aikaan linnoitustöissä Salpalinjalla. Hän oli tehnyt sopimuksen hyvän ystävänsä **Rune Stålhammarin** kanssa siitä, että hänen kaatuaan Rune olisi se, joka ilmoitaisi asiasta hänen vaimolleen ja Runen kaatuessa Sven kirjoittaisi hänen vanhemmilleen kirjeen, Bäckman kertoo.

Vain pari viikkoa lupauksen tekemisen jälkeen, lokakuussa 1941, Sven joutui lunastamaan

sen. Kaikkiaan ruotsalaisvapaaehtoisia kaatui 26, yksi heistä oli Rune.

Tosielämän teemapuisto

Kesäisin museo on auki joka päivä, talvikaudella lauantaisin ja sunnuntaisin 12-17. Tähän mennessä tänä vuonna on kävijöitä ollut reilu 6500.

Nuorempaa väkeä pyritään houkuttelemaan tänne monin tavoin. Museon takaa lähtee maastoon noin kilometrin mittainen, 25 ”rastia” käsittävä sotapolkukävelyreitti, pihalta löytyy armei-

jakoulutusta muistuttava tempurata.

- Alle 16-vuotiaiden sisäänpääsy on aina maksuton, kouluryhmät saavat tämän projektin yhteydessä ilmaiseksi myös opastetun kierroksen, hän kertoo, työn alla olevaan kouluyhteistyöhankkeeseen viitaten.

Museon poikkeuksellinen sijainti luokien erinomaiset edellytykset herättää historia eloon tavalla, johon koulun oppikirjat eivät pääse. Vanha vuokra-alueen raja on vain sadan metrin päässä ja museon ympärillä avautuvat

juoksu- ja taisteluhaudat herättävät historian eloon.

- Syyskuussa täällä kävi koululaisryhmä Helsingistäkin, kun heidän opettajansa oli niin tähän paikkaan kesällä ihastunut. Tämä on kuulemma niin kiinnostava. Ruotsalais- ja suomalaisveteraanien pihalle rakentamaa muistokorsua lukuunottamatta kaikki täällä on autenttista, hän hymyilee.

**Teksti ja kuvat:
Ariela Säkkinen**

PS. Museon lisäksi Hangosta löytyy lukuisia muitakin kiinnostavia kohteita, minkä vuoksi sotahistoriallinen ekskursion Hankoon kannattaa tehdä jo vaikka heti ensi viikonloppuna. Näitä löydät Sotaveteraaniliiton nettisivulta julkaistusta jutusta!

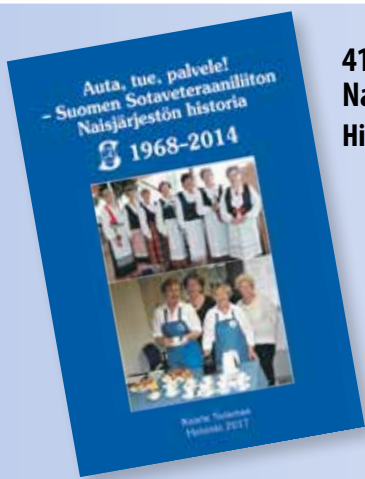
Sotaveteraaniliiton myyntitoimisto palvelee

Toimisto avoinna ma-pe 8.30-16.00

Soita Riinalle 09 6126 2015

Sähköposti: riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraanit.fi



41 Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön historia
Hinta 20 euroa

40 Sotahistoriikirja

Kirjassa on yli 20 arvostetun suomalaisen sotahistorioitsijan kirjoittamaa artikkelia.

Hinta 30 €



38 Yhdessä perille

Veteraanin hartauskirja, toimittanut Yrjö Knuutila, 184 sivua.

Hinta 7 euroa



35 Sotaveteraanikalenteri vuodelle 2019

Kalenteri on tarpeellinen ja hyvä tietopaketti jokaisen jäsenen taskuun.

Hinta 6 euroa



1 Sotaveteraanimitali

Myös kannattajajäsenille

Hinta 15 euroa



2 Jäsenmerkki

Myös kannattajajäsenille

Hinta 15 euroa



4 Liiton standaaari

Hinta 35 euroa



6 Suomen lippu

Hinta 30 euroa



43 Sama kaiku on askelten -CD

Kymmenen sotaveteraanikuoron ja Haminassa sotaveteraanien konsertissa taltioiduista äänitteistä on koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD. Uusi painos

Hinta 20 euroa

KÄYNTIOSOITE: Kellosilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunut 7 ja 9 kulkevat Kellosillan pysäkillä.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600, 00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

Lähiosoite:

Postinumero ja -toimipaikka:

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

KENTÄLTÄ

Viitasaarella avattiin veteraanipuisto



Seppelettä laskemassa sotaan lähteneiden muistomerkillä (vasemmalta) kaupunginjohtaja Janne Kinnunen, Isto Korhonen ja Alpo Paananen

Syyskuussa avatun veteraanipuiston vihkimistilaisuus alkoi seppeleen laskulla puiston laidalla sijaitsevalle sotaan lähteneiden muistomerkillä. Seppelettä olivat laskemassa Viitasaaren kaupunginjohtaja **Janne Kinnunen**, Viitasaaren Sotaveteraaniryön puheenjohtaja **Isto Korhonen** sekä sotaveteraani **Alpo Paananen**.

Muistomerkin vieressä hulumusivat lämpimässä syysssäällä lippuosaston veteraani- ja reserviläisyhdistysten liput sekä Suomen lippu. Kunniavartiossa muistomerkillä seisovat viitasaarelaiset reserviupseerit maastopuvuissa miekköjen kera.

Vanhan yhteiskoulun läheisyydessä, Keitelejärven rannalla sijaitsevan puiston avauksen suoritti Viitasaaren kaupunginjohtaja Janne Kinnunen. Puiston nimikiven päältä poistivat kankaan Viitasaaren lukion oppilaat **Janika Kotilainen** ja **Ville Rähälä**. Kauniit kukat paljastetun kiven ääreen asettivat lukiolaiset **Hanna Paananen** ja **Aatos Pasanen**.

Avajaistilaisuus päättyi kansalaisopiston laulelmakuoron esitykseen. Tämän jälkeen juhlaväki siirtyi seurakuntatalolle kakkukahveille ja pienen ohjelmatuokion pariin.

Teksti: Kari Hämäläinen
Kuva: Mari Waali

14. Divisioonan perinneyhdistyksen nuoriso- ja perinnepäivät Kuhmossa

30.8. - 2.9. järjestettyjä nuorisopäiviä vietettiin tänä vuonna jo 12. kertaa. Kohderyhmän tavoittamisessa onnistuttiin: yhteensä tapahtumat houkuttelivat paikalle liki 6000 vierasta.

Perjantain aloitti juhmallinen lipunnosto ja aamunavaus uuden Tuupalan puukoulun pihalla, minkä jälkeen juhlasalissa alkoi nuorisotapahtuma. Yhdistyksen puheenjohtaja prikaatikenraali **Tuomo Repo** jakoi kirjoituskilpailun ja sukkulaviestien palkinnon oppilaille.

Toritapahtumassa esiteltiin Puolustusvoimia ja Rajavartiolaistosta ja tarjolla oli luonnollisesti myös hernerokkaa, munkkeja ja kahvia.

Lauantaina kuultiin **Antti Rasilon** erinomainen luento isänsä, Talvi- ja Jatkosodan veteraanin **Osmo Rasilon** sotatietä, minkä jälkeen Savo-Karjalan maanpuolustussoittokunta viihdytti yleisöä sodanaikaisin kapalein.

Sunnuntaiamuna monisatapäinen joukko kuhmolaista koontui perinteiseen jumalanpalvelukseen Kuhmon kirkkoon, jossa kenttärövästi **Vesa Aurénin** väkevä saarna ja nuorten (**Elisa Oinas-Panuma** ja **Kalle Kuha**) tekstinluvut eivät jättäneet ketään kylmäksi.

Pääjuhla veti Tuupalan uuden puukoulun juhlasalin täyteen. Juhlapuheen piti Maavoimien komentaja, kenraaliluutnantti **Petri Hulkko**. Nuorten tervehdyksen tapahtumaan toi **Roosa Mikkonen**. Musiikkia esittivät Kuhmon ja Sotkamon mieslaulajat solistinaan tangokuningas **Pekka Mikkola**, Lapin sotilas-



Nuorisopäivillä palkittiin mm. kirjoituskilpailussa ansioituneita, vasemmalta Kaisa Malinen, Vanni Triipponen, Jenny Kinnunen, Johanna Kähkönen ja Joonas Kilponen. Palkinnon jakoivat Tuomo Repo sekä Jussi Pulkkinen (kuvassa oikealla).

soittokunnan seitsikko, Kuhmon musiikkiopiston huiluduo **Sofia Turunen** ja **Johanna Huotari** sekä harmonikkaduo **Jarno** ja **Toni Huotari**.

Yhdistys palkitsi standaarilla juhlapuhujan lisäksi edellisen puheenjohtajansa prikaatikenraali **Jukka Sonnisen**, yhdistyksen pitkäaikaisen varapuheenjohtajan eversti **Martti Huuskon** sekä kaikkien kuhmolaisten tunteen maanpuolustusvaikuttaja puheenjohtaja **Heikki Pitäjämäen**.

Raappanan päällikkö- ja jääkäripuukolla palkittiin puolestaan yliluutnantti **Matti Halonen**, puheenjohtaja **Jussi Pulkkinen**, kapteeni **Jouko Kinnunen**, opettaja **Heikki Hyvänen**, kirkkoherra **Timo Suutari** sekä rehtori **Seppo Vilén**.

Puisen käsin kaiverretun Rukajärvi-tunnuksen saivat eri-

tyisopettaja **Maija Inget**, rehtori **Anja Karhunen**, tapahtumatuottaja **Hilkka Komulainen**, puheenjohtaja **Jaana Mattila**, rouva **Irma Merentie** sekä rehtori **Eila Vilén**.

Lopuksi vaihdettiin vetovastuuta Martti Huuskon luovuttaessa viestikapulan Ilomantsille. Sen otti vastaan kansanedustaja **Hannu Hoskonen**, joka tiesi jo kertoa, että vuoden 2019 nuoriso- ja perinnepäivien ajankohdaksi on elokuun toinen viikonloppu. Viikonloppu on Ilomantsille muutenkin merkittävä: samalla juhliataan myös Jatkosodan viimeistä suurta torjuntavoittoa, jossa kenraalimajuri Raappanan joukot löivät ja tuhosivat kaksi Puna-armeija divisioonaa Ilomantsin korvessa.

Teksti: Timo Karppinen
Kuva: Juho Huusko

Yhteislaulut päättivät Paavolan Veteraanipuiston kesän

Paavolan Veteraanipuiston kesä päätettiin yhteislaulutahtumalla, jota kylän yhdistykset ja Sotaveteraanit olivat yhteistoimin järjestämässä.

Veteraanipuiston vieressä ovat sekä Sofian kirkko että Paavolan vanha museo. Yhteislauluja

vetivät jämäkästi Veteraanikuoro ja Nuorisoseuran kuoro Aikasetmiehet johtajanaan **Vuokko Kuismiin**.

Puiston kivipaadet palauttavat veteraanien kunniajot mieliin. Maamme juhluvuonna puistoon istutettiin Suomi-100 juhluksi

ja se näyttää juurtuneen sekä lähteneen kasvuun ripeästi.

Veteraanit harvenevat ja se todettiin myös Paavolan tapahtumassa: paikalle jaksoi veteraaneista vain musiikkimiehenä tunnettu **Vilho Koivumaa**. Viimeisenä lauletti Ääniset aallot jäi kauniisti soimaan muistojen tapahtumapaikalle.

Tilaisuuden päätteeksi juotiin vielä kahvit puiston siimeksessä.

Monesta suusta kuului pyyntö siitä, että tätä syyskesän lauluperinnettä puistossa jatketaan ja näin vaalitaan veteraanimuistoa ja arvokasta perinnettä.

Sankarihautat Paavolan kirkkomaalla ovat saaneet uuden ilmeen, kun paikkakuntalaiset yhteisvoimin talkoillen kunnostivat suururakkana sankarihautarivit. Pitkät hautarivit muistuttavat jokilaakson raskaista ajoista.



Paavolan sankarihautausmaa on kunnostettu talkoovoimin.

Teksti ja kuva: Pentti Syrjäpalo



Autojen varaosat, lisävarusteet, kemikaalit ja työkalut



www.fixus.fi

Lahden Sotaveteraanit ry palkitsi toimijoitaan

Lahden Sotaveteraanit ry viettää tänä vuonna 60-vuotisjuhlavuottaan. Sen merkeissä veteraaniyhdistys jakoi lokakuun tapahtumassaan tavallista runsaammin kunnia- ja ansiomerkkejä vapaaehtoistoimijoilleen. Yksi merkkien saajista oli Lahden entinen kaupunginjohtaja **Seppo Välisalo**. Yhdistys palkitsi 36 henkilöä.

Suomen Sotaveteraaniliiton ansioristin saivat **Eeva-Liisa Aaltonen, Pekka Jouko, Niilo Kivisola, Ossi Savolainen** ja **Raija Strengell**.

Kultainen ansiomerkki myönnettiin **Risto Kajasteelle, Eino Kalliselle, Sirkka Kandolinille, Eeva Korhoselle, Maria Lahdelle, Väinö Lahdelle, Pentti Lahtiolle, Marita Lehdolle, Eelis Louhille, Sauli Mommole, Martti Niutalle, Juha Orkomiehelle, Eemil Saarelalle, Markku Seloselle, Asta Sutiselle, Taisto Syrjälle, Irja Taskisel-**



Paikalla olleet Sotaveteraaniliiton kultaisen ansiomerkin saaneet.

le, Kauko Törölle, Vaula Vesenterälle ja Seppo Välisalolle.

Hopeisella ansiomerkillä muistettiin **Pekka Honkaniemi, Irmeli Lehikoista, Leena Mattilaa ja Marko Patrakkaa.**

Yhdistyksen puheenjohtajiston kunnianuijat ja kunniakir-

jan saivat **Niilo Aaltio, Juhani Honkaniemi, Raija Koskinen, Eero Lehtonen, Jukka Simola, Helvi Savutie ja Tauno Strengell.**

Teksti ja kuva: Lasse Koskinen

Lahden Sotaveteraaneissa todistettiin yhdessä tekemisen voimaa

Lahden Sotaveteraanipiirin Lyhteismajan "hengetär" **Marita Lehto** joutui syyskuun lopussa huomaamaan majan joutu- neen myrskyvaurioiden kohteeksi. Viereinen puu oli syysmyrskyn seurauksena katkennut yli kymmenen metrin korkeudella ja aiheuttanut tuhoa majan käymälärakennuksen päälle.

Pian selvisi, että vakuutus ei vahinkoja korvaisi, mutta korvaamattomaksi osoittautuikin lahte- laisten osoittama apu.

Lahden kaupungin luonnon- suojelevalvoja **Asko Riihelä** lupautui heti toimittamaan tarvikeita vahinkojen raivaamiseen ja korjaamiseen. Seuraavaksi metsä- työnjohtaja **Mikko Turunen** toi- mitti tätä varten paikalle nostu- rilla ja kouralla varustetun kuor- ma-auton.

Vain muutama päivä myöhem- min koivunlatva saatiin nostet- tua ja seuraavana päivänä **Mat- ti Rossin, Jyrki Ristkarin, Esa Salosen, Esko Roposen** sekä **Markku Selosen** muodosta-



Uutta kattoa asentamassa Matti Rossi (vas.) ja Markku Lankinen

ma talkooporukka aloitti työnsä **Seppo Ruotsalaisen** lahjoitta- man puutavaran turvin.

Ensin purettiin rikkoontuneet kattopellit ja katkenneet laudat, seuraavalla viikolla korjattiin sei- nät ja asennettiin Riihelän toi- mittamat uudet kattopellit. Am- mattitaidolla hoidetun urakan

tueksi saatiin myös muonituksen järjestäneet Päijät-Hämeen Rau- hanturvaajat.

Teksti: Jarmo Laine

Kuva: Markku Selonen
Kirjoittaja on Päijät-Hämeen Rauhanturvaajien tiedottaja

Kempeleen kirkkopäivässä hyvästeltiin sisällissodan haavat



Sotainvalidien Veljesliiton Pohjois-Pohjanmaan Piiri ry:n puheenjohtaja Antti Pesälä (vas.) ja Pohjois-Pohjanmaan reserviläispiirien toiminnanjohtaja Markku Holopainen

Sotiemme veteraanien Pohjois- Pohjanmaan kirkkopäivää vietettiin 2.9.2018 Kempeleessä, jonne saapui lähes 400 veteraania ja veteraanien ystävää. Päivä alkoi ekumeenisella jumalanpalveluk- sella Kempeleen kirkossa, minkä jälkeen nautittiin lounas Kokko- kankaan seurakuntakeskuksessa.

Päiväjuhlassa esiintyivät Uta- järven puhallinorkesteri ja Oulun Sotaveteraanikuoro. Juhla- puheen piti Oulun kaupungin- valtuuston puheenjohtaja **Juha Hänninen**. Musiikki, puheet sekä kirkkopäivän sanallinen tunnus "Sovinnossa meidän suo maata rakentaa" johdattivat osal- listujien ajatukset maamme itse- näisyyden satavuotisen historian eri ilmentymiin.

Kirkkopäivän päätoimikun- nan puheenjohtaja **Antti Pesälä**

sittoi puheensa kirkkopäivän sa- nalliseen tunnukseen.

- Vuosisata sitten koki nuori itsenäinen isänmaamme sisäl- lissodan kauheet, jotka jätti- vät suomalaisen yhteiskuntaan syvät haavat. Monille haavojen arvet ovat vieläkin kipeät. On tullut aika jättää nämä ahdistavat tapahtumat lopullisesti histo- riaan. Sanallinen tunnus "Sovinnossa meidän suo maata rakentaa" haastaa meidät jokaisen omien lahjojemme ja mahdolli- suuksiemme mukaisesti jatka- maan rakkaan isänmaamme rau- hanomaista rakentamista, jotta tulevilla sukupolvilla olisi täällä entistä parempi ja turvallisempi asua ja elää.

Teksti ja kuva: Kari Ahokas

TAPAHTUMIEN KESKIPISTEESSÄ

TURKU-AREENAT

www.turku-areenat.fi

Maanrakennus Maamyyrä Oy Perttula	Oulaskankaan sairaala Oulainen	Oulun Palvelusäätiö
Holstinmäen Autolasi Oy Oulu	Oulun Betoniporaus Oy	Pikapaja Oy Pyhäsalmi, Oulu
Taloco Oy Oulu	Oy Potoj Trading Ab Parainen	Kuljetusliike Trans-Mantila Ky Parkano

KENTÄLTÄ

Varsinais-Suomen kirkkopyhä keräsi tuvan täyteen



Nummen koulun sali täyttyi ääriään myöten kirkkopäivän viettäjästä

Nousiaisten Pyhän Henrikin nimelle omistetun keskiaikaisen kivikirkon suojiin kerääntyi syyskuun alussa noin 300 sanan kuulijaa Varsinais-Suomen Veteraanijärjestöjen viettäessä yhteistä kirkkopyhäänsä sunnuntaina. Päivä koostui messusta, ruokailusta, päiväjuhlasta ja kahvitarjoilusta.

Messussa saarnasi emeritus tuomiorovasti **Rauno Heikola**, liturgina toimi Nousiaisten kirkkoherra **Juhana Markkula**. Virret säesti kanttori **Hannu Hiltula** ja seppelpartion lähetti matkaan rovasti **Esko Laine**. Musiikista vastasi kirkossa myös Nousiaisten Sotaveteraanien Tukijaoston Kisällit – kuoro.

Kirkkopyhään kuuluvaa päivätilaisuutta vietettiin läheisessä Nummen koulussa. Nousiaisten Marttojen valmistaman ja Porin Prikaatin varusmiesten tarjoileman maukkaan lohikeittoaterian jälkeen kuultiin Laivaston Soittokunnan, Kisällit-kuoron ja **Juha Aavikon** musiikkiesitysten lisäksi Nousiaisten kunnan sekä seurakunnan tervehdykset, joista ensiksi mainitun toi kunnanjohtaja **Jaana Karrimaa** ja jälkimmäisen kirkkoherra **Juhana Markkula**. Lämminhenkinen yhdessäolon hetki päättyi kahvitarjoiluun.

Teksti ja kuva: Osmo Suominen

Etelä-Karjalan kirkkopyhä säilyttää suosionsa vuodesta toiseen

Tänä vuonna oli Lemminkäinen järjestää Etelä-Karjalan sotaveteraanien yhteinen kirkkopyhä. Jumalanpalvelus Lemminkäisen kirkossa oli sikäli historiallinen, että itsenäisenä seurakuntana Lemminkäen lakkauttamisen vuodenvaihteesta. Vuoden 2019 alusta se on osa Taipaleen seurakuntaa, johon Lemminkäen lisäksi kuuluvat Savitaipale ja Taipaleen.

Jumalanpalveluksen liturgina toimi nykyinen ja myös tulevan uuden seurakunnan kirkkoherra **Lea Karhinen**, joka myös päiväjuhlan lopuksi siunasi osallistujat.

Myös usea piirin alueen pappi oli jakamassa ehtoollista. Saarnan piti Lemminkäen edellinen kirkkoherra **Lauri Vaalgamaa**. Päiväjuhlan puhujana oli kenttäpiispa emeritus **Hannu Niskanen**.

Jumalanpalveluksen jälkeen laskettiin seppel Lemminkäen sankarihautausmaalle, jonne on haudattu 134 sankarivainajaa (osa kentälle jääneitä). Ensimmäinen sankarihautajaisten nimellä järjestetty tilaisuus Lemminkäen kirkossa nähtiin jo tapainpäivänä 1939.

Lemminkäen Sotaveteraanit onnistuivat puheenjohtajansa **Juha**

Junnosen kanssa järjestämään hienon juhlapäivän perinteisellä ohjelmalla, johon kuului laulua ja musiikkia.

Juhla oli myös sopivan pituinen, kehu osallistujista vanhin, 99-vuotias imatralaisveteraani **Kalevi Ignatius**, joka jaksoi hyvin ohjelman loppuun saakka.

Kirkkopyhä oli suosittu tänäkin vuonna: viime vuosien tapaan se keräsi parisensataa osallistujaa.

Teksti: Raili Leino
Kuva: Jorma Ignatius



Valmiina seppelienlaskuun.

Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiirin naisten leppoisa kesäretki

Kanta-Hämeen Sotaveteraanipiirin Naiset retkeilivät elokuun lopulla Jokioinen - Humpilaa -alueella. Bussi lähti Lammita aamuvarkaisella keräten mukaan osallistujia Hauholta, Hattulasta, Hämeenlinnasta ja Rengosta. Matkan vetäjänä toimi **Aini Alhainen**.

Jokioisilla ryhmä jalkautui ”kymmenkahveille” kunnantalolle, jossa kunnanvaltuuston puheenjohtaja **Jorma Hacklin** piti eloisan ja mielenkiintoisen esittelyn Jokioisten kehityksestä. Kylä on pitäjään saatu paljon teollisuutta, tutkimusta, tiedettä, kultuuria ja yritteliäisyyttä!

Seuraava kohde oli Jokioisten kirkko. Matka sinne tarjosi paljon ihasteltavaa: kauniita pitsihuviloita; Torpparipatsas sekä kuningas Eerik XIV:n jo vuonna 1562 perustaman Jokioisten historiallisen kartano, joka aikanaan oli Suomen toiseksi suurin rakennus. Sen kolmikerkkoinen viljamakasiini pitää sisällään ihan oman tarinansa: se pelastettiin sodan keskeltä ja siirrettiin yön turvin alkuperäisestä sijainnistaan.

Kauniisti hoidettu kirkkomaa sykähdytti: täällä sijaitsevat sankarihautat ovat 218 nuorukaisen viimeinen leposija. Lisäksi Jokioisten kirkolta löytyy Karjalaan jääneiden ja veteraanien muistomerkki, samoin kuin myös Miina Sillanpään muistomerkki.



Kesäretkellä tutustuttiin mm. Jokioisten kauniiseen puukirkkoon

Kirkkoon on mm. lahjoituskina kertynyt arvokasta esineistöä 1600- ja 1700-luvuilta. Kaunis pitsikirkko on muuten Suomen puukirkoista toiseksi vanhin – silloinen kartanonherra rakennutti sen jo vuonna 1631, paljasti ryhmäläisille kierrosta johtanut kirkkoherra **Jyrki Koivisto**.

Humppilaa kohti jatkunutta matkaa tehtiin aurinkoisessa säässä läpi henkeäsalpaavan kauniiden maalaismaisemien, joita vartioivat ylväästi Tyrniseleen tuulivoimalan neljä tuulimyllyä. Emme epäisi arvanneet, että niiden moottorikeskukset ovat linja-auton kokoluokkaa!

Humppilassa retkeläiset saivat nauttia Humppilan veteraaniryhdistyksen edustajien isännöi-


mä lounaan, jonka jälkeen päivän ohjelma vaihtui kulttuurista tutustumiskierrokseksi paikallisiin ostosmahdollisuuksiin. Humpilassa kun oltiin, kuului näihin mm. paikkakunnan kuuluisa laiteollisuus.

Retken paikallisoppaana ja selostajana toimi **Marjaleena Örn**, jolta saatiinkin rautaisannos paikallishistoriaa, josta moni kaivaa vielä innolla lisätietoa. Mukavan ja leppoisan matkan aikana oli iloa tavata vanhoja ja uusia veteraaninystäviä. Laulu raikui bussissa mennessä tullen ja osanottajat kiittelivät matkasta jääneitä hyviä muistoja. Veteraanityö jatkuu!

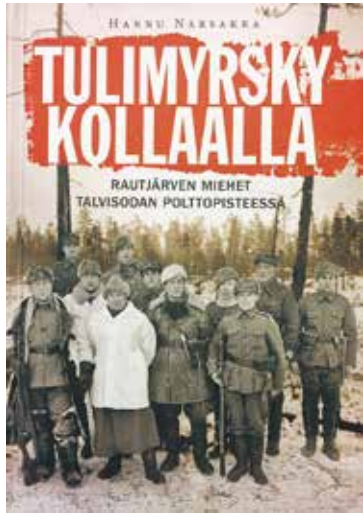
Teksti: Eija-Liisa Sarkkola
Kuva: Vuokko Kasari

BERNER

DNA

Pernajan Rakennus Oy	Herrmans Oy Ab Pietarsaari	Oy Johnson Metall Ab Pirkkala
AK-Raudoitus Oy Porvoo	Maa- ja Pohjarakentaminen Heikkilä M. M. T Pyhtää	Maa- ja vesirakennus Veppling Ky Pyhtää
Kuljetusliike Timo Tuominen Pälkäne	Er-Ra Metall Oy Puh. 0400-648 141 Pöytyä	Raahen Energia Oy
Marketing Magic Oy Raisio	Team Juntunen Oy Rantsila	Rauma Cata Oy
Maansiirto Korkalainen Oy Rautavaara	Muoviura Oy Riihimäki www.muoviura.fi	Sähkötyö Matti Tennilä Ky Rovaniemi
Lapin Kumi Oy Rovaniemi	Poltinhuolto Ahonen Oy Salo	Matima Oy Sastamala
SK-Kojeistot Oy Seinäjoki	NurMetal Seinäjoki	Saukrast Oy Soini
Kolarikorjaamo Auvinen Oy Sysmä	Tilitoimisto Aureelia Ky Sysmä	Jukan Taksi Taavetti puh. 0400-271 276
Puhallinsoitinkorjaamo Jarmo Parkusjärvi Tampere	TK Tili ja Laskenta Oy Tampere	Arnon Oy Tampere www.arnon.fi
Kalevan Isännöinti Oy Tampere	Kiviketo Oy Tampere	Kilsa Tools Oy Toijala
Rakennuspalvelu Teknorak Oy Turenki	Oy Tainaniemela.fi Turku	Asennus Misso Oy Turku
JP-Metalli Oy Turku	Trans Aarnio Oy Turku	Rakennus Kivilammi Oy Turku
Oksasen Puutarha Oy Paattinen	Lemmelän Koneet Oy Tuusula	Levytyö Kinnunen Oy Jokela
KIITOS SOTAVETERAANELLE TUUSULASTA! 	Robecorp Oy Ulvila	Kuljetusliike A. Lahtinen Ky Urjala
NAC Arkkitehdit Oy Vaasa	Powernet Oy Vantaa	Mapei Oy Vantaa
Sirius Engineers Oy Vantaa	Makner Oy Vantaa	JT-Export Oy Ltd Varkaus
J-PV Kuljetus Varkaus	Arokivi Oy Varkaus	Sorakuljetus Timo Torssonen Vieremä

Kollaa kesti, legenda ei



Hannu Narsaka: Tulimyrsky Kollaalla – Rautjärven miehet talvisodan polttopisteessä Omakustanne, 2017, 383 s.

Hannu Narsakan uutuus on teki-jänsä mukaan seuraus liki kymmenen vuoden tutkimusretkestä hänen isänsä ja setänsä sotapolkuun maineikkaan JR 34:n 6. komppanian riveissä.

Komppaniasta on muodostunut suomalaisten kollektiivisessa muistissa melkein yhtä legendaarinen

kuin Kollaasta, jota se puolusti: sen riveistä löytyi tarkka-ampuja Simo Häyhä ja sitä komensi Marokon Kauhuna tunnettu Aarne Juutilainen (kahden Mannerheim-ristin Ilmari Juutilaisen veli). Juuri Juutilainen teki kenraalimajuri Hägglundille Suomen puolustuslinjasta lupauksen, joka jäi historiaan: Kollaa kestä.

Kotirintaman luottavaisuutta ja uskoa epäilemättä vahvistaneita sankaritarinoita on paisuteltu varmasti varsin reippaasti ja niiden sijaan Narsakan motivaationa on ollut tuuden selvittäminen, mitä hän on tehnyt perusteellisella taustatutkimuksella ja avoimen analyttisellä mielellä. Hän onnistuu välttämään puutteellisen kontekstualisoinnin ja mitä mielikuvituksellisempien teorioiden vietäväksi heittäytymisen, mihin harrastajatutkija helposti lankeaa. Kaikkiin kysymyksiin ei vain silti tule kai koskaan löytymään aukottomia vastauksia. Ehkä ei ole tarvettakaan?

Rautjärveläismiesten kokemuksiin keskittyvät kirja on esimerkiksi paikallisesta perinnetyöstä parhaimmillaan. 1980-luvulla paikkakunnalla virinnyt halu Talvisodan

muiston vaalimiseen on tuottanut Narsakallekin mm. haastattelutaliointien muodossa vertaansa vailla olevaa materiaalia, jonka ansiosta kirjoittaja pystyy antamaan ansaitun äänen Kollaan kauheudet itse kokeneille veteraaneille, joiden merkitystä itsenäisyyden säilymisessä ei varmastikaan voi yliarvioida.

Yhdistettynä valokuviiin, kattiin tilastoihin ja listoihin (mm. kaikista kaatuneista ja kadonneista), karttoihin, rintamalta lähetettyihin kirjeisiin ja ennen kaikkea jouhevasti etenevään tekstiin saadaan kokoon jokaista sotahistoriaharrastajaa hellivä havainnollinen - joskin paikoin ainakin noviisin uuvuttavan yksityiskohtainen - kokonaisuus.

Tuloksena on kirja, joka romuttaa huolella vaalittuja myyttejä niin Häyhästä kuin etenkin Juutilaisesta...vai romuttaako sittenkään? Ei voi nimittäin olla mieltämättä, kuinka paljosta hänen kiisteltyä persoonaansa on sittenkin kiittäminen. Joukot uskoivat itseensä, toisiinsa ja mahdollisuuksiinsa ja lunastivat lupauksen: Kollaa kesti.

Ariela Säkkinen

Ukrainan nälänhädät yksissä kansissa



Anne Applebaum: Punainen nälkä – Stalinin sota Ukrainassa, Siltala 2018, 526 s.

Jumala varjeltoon meitä nyt ja tulevaisuudessa vainoharhaisilta diktaattoreilta. Tämä on päällimmäinen ajatus, kun lukee vuonna 2004 Gulag: A History -teoksestaan Pulitzer palkitun, London School of Economicsissa professorina työskentelevän ja sekä Puolassa että Englannissa asuvan Anne Applebaumin uuden kirjan, Yli viisisataa sivuinen teosjätti perustuu massiiviseen arkistomateriaaliin ja saatiin silminnäkijähaastatteluihin sekä ukrainalaisten historioitsijoiden tutkimustuloksiin. Teos on sujuvasti kirjoitettu, sisällön karmivuudesta huolimatta lukeminen on helppoa.

Vuosina 1932 – 33 lähes neljä miljoonaa ukrainalaista kuoli nälkään Stalinin käynnistämän kollektivisoinnin seurauksena. Stalin ja Neuvostoliiton ylin johto olivat täysin tietoisia käynnissä olevasta

katastrofista, mutta he eivät tehneet elettäkään estääkseen asian tapahtumisen. Talonpoikien lisäksi Ukrainan kulttuurien ja poliittinen johto joutui hyökkäyksen kohteeksi. Nälänhätää itsessään kiellettiin koskaan tapahtuneen. Tilastoja väärennettiin ja muistot tukahduttettiin. Neuvostojohto oli päättänyt murskata kaikki ukrainalaisten kansalliset pyrkimykset; maan historia oli lopullisesti painettava hautaan yhdessä miljoonien uhrien kanssa. Ajanjakso on saanut myöhemmin nimityksen holodomor, joka juontuu ukrainan kielen sanoihin holod (nälkä) ja mor (tuho).

Ukraina oli kokenut neuvostojen ensimmäisen nälänhädän jo kymmenen vuotta aiemmin eli vuosina 1921 – 22. Yhdessä äärimmäisen tärkeässä suhteessa tämä ensimmäinen nälänhätä kuitenkin erosi jälkimmäisestä; tätä ensimmäistä ei pidetty salassa. Ja mikä on vielä tärkeämpää, hallinto ainakin yritti auttaa nääntyviä myös siinä osin onnistuen. Pian sen jälkeen kun Pravda oli 21 kesäkuuta 1921 asiasta kertonut hyväksyttiin ”Koko Venäjän nälänhätäkomitea”, joka koostui muista kuin bolsevikeja edustavista poliittisista henkilöistä. Suoritettiin mm. kansainvälisiä vetoumuksia avun saamiseksi, jotka tuottivat tulosta mutta viiveellä. Tämäkin ajanjakso johti kymmenien tuhansien ihmisten kuolemaan, mikä toki on paljon vähemmän, kuin jälkimmäisessä katastrofissa.

Kirja jakautuu 15 lukuun, ja se alkaa vuodesta 1917, Ukrainan vallankumouksesta ja Ukrainan kansallisuusliikkeestä, joka siis tuhoettiin vuosina 1932 – 33. Kirja

päätyy nykyaikaan käsittelemään käynnissä olevaa muistin politiikkaan Ukrainassa. Vuonna 1933 ne miehet ja naiset, jotka olisivat voineet johtaa maata, heidän mahdollisessa vaikutuspiirissään olleet ihmiset ja ne, joihin nämä vuorostaan olisivat voineet vaikuttaa, poistettiin yhtäkkiä näyttämöltä. Heidän tilalleen sittemmin tulleet ovat säilytetty hiljaisiksi ja kuuliaisiksi, opetettu olemaan varuillaan, harmitsevia ja huolissaan. Koko Ukrainan nykyinen sekava tilanne juontaa pitkälti juurensa vuodesta 1933.

Nälänhädän historia on tragedia, jolla ei ole onnellista loppua. Ukrainan historia ei kuitenkaan ole siinä mielessä tragedia, että vaikka ihmisiä siis näännytettiin miljoonittain, kansakunta kuitenkin jäi maailmankartalle. Muisti tukahduttettiin, mutta tänään ukrainalaiset keskustelevat ja väittelevät menneisyydestään. Väestönlaskentatiedotkin Moskovan toimesta toki tuhoettiin, mutta arkistot kertovat nykyisin kuitenkin jotakin.

Nälänhätä ja sen jälkiseuraukset jättivät hirvittävän jäljen. Mutta vaikka haavat ovat edelleen olemassa, miljoonat ukrainalaiset yrittävät tänään, valitettavasti sodan keskellä, kuitenkin ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1933 lopultakin parantaa niitä. Kansakuntana ukrainalaiset tietävät, mitä kerran tapahtui, se tieto voi muokata Ukrainan historiaa. Ehkä se auttaa meitäkin paremmin ymmärtämään sitä, mitä Ukrainassa tänään tapahtuu.

Osmo Suominen
Kirjoittaja on Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja

HARTMAN
1862

COMATEC®

www.comatec.fi

RUSKOVILLA®

TRACKER®

The Hunting Experience by Tracker.

Targa®

The 4x4 of the sea



HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBERSKAPS CENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

RANNAN
TEOLLISUUSKONE OY

www.rannanteollisuus kone.fi

Lukijoilta-palstalle lähetettyjen kirjoitusten enimmäispituus n. 2 500 merkkiä.

Lukijoilta

Valitus Kelan kuljetuspalvelusta

Toimin omaishoitajan sijaisena 94 vuotiaalle sokealle ja lähes kuurolle sotaveteraanille. Tilasin 4.10 Kela-taksin hyvissä ajoin kaikkien ohjeiden mukaan. Minulle vastattiin, että taksi tulee 5.10 klo 10:55–11:15 välisenä aikana hakemaan potilaan sekä minut saattajana ja vie meidät Porvoon sairaalan silmäklinikalle.

Veteraanilla oli tärkeä silmätarkastus laserhiontojen jälkeen. Tarkoitus oli myös tarkistaa voisiko hänen silmätippojen määrää vähentää. Hänellä on viidet erilaiset tipat joita pitää laittaa neljä kertaa päivässä, ja joiden tiputtamiseen menee yhteensä 3-4 tuntia. Itsehän hän ei näitä pysty suorittamaan vaan nämä omaishoitajan on tehtävä kaikkien muiden tehtävien lisäksi.

Odotin tämän sotaveteraanin kanssa sateessa 35 minuuttia taksia, jota ei kuitenkaan koskaan tullut. Soitin keskukseen, josta tilasin taksin, ja minulle vastattiin että tilaus kyllä siellä näkyy, mutta kukaan sitä ei ollut "napannut". Ihmettelin isoon ääneen että miten niin ei ole napannut, minähän tilasin sen taksin kuljettamaan meidät sairaalaan jo edellisenä päivänä.

Jouduin tästä syystä perumaan sairaala ajan 15 minuuttia ennen kun siellä olisi pitänyt olla. *Onko tehty tutkimuksia kuinka paljon aikaa ja rahaa*

tuhlautuu sairaaloissa tällaisen tapausten takia? Meidän täytyi siirtää aika kahden viikon päähän, vaikka Helsingin silmäklinikka oli korostanut että tarkastuksen olisi pitänyt olla nimenomaan tällä viikolla tai se voi olla liian myöhäistä. Silmiä tuskin saadaan enää näkemään, mutta hoitojen tarkoituksena olisikin mahdollistaa häntä elämään loppu elämänsä ilman jatkuvia kipuja.

Siis mistä tässä oikein on kysymys? Onko hän maksanut jo 70 vuotta veroja, ja puolustanut maata omalla verellään, saadakseen tällaista "palvelua" kun hän sitä tarvitsee ensimmäisen kerran? Vai onko tarkoitus, että kyseistä palvelua ei käytettäisi tällaisissa tilanteissa, kun siihen ei ilmeisesti voi luottaa? Näinkö ihmisiä (vanhoja sotaveteraaneja) kohdellaan Suomessa?

Raili Salo

P. S. Tieto asiasta on mennyt myös Kelan pääjohtaja Elli Aaltoselle. Hän on vastannut sähköpostiini heti 6.10 aamulla klo 6:40 ja luvannut vaatia selvitystä kuljetuspalvelun järjestäjältä sekä Kelalle asianomaisille. "Olin erittäin tyytyväinen hänen reagointiinsa" kertoo Raili Salo.

Sanakilpa

199. ilmestyneen Sotaveteraanilehden kilpailusana oli "jatko-sota". Hyväksytyjä sanoja löytyi kaikkiaan huimat 67 kpl, jotka on lueteltu alla olevassa luettelossa.

J jatko, jaos, jaosto, jakso, jotos, jotta, joka, jako, jata, jatkos
A aatos, ajos, aatto, ajokas
T taso, takoa, takoja, taksa, toosa, taos, toast, taas, toto, taka, toka
K kosto, kostaa, katos, katsoa, katsoja, koota, katto, kato, kota, kaaso, kaato, kajo, kasa, koto, kaaos, kajota, koostaa, kotsa, koostaja, katko, katkos
O otos, ostaa, otsa, oksa, osata, ostaja, ottaa, ottaja, otto, osajako, osto, otso
S sota, sato, sotka, sojottaa, saatto, saota, sotata, saos, sata
O
T
A

Kaikkien vastanneiden kesken arvottiin kolme kirjapalkintoa. Arpaonni suosi seuraavia vastanneita: Raili Heikkinen,

Lahti, Ruut Soidinmäki, Tampere ja Riitta Lindell, Turenki.5 Seuraava kilpailusana on "KORPRAALI".

Lähetäkää vastauksenne perjantaihin 30.11. mennessä osoitteeseen Sotaveteraaniliitto, PL 600, 00521 Helsinki tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

Muistakaa kirjoittaa vastauksen yhteyteen lähettäjän nimi ja osoite. Kuoreen merkintä "sanakilpa". Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme kirjapalkintoa.

Tässä vielä säännöt:

Hyväksyttäviä sanoja ovat suomen kieleen vakiintuneet Kielitoimiston sanakirjan hyväksymät substantiivit perussijansa yksikössä (esim. koti, sukka), ellei sana ole monikollinen (sakset) sekä perusmuotoiset verbit, pronominit, konjunktiot ja adverbit. Emme hyväksy erisnimiä tai apusanoja. Sanassa on oltava vähintään neljä (4) kirjainta.

Hyvinvointia, kuntoutusta ja hoivaa

Anna meidän auttaa

Elämä Esperi Kodeissa on lämminhenkistä, aktiivista ja turvallista. Toimielias arki ja mukava, samanhenkinen seura ylläpitää ja parantaa asukkaiden toimintakykyä ja hyvinvointia. Eikä elämä ole pelkkää arkea, meillä vietetään myös juhlia yhdessä!

Nykyaikaisissa hoivakodeissamme asutaan omassa asunnossa joko vakituisesti tai tilapäisesti. Asukkaalla on päätäntävaltaa itseään koskeviin asioihin, oli kysessä sitten oman huoneen sisustus tai vaikkapa se, milloin on sopiva hetki nauttia päiväkahvit.

Ammattilaisemme ovat läsnä ympäri vuorokauden ja huolehtivat yksilöllisestä, kuntouttavasta hoivasta.

Soita ja kysy lisää 010 4088 000, niin etsitään sinulle ja läheisellesi sopiva ratkaisu!

Tutustu koteihimme www.esperi.fi.



Esperi

Poimintoja Suomen Sotaveteraani 5/1968 -lehdestä

Olkoon lippumme rauhanlippu – Sotaveteraanien lip- pu vihittiin Hausjärvellä.

Lipunaulauksessa löi ensimmäisen naulan lipun valmista, hausjärveläinen emäntä Maritta Juhola

Sotaveteraaniveljille

Se työ mitä liittomme ja sen eri jäsenyhdistykset ovat vuosien varrella tehneet sotaveteraanien tavoitteem- me puolesta, on nyt kantamassa hedelmää. Olemme yhteisellä toiminnallamme saaneet asiamme koko kanan tietoisuuteen... Asiallamme on kiire, koska lähivuodet tuovat yhä uusia ongelmia vanheneville veteraaneille ja heidän perheilleen. Tällä hetkellä kuitenkin näyttää siltä, että valtion osoittamaa tukea voidaan antaa vain rajoitetusti ja tarveharkinnan perusteella. Juuri tämän vuoksi on vapaaehtoiseen huoltotyöhön kiinnitettä- vä edelleenkin kaikki voimamme, jotta voisimme edes

osaksi omatoimisuudellamme täyttää syntyneitä aukko- ja antaa tarvittaessa veljesapuamme.

Hämeenlinnan ja Vanajan sotaveteraanit r.y:n puheenjohtaja, kansanedustaja Eero Salo

Hekin tarvitsevat tukeamme

Viime talvena tuotiin julkisuuteen tiedotusvälineiden avulla voimakkaasti esiin erityisesti pääkaupungissa oleskelevien korvikealkoholin väärinkäyttäjien erittäin huolestuttavaksi muodostunut majoitus ja huoltoti- lanne. ... Kun me jouduimme seuraamaan näiden ko- vaosaisten kohtaloa yhteiskunnassa ja sitä monesti yk- sipuolista tuomitsevaa asennoitumista heihin, meidän on muistettava, että heidän joukossaan on hyvin monia, jotka olivat kansamme ja rinnallamme velvollisuuttaan

täyttämässä menneinä kohtalonvuosina, jotka nytkin kuuluvat meihin ja ovat aseveljiämme. He eivät ehkä itse etsi eivätkä pyydä meidän ymmärtämystämme, mutta meidän on itse sitä oma-aloitteisesti heille osoitettava.

Vilho Turunen

Sotaveteraanin mietelmiä

Voidaanko kysyä, että luuleeko joku, että 19–23 vuoti- as nuorukainen voisi viikosta viikkoon etulinjan helve- tintulen alaisena, sen kostaantumatta. Henkilöt, jotka eivät koskaan ole kokeneet etulinjan kauhuja tai eivät muuten tiedä sodasta mitään, eivät tätä usko. Tarkoit- an tällä tavallisia ihmisiä, en lääkäreitä.

Sosionomi Aimo Juanoja

Oikaisu

Edellisen Sotaveteraanilehden (04/208) sivun 25 Sotilaspoika-DVD:stä kertovasta jutusta ei käynyt ilmi riittävän tarkasti, mistä sitä voi ostaa. DVD:tä myy Sotilaspoikien Perinneliitto.

Sivulla 26 olevan jutun kuvatekstissä puhutaan virheellisesti Valkea- koskesta – oikea paikka on Valkeasaari.

Sivulla 32 olevaan Pohjois-Savon perinneyöstä kertovaan jutussa mainitun Jääkäriyrykmentti 30:n kuuluu olla Jalkaväkirykmentti 30.

MUSTOSET

Ykä 0400 138 129

Jari 0404 167 606

Matti 0404 145 099

Pete 0405 111 061

Johanna 0451 580 700



www.kkmustoset.fi

Lokakuun Krypto

23	22	15	15	26	15	17	25	26	2	7	15	8	20	1	2	3	4	5					
19	21	10	15	24	8	3	10	27	26	18	4	19	6	7	8	9	10						
11	3	4	21	15	8	3	22	27	26	10	17	1	11	12	13	14	15						
18	12	3	11	9	9	4	22	15	23	22	11	1	11	16	17	18	19						
12	5	27	22	27	22	18	26	11	11	3	11	2	22	20	21	22	23						
11	24	23	15	8	21	4	22	15	18	14	2	20	20	15	24	25	26	27					
18	4	27	19	8	4	22	6	2	15	20	8	20	21	www.sanaris.fi/Erkki Vuokila									
3	2	15	23	23	8	3	10	20	8	3	15	16	15	22	20	11							
3	8	20	12	22	8	2	7	8	19	11	19	19	15	19	12	11	17						
16	4	26	8	26	26	11	22	15	17	26	15	24	11	26	8	17	15	26					
	19	10	8	15	15	24	17	7	15	1	1	11	6	4	15	26	10	17					
1	8	19	17	4	16	3	8	15	1	11	6	4	15	26	10	17							
2	4	22	22	4	14	19	15	10	22	8	27	26	22										
3	15	13	17	4	22	15	11	12	10	9	21	15	26	4									
3	17	9	21	4	19	23	15	26	17	2	4	8	23										
4	23	15	12	15	17	11	3	2	19	27	26	17	27	17									
4	15	8	11	6	4	2	11	24	4	12	15	8	17	4									
2	7	9	8	23	15	26	17	4	19	24	27	23	10	17	12	13							
4	19	6	11	21	15	23	26	8	17	17	27	17	17	5	10	15							



HAUTAUS- JA KUKKAPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

LAPPEENRANTA

Hautaustoimisto ja Kukkakauppa

 **Tolvanen Oy** 

ALAN PALVELUA LAPPEENRANNASSA
YLI 90 VUOTTA

Kauppakatu 53, Lappeenranta
puh. 453 0568 – 453 0772, fax 453 0566

OULU

**Kirkollinen Hautaustoimisto
Ikäheimo Ky**

Isokatu 11, 90100 Oulu
puh. 08-311 3354



PIETARSAARI

**Hautaustoimisto Begravningsbyrå
Marjamäki Oy**

Herrholminkatu 14, 68600 Pietarsaari
puh: 0400 - 562 216

ROVANIEMI



**JOKELAN
HAUTAUSTOIMISTO**

Alan erikoisliike Rovaniemellä vuodesta 1923

Ruokasenkatu 6, 96200 ROVANIEMI
puh. (016) 312 616 fax (016) 312 043
s-posti: jokela@hautaus.info
www.hautaus.info

APTEEKKIPALVELUA SOTAVETERAANEILLE

Alajärvi

Alajärven Apteekki
Keskuskatu 14, 62900 Alajärvi
puh. 06-557 2249

Hamina

Haminan Keskusapteekki
Satamakatu 9, 49400 Hamina
Puh. 05-344 0172
www.haminankeskusapteekki.fi

Helsinki

**Munkkiniemen
Puistoapteekki**
Munkkiniemenpuistotie 15, 00330 Helsinki
puh: 09- 417 1444

Runebergin Apteekki
Runeberginkatu 32, 00100 Helsinki
puh. 09-436 6560

Kruunuhaan Apteekki
Liisankatu 21, 00170 Helsinki
puh: 09- 612 0760

Joensuu

Noljakan Apteekki
Linjatie 2, 80140 Joensuu
puh: 029 3400 690

Joutsa

Joutsan Apteekki
Länsitie 8, 19650 Joutsa
puh: 020 734 2300

Jyväskylä

Kyllön Apteekki
Keskussairaalan tie 20, 40620 Jyväskylä
puh. 010 271 6890

Voionmaan apteekki
Voionmaankatu 9,
puh. 010 271 6895

Kotka

Kontio Apteekki
Karhulantie 30, 48600 Kotka
puh. 05-220 0440

Lappeenranta

**LAPPEENRANNAN
UUSI APTEEKKI**

LAPPEENRANTA Kaakkoiskaari 22 puh. (05) 887 1180
TAIPALSAARI Kuhatie 5, Saimaanharju puh. (05) 414 3125
VOISALMI Voisalmentie 5 puh. (05) 415 6415

Mäntyharju

Mäntyharjun Apteekki
Pentinpöytä 2 (S-Market)
Puh. 010 524 7720
mantyharjunapteekki.net



Naantali

Naantalin Apteekki
Luostarinkatu 25, 21100 Naantali
puh. 02 - 431 2720

Nauvo

Nauvon Apteekki
Rantapolku 1, 21660 Nauvo
puh: 02- 465 1414

Salo

Salon Vanha Apteekki
Kauppakeskus Plaza, 24100 Salo
puh. 02- 777 6400

Sastamala

Häijään Apteekki
Kauppakeskus Häijään Äijä, Sastamala
puh. 03-518 1135

Suodenniemen sivuapteekki
puh. 03-517 113

Tampere

Haka Apteekki
Prisma Kaleva, Sammonkatu 75, 33540 Tampere
puh. 03-225 9000

Tornio

Tornion Apteekki
Satamakatu 3 A, 95400 Tornio
Puh. 016-480 014
www.tornionapteekki.fi

Vaasa

**VAASAN VANHA APTEEKKI
GAMLA APOTEK i VASA**
Vaasanpuistikko 13, Vasaesplanaden
puh. 06-357 5300

Varkaus

Taulumäen Apteekki
Kauppakatu 58, 78200 Varkaus
puh. 017-555 0300
www.taulumaenapteekki.fi

Ylivieska

Ylivieskan Apteekki
Rautatiekatu 6, 84100 Ylivieska
puh. 08-420 110, www.ylivieskanapteekki.fi

Hyvinvointia, kuntoutusta ja hoivaa

Unelmien Joulu

KRUUNUPIUSTOSSA – PUNKAHARJULLA

Kruunupuistossa nautitaan kiireettömästä ja aidosta joulun tunnelmasta. Ohjelmamme on suunniteltu erityisesti senioriasiakkaittamme ajatellen. Toivotamme sinut tervetulleeksi joulun viettoon yksin tai läheisesi kanssa! Tarjoamme palveluita myös päivittäisissä toiminna apua tarvitseville joulun viettäville.



JOULULOMA alk. 420 €

23.-26.12.2018

/hlö/2hh (3vrk)

Joulu apua tarvitsevalle alk. 549 €/hlö/2hh (3vrk)

Joululoma sisältää majoituksen täysihoidolla, kylpylän ja kuntosalin käytön sekä jouluohjelman. Järjestämme joulun viettäville kuljetusta (meno-paluu) Helsinki-Kouvola-Lappeenranta suunnasta.

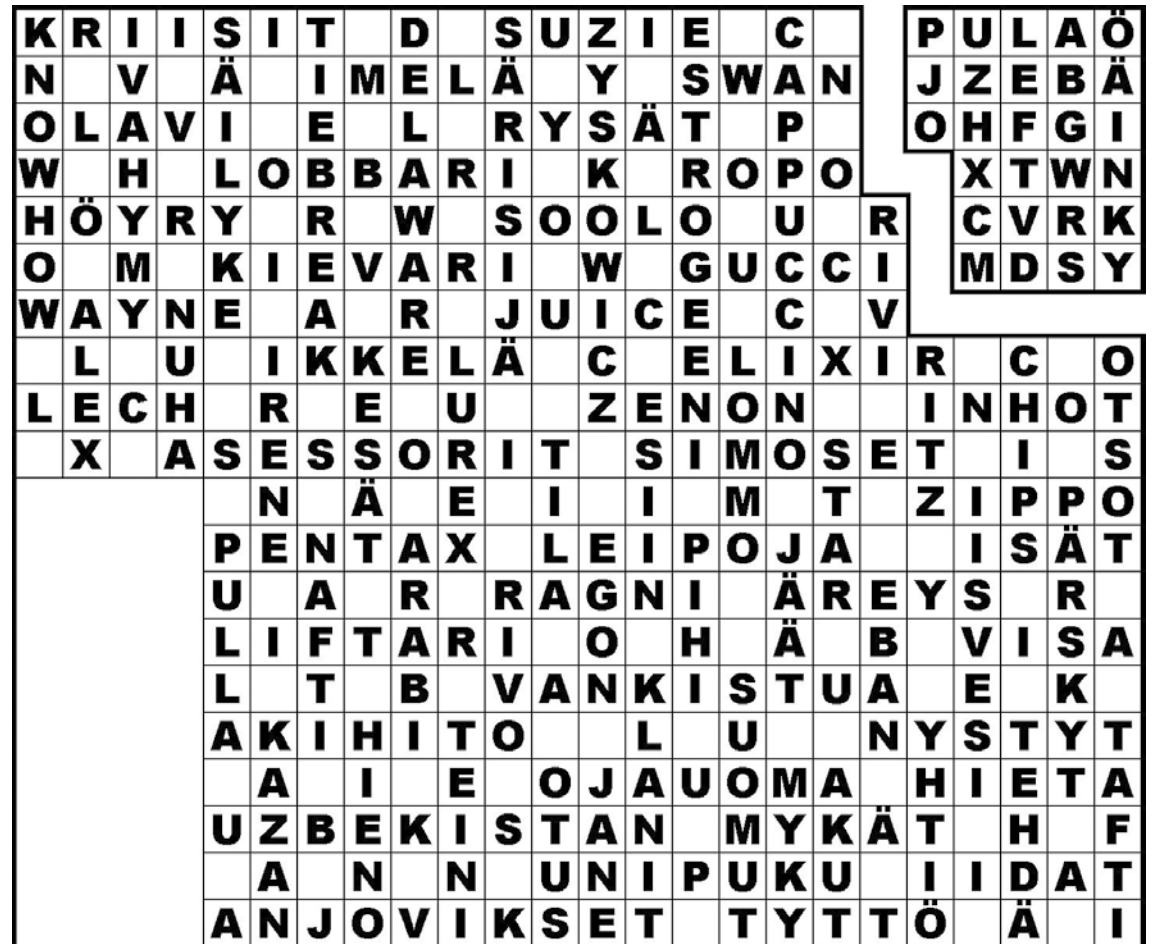
KYSY LISÄÄ JA VARAA VALMIS JOULU myyntipalvelustamme
020 763 9130 tai myyntipalvelu@kruunupuisto.fi



KRUUNUPIUSTO
PUNKAHARJU

Vaahersalontie 44, 58450 Punkaharju
puh. 020 763 9130 | www.kruunupuisto.fi

Ristikon ratkaisu



Kuljetusliike Suoninen&co. Oy Viinijärvi	T:mi Jorma Laurinmäki Vilppula
AV-Palvelut Tykkimies Oy Ylöjärvi	Campnou Oy Ähtäri
Äänekosken Louhinta ja Timanttiporaus Oy	Varis Forest Oy Istunmäki
Keski-Suomen Lukko Oy Äänekoski	Rakennusurakointi Marko Myllypakka Äänekoski

Haetaan yhteyttä

Etsitään Rajajääkäriprikaatin sotilaita syksyltä 1944!

Rajajääkäriprikaatin sotilaat marssivat pohjoiseen syksyllä 1944 reittiä Suomussalmi – Taivalkoski – Posio – Savukoski, osa Posiolta Rovaniemelle.

Sotamies E. Viinikainen Kotkasta yöpyi Metsäkylän Uutelan pihapiirissa 4-5.10.1944 ja piirsi tämän sotapojan haavekuvan tulevan äitini vieraskirjaan.

Vieläkö löytyisi tuolle marssille osallistujia kertomaan allekirjoittaneelle kokemuksiaan? Teidän kokemukset olisivat erinomaisesti täydentämässä veteraaniperinnettä sekä Taivalkosken kotiseutuhistoriaa.

Yhteydenotot: Tuomo Horsma puh 040 5887065 tai sähköpostilla tuomo.horsma@gmail.com.



Julkaisija

Suomen Sotaveteraaniliitto ry–Finlands
Krigsveteranföbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus

Kellosilta 4 C
00520 Helsinki
puh. päätoimittaja 09 6126 2012
sähköposti markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi
tai toimitus@sotaveteraaniliitto.fi
faksi 09 6126 2020
internet www.sotaveteraanit.fi

Osoitteenmuutokset ja lehden peruutukset

Sotaveteraaniliiton jäsenet ilmoittavat osoitteenmuutoksista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
PL 600
00521 Helsinki
puh. 09 6126 2015
sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraaniliittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden liiton toimistosta puh. 09 6126 2015 /Riina Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 15 euroa.
Irttonumero maksaa 4 euroa.

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestymisen 2018

1/18: 21. helmikuuta • 4/18: 19. syyskuuta
2/18: 25. huhtikuuta • 5/18: 31. lokakuuta
3/18: 20. kesäkuuta • 6/18: 19. joulukuuta

Ilmoitushinnat

1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista sovitaan erikseen.

Lehti CD-levynä

Sotaveteraani-lehden pääsisältö on kuunneltavissa CD-levynä (ns. Daisy-äänite), jonka vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Näkövammaisten liitto lainaa kuunteluun tarkoitettuja Daisy-soittimia. CD-levyjä voi tilata Sotaveteraaniliiton myyntitoimistosta: PL 600, 00521 Helsinki, puh. 09 6126 2015, sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoitusmyynti

Isto Valkeapää
Torikatu 3
59100 Parikkala
puh. 044 722 5926

Taitto

Taittotoimisto PrintOne
Vehkalahdentie 12 A
00950 Helsinki
puh. 050 320 8972
sähköposti minna.komppa@printone.fi

Painopaikka

Lehtisepät Oy
ISSN 0782-8543

Joulukortit 2018

Lähetä lämmin joulutervehdys Suomen Sotaveteraaniliiton joulukorteilla



115. Jouluaatto



116. Lyhde



117. Jouluyö



118. Ujo tonttu



213. Talvimaaisema



216. Rekiretki

Rintamaveteraaniliiton ja Sotaveteraaniliiton yhteinen joulukortti.



217. Punatulkku



218. Ikkuna jouluun

Kortit toimitetaan pakattuina:

- 10 kpl:n lajitelma (vaihtuva lajitelma)
- 10 kpl:n pakkaus (pakkauksessa 10 samaa korttia)

12 €/pakkaus

12
€/pakkaus



313. Korsukortti



318. Illan rauha



414. Joulurauha



416. Taikametsä



514. Kuuset



Vaihtuva lajitelma

Tiedustelut ja tilaukset: Puh. 09 6126 2015

riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa:

www.sotaveteraanit.fi



SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO
Veteraania ei jätetä



Toimintaamme voitte tukea myös ostamalla kirjeensulkijamerkkejä. Arkissa on 20 merkkiä, arkin hinta on 20 €/kpl.

20
€/arkki

KÄYNTIOSOITE: Kellosilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunut 7 ja 9 kulkevat Kellosillan pysäkillle.

JOULUKORTTITILAUS

Suomen Sotaveteraaniliitto, PL 600, 00521 HELSINKI

Nimi (tekstinen):

Lähiosoite:

Postinumero ja -toimipaikka:

Jos tilaamanne kortti on loppunut, korvaamme kortin toisella mallilla. (rasti ruutuun)

Nro pkt.....

Nro pkt.....

Nro pkt.....

Nro pkt.....

Nro pkt.....

Lajitelma pkt.....